

192048

ประชุมภาพย์เห่เรือ

พิมพ์เป็นอนุสรณ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ

นายชุนท์ อรุณโรจน์

ณ เมรุวัดมกุฏกษัตริยาราม

วันที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๐๓

คำนำ

เนื่องในงานพระราชทานเพลิงศพ นายชุนท์ อรุณโรจน์ กำหนดงานวันที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๐๓ ณ เมรุวัดมกุฏกษัตริยาราม เจ้าภาพได้มาแจ้งแก่เจ้าหน้าที่แผนกคนกว้า กองวรรณคดีและประวัติศาสตร์ กรมศิลปากรว่าประสงค์จะขออนุญาตจัดพิมพ์หนังสือ ประชุมภาพถ่ายเห็เรือ เพื่อแจกเป็นอนุสรณ์ในงานนี้ กรมศิลปากรยินยอมอนุญาตให้พิมพ์ได้ อนึ่ง เจ้าภาพได้ขออนุญาตนำภาพถ่ายเห็เรือที่ ไรเห็ในงานฉลอง ๒๕ พุทธศตวรรษ ซึ่งนายฉันท ช่างโต และ นายหริต เรืองฤทธิ ประพันธ์เป็นพุทธบูชา มาตีพิมพ์ไว้ในเล่มนี้ด้วย

กรมศิลปากร ขออนุโมทนาคุณศรัทธาทักษณานุประทาน ซึ่งเจ้าภาพได้บำเพ็ญ อุทิศแด่ นายชุนท์ อรุณโรจน์ และได้ตีพิมพ์หนังสือนี้แจกจ่ายเป็นกุศลสาธารณประโยชน์ ขอจงเป็นปัจจัยตบมันตาให้ นายชุนท์ อรุณโรจน์ ได้ประสมแต่สุคติในสัมปรายภพ ตามควรแก่ฐานะทุกประการ เทอญ.

กรมศิลปากร

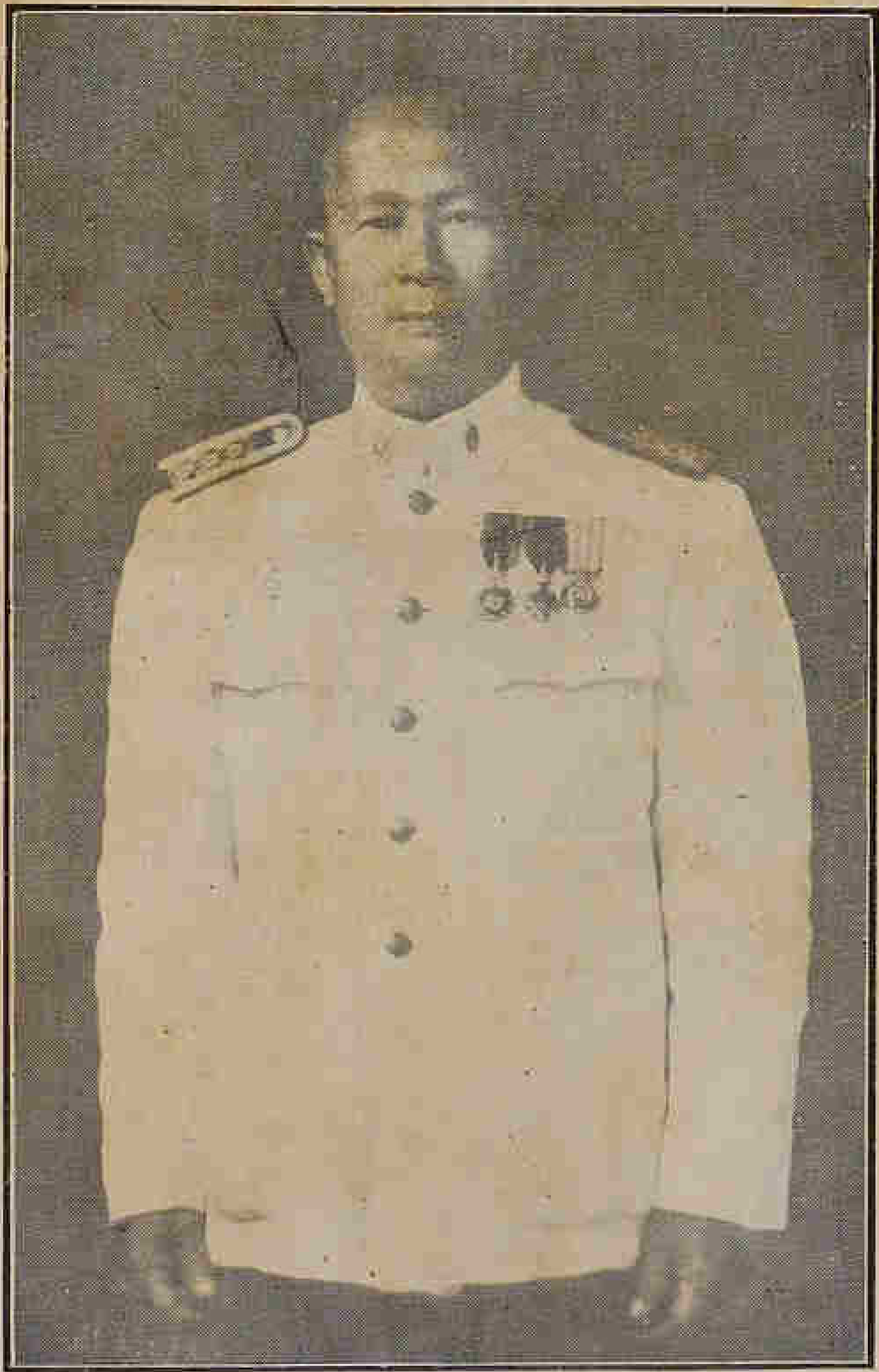
๒๕ พฤษภาคม ๒๕๐๓

คำปรารภ

ในงานพระราชทานเพลิงศพ คุณชุนท์ อรุณโรจน์ ในฉนั้น
ได้รับความกรุณาจากกรมศึกษาธิการ อนุญาตให้พิมพ์หนังสือ
“ประชุมภาพยเหเรือ” เป็นพระระลึก จึงนับเป็นพระคุณอย่างยงหาที่สุดมิได้
อนึ่ง ในวันรตนาศพและวันสวดพระอภิธรรมนั้น ท่านผู้ใหญ่ทศเทพ
มิตรสหายและบรรดาเพื่อนครูในโรงเรียนทั้งหลาย ตลอดจนศิษย์ของคุณ
ชุนท์ อรุณโรจน์ทั้งในอดีตและปัจจุบัน รวมทั้งอนุภาคโรงเรียนต่างๆ
ได้กรุณาให้ความช่วยเหลือและให้เกียรติมาชุมนุมอย่างมากมาย ข้าพเจ้า
ขอขอบพระคุณได้ ณ ที่น้อครั้งหนึ่ง เพราะแน่ใจว่าในงานดังกล่าวฉนั้น
ข้าพเจ้าไม่ไคมีโอกาศได้ขอบพระคุณท่านทั้งหลายโดยท่วถึง

หากว่าวิญญานของคุณชุนท์ อรุณโรจน์ สามารถจะทราบได้ถึง
ความรักใคร่อาลัยและไมตรีจิตตรงฉนั้น ก็คงจะปลื้มบ้ศเป็นฉนพ่น

สุดใจ อรุณโรจน์

นายชุลหน้ อรุณโรจน์

ชวตศ ๗ กรกฎาคม ๒๔๔๘

มตศ ๒ มิถุนายน ๒๕๐๒

แล้วตัวให้สภากม ให้วันเปิดและวันที่ปิดงาน อยู่อยู่ ในตามทรวงทำ ซอง ดูที่
 ได้ไปให้งานทั้งนี้ แต่มีใจ สักสิ่ง คน ที่ทำงานที่ เมย์ปิ่น ออกร่างที่ เป็นอยู่
 ทำตามหมาย: ชื่อตา ตามไปคน แล้วตา งานที่พี่ แลตามทำง เป็นงาน ก. ก. ก.
 ประการ ของผู้คนที่ ออกร่างที่ ได้ตามตาม ตา แลตามแล้ว ที่ ที่แล้วแล้วตามตามที่
 ชื่อชื่อ ส่วนที่ เป็นชื่อให้ชื่อ ให้แก่ ชื่อ ไทย เป็นงานขึ้นสุดนาย ชื่อให้ที่ชื่อ
 ของผู้คนที่ ออกร่างที่ ก็ ไม่ได้เห็นผล งาน ๑๐๐ งานแล้ว ข้างใต้ ได้ดูตามแล้ว ใน
 อื่นที่ ได้เห็นตามแล้วแล้ว ส่วนงาน ซึ่งพอหากหากได้ ก็ยังได้ชื่อ เม
 ปิ่น ออกร่างที่ มากเท่าที่

เมย์ปิ่น ออกร่างที่ ผู้หญิงคนมา ออกร่างที่แล้ว คนที่เห็น
 ที่งานที่ขึ้นใจ ในตามตามชื่อแล้ว แต่ชื่อที่ ข้างใต้ เห็น ว่าส่วนที่ คนที่ ชื่อ
 คนที่ เมย์ปิ่น ออกร่างที่ ได้ ส่วน ขุดตลับ ตาม ชื่อที่ ชื่อ ให้แก่ตามแล้ว
 ในตามตาม ชื่อ ใน ๑:๑๐๐ ชื่อ ชื่อ ชื่อ ชื่อ แล้วมา มีมีมีมีมี และ มีมีมีมี
 เป็นชื่อชื่อ ชื่อชื่อชื่อ ชื่อชื่อ ชื่อ ชื่อ ชื่อชื่อชื่อ ชื่อชื่อชื่อ ชื่อชื่อชื่อ
 ชื่อชื่อชื่อชื่อชื่อ ชื่อชื่อชื่อชื่อชื่อ ชื่อชื่อชื่อชื่อชื่อ ชื่อชื่อ "ชื่อชื่อชื่อ"
 ชื่อ "ชื่อชื่อชื่อ" ชื่อชื่อชื่อชื่อ ชื่อชื่อชื่อชื่อ ชื่อชื่อชื่อชื่อ

เมย์ปิ่น ออกร่างที่ เป็น ชื่อชื่อชื่อชื่อชื่อ ชื่อชื่อชื่อชื่อชื่อชื่อชื่อชื่อ
 ชื่อชื่อชื่อ ชื่อ ชื่อชื่อชื่อชื่อชื่อชื่อชื่อชื่อชื่อชื่อชื่อชื่อชื่อชื่อชื่อ
 ชื่อชื่อชื่อชื่อชื่อ ชื่อชื่อชื่อชื่อชื่อชื่อชื่อชื่อชื่อชื่อชื่อชื่อชื่อชื่อชื่อ
 ชื่อชื่อชื่อชื่อชื่อ ชื่อชื่อชื่อชื่อชื่อชื่อชื่อชื่อชื่อชื่อชื่อชื่อชื่อชื่อชื่อ
 ชื่อชื่อชื่อชื่อชื่อ "ชื่อชื่อชื่อ" ชื่อ

ชื่อชื่อชื่อ
 ชื่อชื่อชื่อชื่อชื่อ

สำเนาสมุดประวัติ

ของ

นายชุนห์ อรุณโรจน์ หัวหน้ากองอนุฯ กรมพลศึกษา

นาม นายชุนห์ อรุณโรจน์ สัญชาติ ไทย เชื้อชาติ ไทย ศาสนา พุทธ
เกิด วันที่ ๘ เดือน กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๔๔๔ ตำบล ตู่เหว้าแขก
อำเภอ บางกอกน้อย จังหวัด ธนบุรี

นามบิดา นายต๋อ อรุณโรจน์ นามมารดา นางบาง อรุณโรจน์

นามภรรยา หรือ สามี นางสุดใจ อรุณโรจน์

อาชีพบิดา ค้าขาย อาชีพมารดา ค้าขาย

อุปสมบท ณ วัดอมรินทร์ เมื่อ ๒ / กรกฎาคม / ๒๔๖๘

รับราชการทหาร ประจำการสังกัด - เมื่อ - + - / ปลดเมื่อ - / - /

เริ่มเข้ารับราชการ ชั้น จัตวา ตำแหน่ง ครูประจำชั้น กรม ตำมัญศึกษา

กระทรวง ธรรมการ วันที่ ๒๕ เดือน พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๔๖๓

อายุ ๓๘ ปี ๓๐ เดือน ๓๗ วัน

(ลงนาม) ชุนห์ อรุณโรจน์
เจ้าของประวัติ

จ
คุณวุฒิการเล่าเรียน

พ.ศ.	ตำแหน่งศึกษา	จำนวนปี	ผลแห่งการศึกษาศึกษา	หมายเหตุ
๒๔๕๗	ร.ร. มัธยมวัดอัมรินทร์	๗	สอบมัธยมปีที่ ๓ ได้	คุณวุฒิ
๒๔๖๐	ร.ร. มัธยมโฆสิตต์ไมตรี	๓	สอบมัธยมปีที่ ๖ ได้	แต่ความ
๒๔๖๒	ร.ร. ฝึกหัดครูวัดบวรนิเวศ	๒	สอบประโยคครูมูลได้	รู้พิเศษ
๒๔๖๓	ร.ร. พดศึกษาถาว	๑	สอบประโยคครู- ประถมได้	พ.ศ. ๒๔๗๔ ด้อยอบรม
๒๔๖๘	ร.ร. พดศึกษาถาว	๖	สอบผู้สอนพดศึกษา- ชั้นเอกได้	ผูกกับ ได้ชั้นโท
๒๔๗๔	ร.ร. อบรมผู้กำกับเพชรบุรี	๒ เดือน	สอบผู้กำกับชั้นโทได้	

อิสริยาภรณ์ และเกียรติยศที่ได้รับจากต่างประเทศ

วัน เดือน พ.ศ.	อิสริยาภรณ์ และเกียรติยศ ที่ได้รับจากต่างประเทศ
๒๐ ก.ย. ๒๔๗๐	เบญจมาภรณ์มงกุฎไทย
พ.ศ. ๒๔๗๖	เหรียญปราบกบฏ เหรียญฉลองพระนคร ๓๕๐ ปี
๒๗ ก.ย. ๒๔๗๓	เบญจมาภรณ์ช้างเผือก
๕ ธ.ค. ๒๔๗๓	จ.ม. (จักรถาภรณ์มงกุฎไทย)
๓๗ มี.ค. ๒๔๗๔	เหรียญเงินบรมราชาภิเษก จ. ๘
๓ มี.ค. ๒๔๗๔	เหรียญจักรพรรดิมาลา
๕ ธ.ค. ๒๔๗๕	จักรถาภรณ์ช้างเผือก

ยศบรรดาศักดิ์

รองอำมาตย์ตรี

๘ พ.ย. ๗๐

รายการตั้งแต่เริ่มรับราชการ
ตำแหน่งหน้าที่ และการเลื่อนชนอันดับเงินเดือน

วัน เดือน พ.ศ.	ตำแหน่งหน้าที่	ชน	อันดับ เงินเดือน	รับจริง	หมายเหตุ
๓ พฤษภาคม ๒๔๖๓	ครูประจำชั้น ร.ร. บวรนิเวศ	ครู ชั้น ๖ ครี	๓๐	๓๐	
๓ สิงหาคม ๒๔๖๔	" "	" ๕ "	๔๕	๔๕	
๓ กุมภาพันธ์ ๒๔๖๖	" "	" ๕ "	๕๐	๕๐	
๓ กรกฎาคม ๒๔๗๐	" "	ครี	๓	๘๐	
๓ เมษายน ๒๔๗๗	" "	ครี	๓ ก	๘๐	
๓ กรกฎาคม ๒๔๗๘	ครูพด ร.ร. ผักไห้ครู ประถมพระนคร	ครี	๓ ก	๘๐	
๓ เมษายน ๒๔๘๓	" "	ครี	๒	๓๐๐	
๓ เมษายน ๒๔๘๓	" "	ครี	๒ ก	๓๓๐	
๓ มิถุนายน ๒๔๘๔	ครูครี ————	ครี	๓	๓๒๐	
๓ เม.ย. ๒๔๘๖	ครูโท ร.ร. ผักไห้ครู ประถมพระนคร	โท		๓๒๐	
๓ ก.ค. ๒๔๘๖	ครูโท ร.ร. ผักไห้ครู ประถมพระนคร	โท	๓	๓๔๐	
๓ มี.ย. ๒๔๘๗	โอน ไป รับ ราชการ ในสังกัด ร.ร. เตรียม อุดม มหาวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์	โท	๓	๓๔๐	

วัน เดือน พ.ศ.	ตำแหน่งหน้าที่	ชั้น	อันดับ เงินเดือน	รับจริง	หมายเหตุ
๓ ม.ค. ๒๔๘๐	ครู ร.ร. เตรียมอุดม ศึกษา	โท	๓	๓๕๐	
๓ ม.ค. ๒๔๘๓	ครู ร.ร. เตรียมอุดม ศึกษา	๑	๓	๓๗๐	
๓ ก.ย. ๒๔๘๓	ครู ร.ร. พดศึกษา กตาง กองกาย บริหาร กรมพด ศึกษา	๑	๓	๓๗๐	
๒๕ ก.ย. ๒๔๘๓	รักษาการในตำแหน่ง อาจารย์ใหญ่ ร.ร. พดศึกษากตาง	๑	๓	๓๗๐	
๓ ม.ค. ๒๔๘๒	ครู ร.ร. เตรียมอุดม ศึกษา	๑	๓	๓๘๐	
๓ เม.ย. ๒๔๘๓	โอนไปรับราชการใน สังกัดกรมพดศึกษา	๑	๓	๓๘๐	
๓ เม.ย. ๒๔๘๓	หัวหน้าแผนก การบริหารหญิง กองกายบริหาร กรมพดศึกษา	โท	๓	๓๘๐	
๓ เม.ย. ๒๔๘๓	๑ ๑	โท	๒	๒๐๐	
๓ ม.ค. ๒๔๘๔	๑ ๑	๑	๒	๒๔๐	
๓ ม.ค. ๒๔๘๕	๑ ๑	๑	๒	๒๖๐	

จ. เดือน พ.ศ.	ตำแหน่งหน้าที่	ชั้น	อันดับ เงินเดือน	รับจริง	หมายเหตุ
๓ มี.ค. ๒๔๘๖	หัวหน้าแผนกตรวจ การประถมศึกษา กอง ส่งเสริมและตรวจ การประถมศึกษา	โท	๒	๒๖๐	
๓ มี.ค. ๒๔๘๖	หัวหน้าแผนกตรวจ การประถมศึกษา กอง ส่งเสริมและตรวจ การประถมศึกษา	โท	๓	๒๗๐	
๓ ส.ค. ๒๔๘๖	พ้นจากราชการใน ตำแหน่งอาจารย์ ใหญ่ ร.ร. นึกหัดครู ประถมศึกษาอีกตำแหน่ง หนึ่ง คงดำรงตำแหน่ง หัวหน้าแผนก ตรวจการประถมศึกษา กองส่งเสริมฯ เพียง ตำแหน่งเดียว	โท	๓	๒๗๐	

ณ

วัน เดือน พ.ศ.	ตำแหน่งหน้าที่	ชน	อันดับ เงินเดือน	รับจริง	หมายเหตุ
๓๗ เม.ย. ๒๔๘๗	รักษาการในตำแหน่ง หัวหน้ากอง ส่งเสริม และตรวจการ พดศก ษาเป็น การชั่วคราว จนกว่า หัวหน้ากองผู้ ครองตำแหน่งเดิมจะ กลับจากต่างประเทศ	โท	๓	๒๘๐	
๓ เม.ค. ๒๔๘๗	หัวหน้าแผนกตรวจ การพดศกษา กอง ส่งเสริม และ ตรวจ การพดศกษา	โท	๓	๓๐๐	
๓ เม.ค. ๒๔๘๗	ดำรง ตำแหน่ง หัวหน้า แผนกพดศกษา นิเทศก์ กองส่งเสริม พดศกษา	โท	๓	๓๒๐	
๓๓ ต.ค. ๒๔๘๘	รักษาการในตำแหน่ง หัวหน้ากอง ส่งเสริม พดศกษา จน กว่าหัว หน้ากองส่งเสริมจะ กลับจากต่างประเทศ	โท	๓	๓๒๐	

ญ

วัน เดือน พ.ศ.	ตำแหน่งหน้าที่	ชน	อันดับ เงินเดือน	รับจริง	หมายเหตุ
๓ ม.ค. ๒๔๘๘	ดำรงตำแหน่งหัวหน้า แผนก พด ศึกษานิเทศก์ กอง ส่งเสริมพดศึกษา	โท	๓	๓๕๐	
๓ ก.ค. ๒๔๘๘	ดำรงตำแหน่ง ครูโท วิชา ดย พด ศึกษา กองส่งเสริมพดศึกษา	โท	๓	๓๕๐	
๓๐ ก.ค. ๒๔๘๘	ดำรงตำแหน่งรักษา การผู้ช่วยผู้ อำนวยการ การ วิชา ดย พด- ศึกษา กอง ส่ง เสริม พดศึกษา	โท	๓	๓๕๐	
๓๐ ก.ค. ๒๔๘๘	ดำรงตำแหน่ง อาจารย์ วิชา ดย พดศึกษาและหัวหน้า พดศึกษานิเทศก์ กองส่งเสริมฯ	โท	๓	๓๕๐	
๓๕ ก.ย. ๒๔๘๘	อาจารย์วิชา ดย พด- ศึกษา และหัวหน้า พดศึกษานิเทศก์ กอง ส่งเสริมพดศึกษา	๓ เดือน เป็น ชนเอก	๓	๓๕๐	

วัน เดือน พ.ศ.	ตำแหน่งหน้าที่	ชั้น	อันดับ เงินเดือน	รับจริง	หมายเหตุ
๓๕ พ.ย. ๒๕๑๗	เป็นผู้รักษาการ ใน ตำแหน่งผู้อำนวยการ การก่อสร้างเสริมพด- ศึกษา อีก ตำแหน่ง หนึ่ง จนกว่าผู้อำนวยการ การก่อสร้างเสริมพด- ศึกษา จะกลับจาก การไป ในงาน ของ และแข่งขัน โอติมบิค ณ ประเทศ ฮอลันดา เดี่ย	เอก	๓	๓๕๐	
๓๕ เม.ย. ๒๕๐๐	ดำรง ตำแหน่ง หัว หน้ากองอนุภาษา	เอก	๓	๓๕๐	
๒๕ ก.ค. ๒๕๐๐	เป็นผู้รักษาการ ใน ตำแหน่งหัวหน้า แผนกฝึก และอบรม ของ อนุ ภาษา อีก ตำแหน่งหนึ่ง	เอก	๓	๓๕๐	
๓ พ.ค. ๒๕๐๓	หัวหน้ากอง อนุภาษา	เอก	๓	๓๘๐	
๒ มี.ย. ๒๕๐๒	ถึงแก่กรรมด้วย โรค เส้นโลหิตหัวใจอุดตัน				

ราชการพิเศษ

วัน	เดือน	ปี	รายการ	หมายเหตุ
๘	พ.ย.	๒๔๘๒	เป็นกรรมการ ในงานแสดงศิลปหัตถกรรม ของนักเรียน ณ ร.ร. สอนกุหลาบ	ตาม คำ สั่ง กระทรวง ศึกษาธิการ
๔	ธ.ค.	๒๔๘๓	เป็นกรรมการ ในงานแสดงศิลป หัตถกรรม ของนักเรียน ณ ร.ร. สอนกุหลาบ	" "
๓	มี.ค.	๒๔๘๖	กรรมการ สอบ ได้ประ โยค ผู้ก่อกำเนิด ศึกษาประจำปีการศึกษา ๒๔๘๗	" "
๒๐	เม.ย. - ๓ พ.ค.	๒๔๘๖	กรรมการ ประชุมอบรม วิชาผู้ศึกษา และ พลศึกษา แก่ ครู ผู้ สอน วิชา ผู้ศึกษาและ พลศึกษาใน ร.ร. ผู้ก่อกำเนิด สอนภูมิภาค ณ กรีฑาสถาน	" "
๒-๖	พ.ค.	๒๔๘๖	กรรมการแผนกแสดงพลศึกษาในงานศิลป- หัตถกรรมนักเรียน ๒๔๘๖ และเป็นกรรม การที่ปรึกษาในงานแสดง ฯ	" "
๘	พ.ย.	๒๔๘๖	ไปตรวจราชการจังหวัดอุบลราชธานี กับ ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ	คำสั่งปลัด กระทรวง
๒๒-๒๓	พ.ค.	๒๔๘๖	เป็นเจ้าของนาที่ผู้คดี ประจำเงินชด ในกา แข่งขันกรีฑาของกองทัพบก ประจำ ปี ๒๔๘๖	หนังสือกรม สวัสดิการ ทหารบก
๓๘	มี.ค.	๒๔๘๗	กรรมการ สอบ ได้ ประ โยค ผู้ก่อกำเนิด ศึกษา (สังคมศึกษา)	คำสั่ง กระทรวง ฯ

วัน เดือน ปี	รายการ	หมายเหตุ
๒๕ มี.ค. - ๓ เม.ย. ๒๗	กรรมการ ประชุมอบรมวิชาผู้ศึกษา และ พดศึกษาแก่ศึกษาธิการอำเภอ ครูใหญ่ ร.ร. ประชาบาล ณ ร.ร. ผักไห้ครูพด- ศึกษา	คำสั่ง กระทรวง ฯ
๓๖-๓๐ ส.ค. ๒๗	เป็น กรรมการ ประชุมอบรม วิชาผู้ศึกษา และพดศึกษาแก่ครูใหญ่ และครูน้อย ร.ร. ประชาบาล ในจังหวัดภาค ๓ และภาค ๖ ณ ร.ร. ทดงททาการภาค	" "
๒-๖ ธ.ค. ๒๗	เป็น กรรมการ เจ้า หน้า ที่งาน แต่งตั้งป- หัตถกรรม นักเรียน ของ กระทรวงศึกษา- ธิการครั้งที่ ๓๘ พ.ศ. ๒๕๒๗ แผนกแต่ง พดศึกษา	" "
๗-๑๗ ธ.ค. ๒๗	ไปควบคุมการตรวจ นักบัตร์ผ่านประตุงาน ฉดองรัฐธรรมนุญ พ.ศ. ๒๗	คำสั่งกรม ฯ
๒-๘ ธ.ค. ๒๗	เป็น กรรมการ เจ้า หน้า ที่งาน แต่งตั้งป- หัตถกรรม นักเรียน ของ กระทรวง ศึกษา- ธิการ ครั้งที่ ๓๘ พ.ศ. ๒๕๒๗ (หัวหน้า แผนก แผนกแต่งพดศึกษา)	คำสั่ง กระทรวง ฯ
๓-๗ ธ.ค. ๒๗	เป็น กรรมการ เจ้า หน้า ที่งาน แต่งตั้งป- หัตถกรรมนักเรียน ของกระทรวง ศึกษา ฯ ครั้งที่ ๒๐ พ.ศ. ๒๕๒๗ (หัวหน้าแผนก แต่งพดศึกษา)	" "

วัน	เดือน	ปี	รายการ	หมายเหตุ
๗-๒๓	ธ.ค.	๒๔๘๘	ไปควบคุมการตรวจฉีกบัตรผ่านปฏิบัติงาน ของรัฐมนตรีมนูญ พ.ศ. ๒๔๘๘	คำสั่งกรม ฯ
๘	มี.ค.	๒๔๘๘	ผู้ช่วยผู้อำนวยการ ส.ศ.ร. ๒๔๘๘ ณ จังหวัด อุดรธานี ๔-๓๖ เม.ย. ๒๔๘๘	หนังสือครุสภา
๒๗	ธ.ค.	๒๔๘๘	ไปร่วมบรรยาย การสอน พลศึกษา ในชั้น ประถม ใน การ ประชุม อบรม ศึกษาธิการ อำเภอทอราชอาณาจกร วันที่ ๖ ณ จ.อ. ฉะเชิงเทรา และดูการสอนพลศึกษาใน ชั้นประถม	คำสั่ง กระทรวง ฯ
๒๓	ธ.ค.	๒๕๐๐	ไป บรรยาย พลศึกษา ใน การ ประชุม ครู อาจารย์ใหญ่อาชีวศึกษาทั่วประเทศ (๓๐๐ คน) ของกรมอาชีวศึกษา ณ วิทยาลัย เทคนิค	หนังสือเชิญ ของประธาน กรรมการ
๓๓	ก.ย.	๒๕๐๐	เป็นอนุกรรมการพิจารณาการบรรเทาทุกข์ ชาวอีสาน	คำสั่ง สภาภาชาต ฯ
๘	พ.ค.	๒๕๐๐	กรรมการ ดำเนินการสอบ คัดเลือก ข้าราชการ การตรวจการสามัญสมัครและชั้นจตุตถ ใน ศาลคดีเด็กและเยาวชน	คำสั่งกระทรวง ยุติธรรม ฯ
๓๓	ธ.ค.	๒๕๐๐	อบรมการสอนพลศึกษาและการเล่นต่าง ๆ ในการ อบรมครู ร.ร. ประถมศึกษา ของ สมาคมศึกษาดัมพณี ๓๓-๓๖ น. ณ หอ ประชุม ร.ร. ส่วนกุหลาบ	หนังสือเชิญ ประธาน กรรมการ

๑๓

วัน	เดือน	ปี	รายการ	หมายเหตุ
๒๐	พ.พ.	๒๕๐๓	เป็นอนุกรรมการ ใน คณะอนุกรรมการ มัธยมศึกษา	คำสั่งคณะ กรรมการปรับ ปรองหมักสูตร
๗	เม.ย.	๒๕๐๓	เป็นผู้ช่วยผู้อำนวยการ ช.ศ.ร. ๒๕๐๓ ใน การอบรมของครูตภา ณ จ.จ. ดังข้อ ไป - กดับ ๘ - ๓๘ เม.ย. ๒๕๐๓	หนังสือครูตภา
๒๔	พ.ค.	๒๕๐๓	ไปบรรยายเรื่อง เครื่องเล่น สนาม และ อุปกรณ์การสอนพลศึกษาสำหรับเด็กและผู้ อบรม ๕๐ คน ในการประชุมอบรม เจ้าหน้าที่การศึกษา (ร่วมกับตำรวจชาย แดน) เกี่ยวกับการให้การศึกษาแก่เด็ก (ใน จ.จ. ชายแดน ๓๕ จ.จ.) ที่อยู่ใกล้ คมนาคมของกรมตำรวจ ณ ศูนย์มณฑล ในบริเวณ ร.ร. พญาไทย ๘ - ๓๒ น.	
๕-๓๐	พ.ย.	๒๕๐๓	เป็นกรรมการประจำหมวดวิชา (พถานา มัย) เพื่อเข้าสัมมนาหลักสูตรมัธยมศึกษา ตอนปลายและเตรียมอุดมศึกษา	คำสั่ง กระทรวงฯ
๓๓	พ.ย.	๒๕๐๓	เป็นผู้ช่วยผู้อำนวยการ ศ.ศ.ร. ๒๕๐๒ ประ เภท ดองแก่งแม่บึง ไป - กดับ ๓๗ มี.ค. - ๒๓ เม.ย. ๒๕๐๒	คำสั่งครูตภา
๒๐	พ.ย.	๒๕๐๓	ไปสอนวิชาบางประเภท ในการอบรมวิชา ทัศนศึกษา ณ ร.ร. การช่างราชบุรี จ.จ. ราชบุรี ไป - กดับ ๓ - ๒ พ.ค. ๒๕๐๓	หนังสือขอขบตี กรมอาชีวศึกษา

ณ

วัน	เดือน	ปี	รายการ	หมายเหตุ
๑๒	ม.ค.	๒๕๐๒	ช่วยหัดการบริหารของนักเรียน (ในฐานะที่เป็น กรรมการ อำนวยการ คน หนึ่ง ของโรงเรียน) เพื่อแสดงในการพระราชทานประกาศนียบัตร และทอดพระเนตรการกริธาของนักเรียน	หนังสืออยู่กับ วชิราวุธ
๒๒-๒๘	ก.พ.	๒๕๐๒	ไปเข้าร่วมประชุม สัมมนา ศึกษา นิเทศก์ตามนโยบายของโครงการพัฒนาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งจัดขึ้น ณ ร.ร. เตรียมอุดมศึกษา สยามพราน อ. สยามพราน จ. นครปฐม	บันทึกกรมพด- ศึกษา
๓๒-๑๗	พ.ค.	๒๕๐๒	เป็นกรรมการ และ เสนาญ การ ใน คณะกรรมการการเลือกตั้ง ในสนามแข่งขันกีฬา ระหว่างประเทศภาคพื้นแหตมทองครั้งที่ ๓ (๓๒ - ๑๗ พ.ค. ๒๕๐๒)	หนังสือเชิญ ของคณะกรรมการ การโอลิมปิก

สำเนาอันถูกต้อง

มงคล อุไรพันธุ์

๒ ส.ค. ๐๒

นายชุนห์ อรุณโรจน์ ได้สมรสกับนางสาวสุดใจ รัตนพงศ์
 เมื่อวันที่ ๘ มกราคม พุทธศักราช ๒๕๖๗ และอยู่ด้วยกันตลอดมาจนถึง
 แก่กรรม โดยปัจจุบันด้วยโรคเต็มโตหืดหัวใจของตน เมื่อวันที่ ๒ มิถุนายน
 พุทธศักราช ๒๕๖๒ ณ บ้านเลขที่ ๓๓๒ ในคลองบางกอกน้อย ตำบล
 ศีรีราช อำเภอบางกอกน้อย จังหวัดธนบุรี มีบุตรธิดา ๕ คนด้วยกัน คือ

๑.	นางสาวชรัตน์	อรุณโรจน์
๒.	นายชรินทร์	อรุณโรจน์
๓.	นางฉันทรา	รัตนชนะ
๔.	เรืออากาศโทสุชาติ	อรุณโรจน์
๕.	นางสาวสุพรรณิ	อรุณโรจน์

สารบัญ

อธิบายตำนานเหเรือ

หน้า (๑)

บทเหเรือ พระนิพนธ์เจ้าฟ้าธรรมธิเบศร์

เหชมเรือกระบอง

๖๖ ๓

เหชมปลา

๖๖ ๓

เหชมไม้

๖๖ ๕

เหชมนก

๖๖ ๖

เหเรื่องกาก็ (ของเดิม)

๖๖ ๗

เหเรื่องกาก็ (ได้มาใหม่)

๖๖ ๘

เหเรื่องกาก็ (บทของเดิม)

๖๖ ๓๐

เหบทตั้งवाद

๖๖ ๓๓

เหตรวจ

๖๖ ๓๒

บทเหเรือ พระราชนิพนธ์พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย

เหชมเครื่องดาว

หน้า ๓๖

เหชมผลไม้

๖๖ ๓๗

เหชมเครื่องหวาน

๖๖ ๓๘

เหตรวจเขากบหนักชดฤกษ์

๖๖ ๒๓

เหบทเจ้าเซิน

๖๖ ๒๓

บทเหเรือ พระราชนิพนธ์พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

เหชมสวน

หน้า ๒๕

เหชมนก

๖๖ ๒๗

เห็นมไม้	หน้า	๒๗
เห็นมโอม	"	๒๘
บทเห็นเรือ พระนิพนธ์สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระนริศรานุวัดติวงศ์		
เห็นมเรือ	หน้า	๓๓
บทเห็นเรือ พระราชนิพนธ์พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว		
เห็นมกระบวนเรือ	หน้า	๓๓
เห็นมพระนคร	"	๓๕
เห็นมทางไปปากน้ำ	"	๓๗
เห็นมปลา	"	๓๘
เห็นมชายทะเล	"	๔๓
เห็นมขวัญ	"	๔๔
เห็นมเครื่องวาง	"	๔๕
เห็นมขวัญถึงหนังสือ	"	๔๗
เห็นมเรื่องนางตัด	"	๔๗
เห็นมเรื่องพระร่วง	"	๕๓
เห็นมเรื่องชื่อมรบนกระบวนเรือ	"	๕๓
เห็นมเขาราชนาวาสมาคม	"	๕๕
ภาพเห็นเรือ ฉลอง ๒๕ พุทธศตวรรษ		
นายฉันทน์ ขำวิไล ประพันธ์ เป็นพุทธบูชา		
เห็นมประตู	หน้า	๕๖
เห็นมประตู	"	๕๗

เห็นพพาน	หน้า	๖๒
เห็นพระพุทธ	"	๖๔
เห็นพระธรรม	"	๖๖
เห็นพระสงฆ์	"	๖๘
เห็นพระไตรรัตน์	"	๗๐
เห็นตอง ๒๕ พุทธศตวรรษ	"	๗๒
เห็นบรมแห่งทางชดमारค	"	๗๖
เห็นมตอกไม้	"	๗๘
เห็นมรก	"	๘๑
เห็นมปต	"	๘๓
เห็นเฉลิมพระเกียรติ	"	๘๖

กาพย์เห่เรือ ฉลอง ๒๕ พุทธศตวรรษ

นายหรรด เรืองฤทธิ ประพันธ์

เห็นเริ่มศตวรรษ—แห่งบรมเว็จพุทธพยุหยาตรา	หน้า	๘๘
เห็นสรรเสริญคุณพระรัตนตรัย	"	๙๑
เห่ขอพระเกียรติ ร. ๘	"	๙๖

อธิบายตำนานเห่เรือ

เวลาคนมาทำการอันใด ซึ่งจะต้องออกแรงในขณะเดียวกัน มักใช้ศัพท์สัญญาอย่างหนึ่งอย่างใดสำหรับบอกจังหวัดให้ทำพร้อม ๆ กัน ยกอุทาหรณ์อย่างคำเช่นช่วยกันลากซุงกมกร่อง “ต๊าวปะพา เฮโต” เป็นต้น เป็นศัพท์สัญญา พายเรือก็ทำนองเดียวกัน เรือดำใตคนพายมากก็ขอมมีศัพท์สัญญาให้พาย ๆ พร้อม ๆ กัน อันนี้เป็นมูลเหตุที่เกตุมีเห่เรือ คงมาคงแต่เริ่มใช้เรือยาวเป็นยานพาหนะ และคงมีในประเทศอื่น ๆ ด้วย

เมื่อว่าแต่เฉพาะเรื่องเห่เรือของไทยเรา ดูเหมือนลักษณะการเห่เรือแต่เดิมมาจะเป็น ๒ ประเภทต่างกัน คือเห่เนื่องเป็นการพระราชพิธี เช่นเห่เรือพระที่นั่งพระเจ้าแผ่นดินเมื่อเสด็จพยุหยาตราทางชลมารค เป็นต้น จะเรียกชื่อไปว่า “เห่เรือหลวง” ประเภท ๑ และเห่สำหรับเล่นเรือเที่ยวเตร่กันในพนมเมือง จะเรียกว่า “เห่เรือเล่น” ประเภท ๑ มีเค้าเงื่อนพอเป็นท่วงเตยอยู่ทั้ง ๒ ประเภท

เห่เรือหลวงนั้น ดังเช่นเวลาพายข้ามคนคนบทชกคางว่า “เขยอว” ผู้พายรับพร้อมกันว่า “เขยอว” ซึ่งยังใช้อยู่จนทุกวันนี้ และเวลาพายจาเช่นเมื่อแข่งเรือ คนบทชกคางว่า “อเขยอวเขยอว” ผู้พายรับ “เขยอว” ดังน กับบทซึ่งเรียกว่าสระเห่ (พิมพ์อยู่ที่หน้า ๓๕ ในสมุดเล่มนี้) ก็อยู่ในประเภทเดียวกัน ด้วยบทเหล่านี้โดยมากเป็นคำภาษาอื่น มิใช่ภาษาไทย เหตุใดจึงเอามาใช้เมื่อพายเรือกระบวนหลวง เรื่องนี้อาพเจ้าไปพบเค้าเงื่อนในอินเตียเมื่อ พ.ศ. ๒๔๓๔ เวลาพักอยู่ณ

เมืองพาราณดี จะข้ามไปแม่น้ำคงคาไปหามหาราชาเจ้าเมือง พาราณดี
 ทวงรามนคร มหาราชาให้เอาเรือขนานดำสำหรับรับแขกเมืองมารับ เรือนี้
 มีคฤหบดีเกาะที่นั่งอยู่ข้างท้าย เวลาพายเรือข้ามแม่น้ำคงคา มีคนนับ
 คนหนึ่งชกบทเป็นภาษาล้านสักฤคชนดด้วยคำว่า “โอม รามะ” แล้วว่า
 อะไรต่อไปอีกแต่ข้าพเจ้าไม่เข้าใจ พอหมดบทก็พายทิ้งด่ากรับเสียงดัง
 “เยออ” พร้อมกับเหไปอย่างมัจฉาตรงท่ารามนคร เห็นชอบกตจึงถาม
 ขุนนางผู้กำกับ เขาบอกอธิบายว่า พวกสันตฤคชื่อว่าเมื่อพระรามจะไปจาก
 โลกนี้ไต่ลงไปทางแม่น้ำคงคา เพราะเหตุนี้เมื่อจะข้ามแม่น้ำคงคาจึง
 ถวดคำนมัสการพระรามเพื่อเป็นลี้ภัยคุ้มครอง ได้ความดังนั้นจึงสันนิษฐาน
 ว่าเหเรือหงวงนั้นเห็นจะเป็นมนตร์ ในตำราไสยศาสตร์ซึ่งพวก พราหมณ์พา
 เข้ามาแต่ดึกดำบรรพ์ เดิมก็คงจะเห็นเป็นภาษาล้านสักฤค แต่นานมากเดอน
 ไป จึงกลายเป็น “เหออเยออ” อย่างทุกวันนี้ แต่ยงเรียกในตำราว่า
 “ลวะเห” “ชาตวะเห” และ “มูตเห” พอได้เคาะว่าไต่มาแต่อนเดย
 เหเรือเดินหนักคงมาดงแต่แรกใช้เรือยาว เพื่อความรื่นแรงและ
 ให้มีพาย ๆ พร้อม ๆ กันจึงหาบทในภาษาไทยอันจะชวนให้รื่นเริงมาเหเรือ
 ถ้าจะยกตัวอย่างเทียบก ท่านองเดยกับ ให้ทหารเดิน กระทบ ร้องเพลง พอ
 เพ็ดคเพ็ดนอย่างทุกอนน แต่กระทบพายเรือเดินใช้จังหวะแต่ ๒ อย่าง
 คือจังหวะจ่าอย่าง ๓ กับจังหวะปกติอย่าง ๓ จังหวะเข้าอย่างพาย “นกบิน”
 เรือหงวงหาใช้ไม่ บทดำหรับเหเรือเดินเมื่อพายจ่า ตามทล่งเกตมา
 ดูเหมือนไม่มีคณบท บทอันใดมีพายชนใจก็เอามาใช้ร้องพร้อม ๆ เช่น
 “หุย ฮ่า โห้ ฮื่อ” “มาดะเหวยมาดะจา” “ล้าระพา เฮโต” เหล่านี้

เป็นต้น แต่ถ่วงบทให้สำหรับปกตินั้น ใช้เป็นบทกถอน มีต้นบทจน
ก่อนแดงผายรับค่อไป อธิบายทกถาวมานเป็นเคาเงอนคณเคมของเหเรือ
คือจามเหเรือหดวงอย่าง ๓ เหเรือเจ่นอย่าง ๓ มาแต่โบราณ

ถ้าถ่วงบทเหเรือ เหเรือกระบวนหดวงแต่โบราณจะใช้บทอันใดให้
ชอบหาทราบไม่ บทที่ใช้เหเรือกระบวนหดวงในปัจจุบันนี้เอาบทเหเรือเจ่น
ซึ่งเจ้าฟ้าธรรมธิเบศร์ทรงแต่งเมื่อตอนปลายสมัยกรุงศรีอยุธยามาใช้ และ
ฟังเอามาใช้เมื่อในรัชกาลที่ ๔ กรุงรัตนโกสินทร์ (๑) แต่ปรากฏอยู่ใน
บทเหเรือของเจ้าฟ้าธรรมธิเบศร์ ตอนชมเหเรือพระที่นั่ง ว่า

“เหเรือศฤทษคณาภพ
ตวาดอวยมาพามันผยอง
พดพายกราชพายทอง
ร้องโหเหโอเหมา”

เป็นอันแสดงว่ามีบทสำหรับเหเรือพระที่นั่ง แต่ที่ว่า “ร้องโหเห โอเห”
ดูตรงกับคำในสระเห
เหเรือหดวงคอกกระมัง
บางที่แต่โบราณสระเหเห็นจะมีกระบวนเหเป็น
อย่างหนึ่งซึ่งเหโดยคชาจ ฟังคตเดี่ยวเหสนเพียงรักษาใจมิให้คูนยเดี่ยวคเดียว
เมื่อเอาบทเหเรือเจ่นมาใช้เหเรือหดวง บทเหของเจ้าฟ้าธรรมธิเบศร์ออก
แห่งหนึ่ง ว่า

“เหเรือชยใจรองวง
รดตเร็จจริงยังอย่างตม
เสียงเต้าเร้าระตม
ห่มท่ายเห็นเต็วคูกัน”

(๑) ขอนนี้มีหลักฐานที่โคลงเรื่องพยุหยาตราทางชลมารก กรมสมเด็จพระ
พระปรมาภิไธยในรศทรงแต่งเมื่อรัชกาลที่ ๓ มิได้มีกล่าวถึงเหเรือเลย แม้ในหนังสือ
เรื่องอื่นอันแต่งในกรุงรัตนโกสินทร์ก่อนรัชกาลที่ ๔ ก็มีได้ปรากฏกล่าวถึงเหเรือกระบวน
หดวง.

บทนี้ความย่อว่าเรือกระบวนแห่เสด็จ ใช้กระทุ้งเสาให้จังหวัดหระยี่พาย
แทนเห่

ลักษณะเห่เรือเด่นนั้น เหตุด้วยในแขวงจังหวัดพระนครที่เรือยุธยา
และหัวเมืองที่ไกลเคียงเป็นท้องทุ่งทวม หน้าแดงมีแม่น้ำลำคลองสำหรับ
ใช้เรือไต่แห่ทุกหนทุกแห่ง ถึงหน้า ๆ หลากท่อมทุ่งทั่วไป การใช้เรือ
และเล่นเรือจึงเป็นเครื่องนิยมของชาวเมืองทุกชนบรรดาคักคิด ความนิยม
ยังมีต่อมาจนในกรุงรัตนโกสินทร์ แม้เป็นสมัยใช้รถยนต์และรถยนต์กัน
บัดนี้ ก็ยังมีคนชอบเล่นเรือพายตามอย่างโบราณอยู่ไม่ขาด ในสมัย
เมื่อกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี วรรคการเดินเรือคูเหมื่อนจะเริ่มแต่ออก
พรรษา ตั้งแต่เดือน ๑๑ แรมค่ำ ๑ ไปจนถึงเดือน ๑๒ ในเวลาฤดูเดินเรือ
นั้น นักร้องไปไหว้พระและทอดกฐินตามวัดต่าง ๆ ในเวลากลางวัน และ
นักร้องไปทอดผ้าป่าในเวลากลางคืน ตามตำบลหนึ่งกมเรือยาวถ้า ๓ หรือ
๒ ลำ พวกชาวบ้านในตำบลนั้นลงเรือไปด้วยกัน (ยังมีเป็นประเพณี
อยู่ตามหัวเมือง คือพระนครที่เรือยุธยาเป็นต้นจนทุกวันนี้) แต่โบราณ
เจ้านายและขุนนางต่าง ก็เห็นจะมีเรือยาว ไหล่คนห้า ไทยพายไปเข้า ประชุม
เรือเด่นกับราษฎร ในฤดูเดินเรือเช่นกล่าวมา เวลาพายเรือไปก็ให้เรือ ครั้น
ไปถึงที่ประชุมจอดเรือแล้วก็เดินเพลงและตอกกลิ้งร้อยสังกรวดต่อไป เป็น
เครื่องรื่นเริง การเห่เรือเด่นแต่โบราณนั้นสันนิษฐานว่าจะเกิดบทเป็น
กลอนสี่คำเช่นเดียวกับเดินเพลงและตอกกลิ้งร้อยสังกรวด ถ้าเจ้าของเรือเด่น
เป็นคนชำนาญชำนาญการแต่งกลอนก็แต่งเอง ถ้าไม่สามารที่จะแต่งได้เอง
ก็คองหาผู้อื่นไปเป็นผู้คิดบอกบทเห่เรือ และบทตอกกลิ้งร้อยสังกรวด ใน
คนเดียวกันนั่นเอง บทเห่เรือคงมีมาก แต่หากศูนย์ไปเสียด้วยไม่มี

ใครจัดไว้ บทเหรีเยอครึ่งกรุงศรีอยุธยาจึงเหตออยู่แต่บทของเจ้าฟ้าธรรม
ชิเบศร์ เพราะนับดอกกันว่าแต่งดีเป็นอย่างยิ่ง

บทเหรีเยอที่ปรากฏอยู่ และรวบรวมพิมพ์ไว้ในสมุดเล่มนี้ (เล่มแค
บทของสมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระนริศรานุวัดติวงศ์) ตั้งเป็นบทแต่งสำหรับเห
เหรีเยอเล่นท่งนพ ก็เหตอได้จึงเอามาไซเหรีเยอพระท่ง ซอนไม่พบจดหมาย
เหตอได้แต่งนิพนธ์ฐาน เห็นเคาเงอนมอยู่ด้วยเมื่อพระบาทสมเด็จพระจอม
เกล้าเจ้าอยู่หัว แรกเสด็จเถลิงถวยราชสมบัติ ทรงพระราชปรารภว่า
ประเพณีการดอยพระประทับแต่ก่อนมา เจ้านายและข้าราชการผู้ใหญ่ต้อง
ทำกระทงใหญ่ถวายดอยเป็นพุทธบูชาทุก ๆ ปี ต้องลงทุนรอนกันมากนัก จึง
ทรงพระกรุณาโปรด ฯ ให้แก้ไขระเบียบการเกณฑ์ให้ทำเป็นเรือขนาดย่อม
บักเทียบรายตามกระทงเรือ ถวายทรงจุดแด่วดอยเป็นพุทธบูชาแทนกระทง
ใหญ่ ให้เจ้านายทำตามแบบอย่างเรือพระท่ง เจ้าฟ้าและต่างกรมผู้ใหญ่
ชั้นกรมสมเด็จพระต่างกรมพระ ทำเป็นเรือพระท่งกึ่ง ต่างกรมชั้นรองลงมา
ทำเป็นเรือพระท่งศรี พระองค์เจ้าทำเป็นเรือพระท่งกราบ ขุนนาง
ผู้ใหญ่ทำเรือตามทำเนียบตำแหน่งของตน ตั้งแต่เรือรูปสัตว์ลงมาจน
เรือกันและเรือแซเป็นเรือกระบวนดอยถวายด้วย ตั้งจนพระยาโชฎ๊กราช
เศรษฐีชั้นให้ทำเป็นเรือสำเภา [เรือกระทงที่เกณฑ์ให้ทำดังกล่าวมาน
ทำหนเดียวแล้วงดดอยเล่มออกไปทุก ๆ ปีไม่ต้องทำใหม่ อึ่งเมื่อถึงคราวดอย
พระประทับเดือน ๑๒ โปรด ฯ ให้แต่งเรือพระท่งกึ่งจริง ๆ ๒ ลำ ลำ ๑
ตั้งพระชยวัฒน์ในบุษบก อีกลำ ๑ ตั้งพานทองสองชั้นมีพุ่มดอกไม้พุทธบูชา
ทำฉัตรเทียบเป็นเครื่องส่งตั้งรายสำหรับทรงจุด เมื่อเสด็จลงดอยพระ
ประทับโปรด ฯ ให้เรียกผู้ใหญ่ดำททรงพระชยวัฒน์มาเทียบที่เรือบัลลังก์

ก่อนเรือน เสด็จลงทรงจุดไฟเครื่องนมัสการแล้วเสด็จขึ้นประทับบนเรือ
 บัดดงก ในเวลาที่จุดไฟตามเครื่องสูงในเรือนนั้น โปรต ๆ ให้เห็นเรือใช้บท
 ของเจ้าฟ้าธรรมธิเบศร์บ้าง บทพระราชนิพนธ์พระบาทสมเด็จพระพุทธ
 เลิศหล้านภาลัยบ้าง ทถวายทรงตามพอพระราชหฤทัย แดงจึงให้เค็ดอน
 เรือนนั้นไป สันนิษฐานว่าที่เอาบทเห่เรือเดินมาไซ้ให้เรือหลวง จะเริ่มเกิด
 ขนเมื่อเปิดย่นระเบียบการตอຍพระประทับ แดงจึง โปรต ๆ ให้ไซ้ในเวลา
 เสด็จพยุหยาตราทางชลมารคต่อมา

ว่าตามที่เคยตั้งเกศเห็นลักษณะเห่เรือกระบวนหลวงซึ่งตั้งเป็นแบบมา
 แคว้นชกาท ๕ นน เมื่อเสด็จประทับในเรือพระที่นั่งแล้ว หลวงพิศณุ
 เสน่กับขุนรามเกียรติ์เป็นต้นบท (จะเป็นโดยคำแห่หรือโดยฉะเพาะคัจ
 ชาติเจ้าไม่ทราบแน่) คนหนึ่งนั่งคุกเข่าพนมมือเห่โคลงนำภาพย์ บางที
 เรียกกันว่าเกริ่น โคลงก็เคยได้ยิน เมื่อจบบท โคลงด้วยย่อ ไทน์จึงบอก
 “ออกเรือพระที่นั่ง” พดพายนกบินจึงหวัระง้า เพราะ (เสด็จไปพระราชทาน
 พระกฐินวัดอรุณราชอารามระยะทางไกลกับท่าราชวรดิฐและ) เรือตามน้ำ
 ไม่หนักแรกผจงพายเองมาได้ ไซ้ท่านองเห่ช้า เขาใจว่าใดก็บทเรียก
 ในคำราชาชาตจะเห่ พอจนจะถึงที่ประทับ คับบทุกชกตจะเห่ คำน
 จะหมายคความอย่างโรยงค์คิดไม่เห็น คระเนพอจบบทเรือพระที่นั่งกตงทา
 ฌนวนทจอก ครันชากตบเรือทงนาคองพายหนักจึงพายจึงหวัระงงชน
 ไซ้เห่ท่านองเรีจ มีพดพายรบ “อะโฮ” นนเขาใจว่าใดก็บทเรียก ในคำรา
 ว่ามุตเห่ คงหมายคความว่าเห่เป็นพน เมื่อจบบทพายเจ้า ๓ ที่สั่งทุกบท
 ลักษณะการเห่เรือหลวงเคยเห็นดังกล่าจมาน.

ทจนจะกล่าวถึงตำนานเห่เรือทพมพ์ ในสมุดเล่มนั้นต่อไป

บทเหวี่ยงของเจ้าฟ้าธรรมธิเบศร์ ๒ เรื่อง เรื่องที่ ๑ ชม

พยุหยาตราทางชลมารค จนคนแต่ “พระเสด็จโดยแดนชล ทรงเรือ
คันทงามเฝ้าฉาย” คือชมกระบวนเรือ ว่าด้วยชมปลา ชมไม้ ชมนก
เป็นนราศ์ บทเหวี่ยงเห็นได้ในตำนานว่าเจ้าฟ้าธรรมธิเบศร์ทรงนิพนธ์
สำหรับเหวี่ยงพระที่นั่งของตนเอง เวลาตามเสด็จชนพระบาท ออกจาก
จังหวัดพระนครหรืออยุธยาเข้า พอเขนกถึงท่าเจ้าด้นุก

บทเหวี่ยงของเจ้าฟ้าธรรมธิเบศร์เรื่องที่ ๒ นั้นเป็นคำตั้งวางสวด เอา
เรื่องพระยาครุฑตกนางกากมาหน้าบท จนคนว่า “กางกรโอบอุ้มแก้ว
เจ้างามแพรวอภัยสรรพางค์” แล้วว่าต่อไปเป็นกระบวนตั้งวางสวดจนจบ ถ้า
ตั้งเกล้าจะเห็นได้ในตำนานว่าเขาเรื่องจริงอันเป็นความ ขาดขาดใน พระหฤทัย
ของเจ้าฟ้าธรรมธิเบศร์หรือออกมาจากตลอดทั้งเรื่อง เรื่องที่งามนออาจจะมีได้ใน
ปัจจุบันนี้ ด้วยมีปรากฏอยู่ในหนังสือพระราชพงศาวดารที่ใดก็ดำวจถึงเจ้า
ฟ้าธรรมธิเบศร์ตอบแขกสมัครรักใคร่กับเจ้าฟ้าสังวาล จึงเขาใจว่าบทเรื่อง
หลังนี้ ว่าด้วยเรื่องตั้งวางสวดเจ้าฟ้าสังวาลทั้งสิ้น ด้วยเหตุนี้แต่เดิมเห็นจะใช้บท
เรื่องนั้นเห็นแต่เฉพาะเวลาทรงเรือประพาส โดยดำพัง เช่นเคยทุกเป็นต้น.

บทเหวี่ยงพระราชนิพนธ์พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย
ตั้งแต่ชมกับเขาของกันชนว่า “มศัหมันแกงแกงตา หอมยหรรารต์รอนแรง”
เป็นต้นตลอดจนว่าด้วยงานนักขัตฤกษ์ เขาใจว่าทรงพระราชนิพนธ์แต่เมื่อ
ในรัชกาลที่ ๑ ผู้หนักผู้ใหญ่เฝ้ากษมาว่าพระราชนิพนธ์นทรงชมสมเด็จพระ
ศรีสุริเยนทราบรมราชินี แต่ยังเป็นสมเด็จพระเจ้าหลานเธอ คือยกกระบวน
แต่งเครื่องเสวยไม่มีผู้ใดจะดัดเติมอ ในกริ่งนั้น บทเหวี่ยงซึ่งพระบาทสมเด็จพระ
พระพุทธเลิศหล้านภาลัยทรงพระราชนิพนธ์ ก็สำหรับเหวี่ยงเสด็จประพาส

มิได้ใช้ในราชการ เรื่องให้เรือในราชการนั้น โคลงพยุหยาตราพระกรสูน
ซึ่งกรมสมเด็จพระปรมานุชิตชิโนรสทรงนิพนธ์เมื่อในรัชกาลที่ ๓ ไม่ได้
กล่าวถึงให้เรือเลย จึงเข้าใจว่าพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
โปรดฯ ให้เอาบทให้เรือ ทั้งบทครึ่งกรุงศรีอยุธยา และบทพระราชนิพนธ์
รัชกาลที่ ๒ มาใช้ให้เรือในราชการแต่เมื่อในรัชกาลที่ ๔

บทให้พระราชนิพนธ์ในรัชกาลที่ ๕ นั้นมี ๔ บท คือ สมเด็จพระบวร
กรมสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ๓ สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยา
เดโชไชย ๓ สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาเดโชไชย ๓ ทรงพระราชนิพนธ์เมื่อใช้บทให้เรือ
แต่ให้เรือหลวงเป็นประเพณีมาแต่รัชกาลก่อนแล้ว สำหรับให้เห็ดถวาย
เวลาเสด็จตงตอยพระประทีปตั้งกล่าวมา ไม่ใคร่จะได้ใช้ในท่อน นาน ๆ
ได้ยินเอาไปให้กระบวนพระกรสูนพยุหยาตราครั้ง ๓

บทให้พระราชนิพนธ์ในรัชกาลที่ ๖ ทรงพระราชนิพนธ์พระราชทาน
สำหรับพิมพ์ ในหนังสือสมุทสาร อุดหนุนราชนาวิกสมาคมเมื่อปี
พ.ศ. ๒๔๕๗ เอาเค้าเรื่องบทให้เรือเก่ามาเทียบเคียงซึ่งเป็นอยู่ในสมัยเมื่อ
ทรงพระราชนิพนธ์ เป็นคันท่าให้เก่าชมกระบวนเรือพาย ซึ่งเป็นเรือพระที่นั่ง
และเรือรบเรือใดในครั้งนั้น พระราชนิพนธ์ทรงชมเรือพระที่นั่งและเรือรบ
เรือใดซึ่งเป็นเรือกลไฟในเวลานั้น ถึงบทอันที่ทรงเทียบให้ตรงกับกาบทเป็น
อยู่ ทั้งในทางที่พรรณนาและในทางกลอนตั้งว่าดี ถ้าผู้เป็นนักเขียนโบราณ
คดีอ่านด้วยความตั้งใจแก่บทให้เรือตั้งแต่แต่งครึ่งกรุงศรีอยุธยาและที่แต่งครึ่ง
รัชกาลที่ ๒ กรุงรัตนโกสินทร์ และพระราชนิพนธ์ในรัชกาลที่ ๖ จะได้
ประโยชน์ความเข้าใจการที่เปลี่ยนแปลงมา โดยลำดับทั้งความนิยม และการ
งาน นอกจากประโยชน์ที่ได้ในทางอ่านหนังสือกลอนที่แต่งออกแล้ว ๓

บทให้เรือพระราชนิพนธ์สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระ

นริศรานุกตองคัมน์ ส้มเต็งพระเจ้าพญาเฮอ เจ้าฟ้ากรมพระนครสวรรค์
 จรพิณิตทูตเชิญให้ทรงพระนิพนธ์เมืองานพระราชพิชิตบรม ราชาภิเษกสัมโภช
 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ด้วยมีการสัมโภชส่วนกระทรวง
 ทหารเรือต้นของพระเศษพระคุณ เมื่อดมท ๘ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๕๔ มี
 การตก แต่ง สถานที่ ในกรม ทหารเรือ แลจท่า ราชวรดิฐ ทั้งสองฟาก แม่น้ำ
 คดอติถึงวัดอรุณราชวราราม แลเริ่มกระบวนแห่เรือในแม่น้ำ บทเห่เรือนี้
 เห่ในเรือพระที่นั่งกิ่งเมื่อมาจออกถวายขยมงคลททาราชวรดิฐ คำนานของ
 บทเห่เรือมีดังแสดงมานี้.

บทเห่เรือ

พระนิพนธ์ เจ้าฟ้าธรรมธชเบศร์

เห่ชมเรือกระบวน

โคลง ปางเสด็จประเจศคล้าย	ชตาโดย
ทรงรัตนพิมาณไชย	กิ่งแก้ว
พริ้งพริ้วมพอกพดไกร	แห่นแท้
เรือกระบวนคัมแพรว	เพริศพริ้งพายทอง ฯ
ซำถวายให้ พระเสด็จโดยแดนซด	ทรงเรือคันทงามเฉิดฉาย
กิ่งแก้วแพรวพรรณราย	พายอ่อนหยิบงามงอน
◎ นางาแน่นเป็นขนิด	ตจรูปสัตว์แสนยากกร
เรือตจทวรงลัดอน	ตจกรณครนกรนพอง
◎ เรือกรุทยตนาศหว	ตจตอยมาพาณผยอง
พดพายกราชพายทอง	รองให้เห่โอเห่มา
◎ สรมุขมุขดีตาน	เพียงพิมาณผ่านเมฆา
มานกรองทองรจนา	หงศกาแดงแยงมังกกร
◎ สมรรตไชยไกรทาบแก้ว	แสงแฉอดจับจับสาคร
เรียบเวียงเคียงคูจร	ตั้งร่อนฟ้ามาแดนดิน

- ๑ ดุจรรณหงส์ทรงภู์ห้อย
เพียงหงส์ทรงพรหมินทร์
- ๑ เรือไชยไคว่ของฉิ่ง
เคียงเจ้าเร้าระดม
มุละเห่ คชสีห์ทศภาคแผ่น
ราชสีห์ทศย่นยน
- ๑ เรือมาทนามุงนา
เพียงม้าอาชาทรง
- ๑ เรือตั้งหิ้งแผ่นไฉน
คู่ยั้งตั้งที่ดำพอง
- ๑ นาคาหน้าตงเป็น
มังกรถอนพายัพัน
- ๑ เคียงฉวาง่าเท้าไฉน
นางจาหน้าอินทรี
- ๑ ตนครมืองอด
ให้ฮักครึกครนโครม
- ๑ กริ่งทาหมู่มาเวศ
เหิมหิ้นขึ้นกระมด
- งามชดช้อยตอยหงส์นช
ดินดาก์เดือนเดือนคาสม
รวดเร็วจริงยิ่งอย่างดม
ห่มท่ายเย็นเต็มคู่กัน ๆ
คู่ตั้งเป็นเห็นชบขัน
คนต้องคู่คู่ยั้งยง
แดนเฉื่อยฉาดาระทรง
องค์พระพายฉายฉนฉยของ
โจนตามคตมึนผ้าฟอง
เป็นแถวท่องท่องคามักัน
คู่ขระเม่นเห็นชบขัน
ทันแข่งหน้าจาดุกริ
เพียงโจนไปโพจาร์
ทักกเหมือนเดือนตอยโพยม
ก้องกาหตพดเหโหม
ไฉมหนักสนรินเริงพด
จากนคเวศ์โดยสาธด
ยดมัจฉาดำรพันมี ๆ

เห่ชมปลา

โกล่ง พิศพรรณปลาว่ายเคตา	คตงกัน
๐ ถวิลดูคาควงจันทร์	แจ่มหน้า
มัยย้ายงัวพัน	พิศวาส
ควรฤพรากน้องช้ำ	ชวดเคตาคตงชม ฯ
ช้ำลระเห่ พิศพรรณปลาว่ายเคตา	คตถึงเจ้าเคว้าอารมณ์
๐ มัยย้ายงูชม	ตมธำใจไม่พามาก
๐ นวดจันทร์เป็นนวดจริง	แจ่งามพริงยังนวดปลา
คางเขอนเขอนหน้ามา	ไม่งามเท่าเจ้าเขอนชาย
๐ เพียนทองงามดังทอง	ไม่เหมือนน้องห่มศาดพราย
กระแหแหห่างชาย	ตั้งตายธอาทคตาศจากตม
ทรงแปลง เกมช้ำช้ำโครคอง	อันแกมน้องช้ำเพราชม
๐ ปลาทุกทุกชยภกรรม	เหมือนทุกชพทจากนาง ฯ
(๑) ทรงแทรก ๕ บท	
บุละเห่ ๕ หน้าเงินคือเงินยง	ชวดพรายชองตั้งธำอาง
ไม่เทียบเปรียบโฉมนาง	งามเรอเรอเนอต่องตั้ง
๐ ปลากรายว่ายเคียงคู่	เคตาถนอยุดงามต
แต่นางห่างเห็นที่	เห็นปลาเคตักเคว้าใจจร

(๑) ที่บอกไว้ในต้นจะบับว่าทรงแทรก ๕ บทนี้ พิจารณาดูยังสงสัยว่าจะเป็นใจ
แทรก และบทเห่เรอตอนอื่นจำนวนบทก็ไล่เลี่ยกัน ถ้าตัดบทที่แทรกในตอนชมปลานี้
ออกเสีย ๕ บท ก็จะสั้นเกินขนาด

๑ หางไก่กล้วยแหวกกล้วย
ก็คือนงคองคเฮอร์

๑ ปลาสร้อยลยดองชด
เหมือนสร้อยทรงทรามวีย์

๑ เนื้ออ่อนอ่อนแคชช
ใครคองชองจศคชช

๑ ปลาเดือเห็ดอัทธา
เหมือนตาตาดวง

๑ แมตงกุญเคียงว้าย
ก็คคกยามยามเมือดม

๑ หัวเกศเพศชือปลา
หัวเกศตาเจ้าจระตาง

๑ ชะแวงแยงฝิ่งแนบ
เหมือนพแนบแนบภพอม

๑ พิศดูหม่มจฉา
คณิงนชตตตตายตมร

หางไก่กล้วยไม่มีหงอน
นมประบ่าฮาเอี่ยมไร

กล้วยเวียนนอนปนกันไป
ไม่เห็นเค้าเค้ากล้วย

เนื้ออ่อนฤาอ่อนทงกาย
ไม่กล้วยนิกตริกตริงทรวง

เดือมแหดมกฉาปลาทงปอง
ดูแหดมตาช่าเพรจคม

เห็นคต่ายคต่ายนาเชยชม
ตนิทเคด้าเจ้าเฮวบาง

ก็คตต่าฮาองคณาง
เส้นเกศตตตวยรววยกถนหอม

ชะจาดแนบแนบปนปดอม
จอมตจวาทนาอูบงอร

กล้วยแหวกมาในสาคกร
มาตวยพิจตติใจ ฯ

เห่ชมไม้

โคลง เรือชายชมมิ่งไม้
๑ ริมท่าสาครทนิช

เพ็ดคคอกออกแกมกณ
หอมหนพทพตเพียง

มีพรรณ
กตมเกดยง

ชชอ
กตมเนอมนวดนาง ฯ

ข้าลระเห่ เรือชายชมมิ่งไม้

เปิดคอกอกอกแกมกัน

๑ ชมดวงพวงนางแย้ม

กิดคความยามบังอร

๑ จำปาหนาแน่นเนื่อง

กิดคณังถึงนงราม

๑ ประยงค์ทรงพวงห้อย

เหมือนอุบะนวดดของ

๑ พุดจับกดับแม่ม

หอมชวยรอยตามดม

๑ ตำวหัยคพุดทชาติ

นิกน้องกรองมาโดย

มูละเห่ พิกุลบุณนาคพาน

แม่นนุชส์ตถ่ายสมร

๑ เต็งเต็งแก้อกาหง

หอมอยู่ไม่รู้หาย

๑ มัตถวันพรรณนจิกจวง

หอมมาน่าเอ็นดู

๑ ถ้าคณทวนหอมระหงบ

นิกถจตถันนุหงา

ริมท่าไล่วหาดากหาดายพรรณ

ตั้งกสนเกลดียงเพิงกิตนสมร

ปานแสด่มแย้มเกสร

แย้มโอชู่ ยมพริ้มพรายงาม

กิดกดับเหดองเรืออร่าม

ผิวเหดองกว่าจำปาทอง

ระย้าย้อยห้อยพวงกรอง

เจ้าแชนวไฉให้เรียมชม

พิกุลแกมแซมดุกรม

เหมือนกิตนน้องค้องกิดใจ

ปานเกด็อนกตาคาษาคาไป

วางให้พชางทนอน

กิตนหอมหวานชานอจร

เห็นจระจอนฮ้อนพชาย

ปานบุษบงตั้งกิตนอาย

คถ่ายกิตนผ้าเจ้าคาคา

ดอกเป็นพวงรวงเรณู

ชูชันจตคกิตถวนิตา

กิตนอายอบตบนาสา

รำไปเจ้าเศราถึงนาง

๑ รวยรินกตัญญูเพย

นั่งแนบแอบเขวบาง

๑ ชมดวงพวงมาด

วนิตามาดังยัก

คิดพิเศยเชยกตัญญู

หอนแห่ห่างว่างเงนจัน

ศรีเตาจภาคย์หตาทหตายพรณ

จะออนพชชเมย ๑

เห่ชมนก

โกล้ง รอนรอนสรียไฮ

เรยเรยลบเมรลง

รอนรอนจคคจาง

เรยเรยเรยมคอยแกว

๑ ซักวะเห่ เรยเรยมารอนรอน

ตมธยารจโกถคทา

๑ เรยเรยมาเรยเรย

คัวเคยงมาพตคค

๑ เห็นฝูงยุงรำพ้อน

ตร้อยทของยของเของกราย

๑ สวดภิกษมาคามศู

แต่พ่นฮาวรณ

๑ นางนงตนวดนารัก

แกวพนตุนวด

ฮัยฏงคค

คทาแถว

นุชพ เพยงแม่

คตบคตายเรยมเหตยว ๑

ทพากรจระคกคทา

คานงหน้าแจวคาครู

นกกบินเคยงไปทงหมู่

เหมือนพอยลเคยงตาย

คิตบงอรร์ฮนรำกราย

เหมือนถ่ายสวาทนาคนวยจร

ชมกนอยลตมตม

หอนเห็นเจ้าเศวใจกรวย

ไม่นวดพกศรเหมือนทรามตงจน

คิงนางฟ้าหน้าไซยของ

๑ นกแก้วแจ้วแจ้วเต็มเสียง
 เหมือนพินประคอง
 มลยห์ ไก่ฟ้ามาตัวเดียว
 เหมือนพรากจากนางเขว
 ๑ แหกเคาเคตาคุเคียง
 เรียมคนงตงเขวบาง
 ๑ ดูเหวเจ้าจับร้อง
 ไพเราะเพราะกัจจาด
 ๑ ไนรตีปานชาค
 ไม่เท่าเจ้าโฉมฉาย
 ๑ สักงานาเอ็นดู
 เหมือนพทจากมา
 ๑ บกษมีหตายพรณ
 ยิงพังฉงเองใจ

จับไม้เรียงเคียงคู่ตอง
 วิชาญน้องตองมือเรา ๆ
 เดินท่องเที่ยวเดียวเหตยมเรา
 เป่าใจเป็ดขมเหตยมหานาง
 เรียงจับไม้ไขปีกหาง
 เคยแนบข้างร้างแรมนาน
 ดันนกกของชองเคียงหวาน
 ปานเคียงน้องร้องตั้งชาย
 เหมือนช่างฉลาดวาดแต้มกาย
 ห่มคาดพรายกรวยกรมา
 คอยหาคูอยู่เอกา
 ครอบงำเจ้าเคว้าเดี่ยวใจ
 บ้างชมกันอันเพรียกไพร
 ดอนหลายหลายมากภาษา ๆ

เห่เรื่องกากี (ของเดิม)

โกลง กางกรอ้ม โอบแก้ว	กากี
ปักกระพือพาศรี	ตุงจ
ฉวยฉาบคาบนาค	เป็นเหยื่อ
หางกระหวัดรวตีหว	ดูไม่เรียงเรียง ๆ

ภาพย์ กางกรอุมโอบแก้ว

ปักปกอกกเอวบาง

๑ อดยฉาบคาบนาคา

หางกระหวดรงรัตพัน

๑ คดถัถานพินาพมาค

เหิมหวนยวณกาม

๑ เริงรินช่นเซยปราง

กอดเกอเนอหวดหง

๑ กาคแ่งนอยนาฏ

กมเกดากถางฉอชน

๑ ปกษกรทางม

กดมเกดยวเกยจกรพัน

๑ ส่องดูชส่องตั้งวาศ

ส่องสนิทนิตรากรมย์

๑ แขนยมพรมพกครา

แ่งนตมูกดูชดมพอง

๑ ตมพดกตคเมฆเกดชน

จดาหกตกไปรยปราย

๑ เหวราว่าเริงริน

ส่องดมกดมกวีทา

เจ้างามแพรวัดบสรรพางค

พตางคตงเคธาเคธาจรวัด

เป็นภักษาพามกณ

คณเมฆามาตมพด

เกดยวกตมถวาทนาฏถาก

ปริดาแนบแอบอิงองค

พตางคตงเคธาเคธาชบชง

ปตงถวาทชมตมเด้พยตมร

อภิวาทประณมกร

ชอนชบหน้าคตเมียงน

ภกรมย์เปรมเกษมตมค

ณยจเยาเคธาคตงชม

แ่งนตมูกดูชดมพอง

กดมเกดยวชูดมตอง

ตมภกรมย์ตมจคคปอง

ให้องแก้วแพรวัพรรณราย

พาดนเดชนแถบแ่งพราย

ถายสินชุนองทองชวรา

จายเคธาคตมทนทรรษา

เป็นมาตมูกตมกรนตรี

เห่เรื่องกากี (ได้มาใหม่)^(๑)

ข้าทระเห่	สุบรรณแดงเดชะดำ	บินบน
๐		
กางปีกบังสุริยน		มีดฟ้า
ร่อนดงดูโพชนก		ปรากฏมาศ
๒๒	๒๒	๕
เขานางแอบนุชเกล้า		แนบเนียนวตสมร
๒๒		
บุทระเห่	สุบรรณดำแดงฤทธิ์	โหมคิมคิบัติอัมพร
๐		
ร่อนดงตรงบัญชี		จรลูนองแกวกากี
๐	กถาวรต์พจนาศัด	ถ่ายสุดตวาทเจริญศรี
๒๒	๒๒	๒๒
ยื่นหน้ามาพาท		พคอชายชาญดก
๐	ประดังกจานงรัก	จึงตอบดกเขามาหา
๒๒		
หวังเชิญแกวกานดา		ไปสู่ฟ้าพพานจันทร์
๐	เสวยรมย์ดมบคัพ	ในถิมพลัดเกษมสันต์
๒๒		
แดงจะพาเจ้าจรจรัง		เที่ยวชมชนพระเมรุขร
๐	พิระชมทรายแก้ว	งามพรายแพริอเชงคังขร
๒๒		
แม่พาลีทนคร		คังขรกนเป็นกรรกง
๐	จะพาชมพิทษาขร	ฝูงกนรแดงเหมหงต
๒๒		
เหล่าดีศกัศรฤตวงค์		อยู่ในดงเขาสัตกัณท์

(๑) บทเห่เรื่องกากีที่ได้นำใหม่นี้ จะเป็นพระนิพนธ์ของเจ้าฟ้าบรมขนิเบศร์หรือผู้ใดแต่ยังไม่สงสัยอยู่ อาจมีบทอื่นอยู่เดิม เจ้าฟ้าบรมขนิเบศร์ทรงแต่งบทเห่เรื่องกากีบทหลังต่อกันเป็นได้

๑ จะไ้ช้มนารีผด
ชยฺยชตเขาอศักรรณ

๑ จะพาไปไ้กรตาศ
ดูเทพมาบังคม

๑ เทพบุตรคองช้าย
แทรกเบียดย่นเจียนไปมา

๑ ขย้าอาดย้มนุชย้โดย
ว่าพตางทางคิตพัน

งามสัณษัคตังแต่รังสรรค์

ฝูงคนชรรพมาเชยชม

เฝ้าเบองบาทพระสยาม

จับระบ้ำรำผาดา

ลางลัวรงค์ย้ายมาฝ้ายชวา

กรคควาไซวไ้พัถวัน

ไปชมเชยพิมานลัวรงค์

มันจุมพิศชิตชมนาง ฯ

เห่เรื่องกากี (บทของเดิม)

ขั้ลระเห่ กากีกรบ้องบัค

๑ ไ้จ้งมาย้อชด

ไม่เกรงพระบีนมกฐ

มาอาจชอกคำพร้อง

กรครุท

เห่นยวน้อง

จอมราช เถยนา

๑ ดอเดยอเจรจา ฯ

ขั้ลระเห่ กากีกรบ้องบัค

๑ เต้ยวชานคางกรั้ทา

๑ คอบรตัพจนวาท

ไม่เกรงพระภูบาด

๑ ถึงเป็นชายชานูตกา

ฝ้ายเจ้าก็เลศชวย

คองตมมตด้วยบัคษา

มานะใจให้ย้ประมาณ

๑ คิวเจานโอหังการ

๑ ทงภัยพาดในอบาย

ไม่เจตนาอย่าพักหมาย

๑ สายสุริวงค์พงค์เทอญ

๑ เสด็จที่พิพมานทอง
ไม่ควรมานุกพัน

๑ ซึ่งว่าจะพวชม
ขอประทพจมาน

๑ ครุฑทั้งถ่ายสุดสวาท
เจ้าดวงทิพมณฑกา

๑ พิปรมาทอาษาณนิก
เท่าฟ้าแผ่นดินดอน

๑ ขอฝากไมตรีจิตต์
ว่าพลาทางทงจำใจ

ผู้นางน้องตจนดาวสรวริศ
จะพากันตกนรภานค

บรมลู่ขสนุกสนาน
ไม่ควรรกรอยาเงรจา

ปรามาศขนิษฐา
จาจาจิตต์ดาวพดงอน

เพราะจงรักเจ้าถ่ายสมร
ห่อนกตังใจเพราะหวังใจ

กว่าชีวิตจะคตลขย
สัพยอกเข้าหยอกนาง ฯ

จบบทเห่เรื่องกากี

เห่บทสังวาส

โกลง ^๕ ^๕ ^๕
๑ พชมพเชยแต่
เจ้ามอ้ออำคงาม
เจ้าเออนมเือชาม
นิพนพทครมาชยาชอง

ข้าลวะเห่ ^๕ ^๕
๑ พชมพเชยพดาง
เจ้าเออนอายพิญา

๑ พิศงทรงรงจรูษ
ดุชกตไบบาง

พดางถาม
ไปพร้อม
เขินพิ อยู่ญา
ชคเคนเคองเดย ฯ

^๕ ^๕ ^๕
พถามนางเจ้าไม้อ
^๕ ^๕
พชอถามคความจริงนาง
พดางกอดจูบตูปคอกาง
พดางคตงเคตต้าเข้ายอพนตม

๑ พิศรูปกัณารัก	พิศพิศศรีกัณาราม
ชอนแอนอรเชวกถม	ชมขวัญนงคองคาชาย
๑ ไกรเห็นเป็นขวัญเนตร	ตมทุกขโทษเจตน์จงหมาย
มาคณชสุดเต็มอกกาย	บ่วายรักตั้งกนาที่ ๑
มุกะห์ โหยหวนครวญไกร่นาง	อกเพียงพ่างต่างชว
๑ นิ่งนอนห่อนฤม	ตั้งซึ่งตู่ชทุกเวตา
๑ คัดเคยเซยชมพ้อง	ไม่ห่างห้องตองเต็มทา
เป็นตู่ชทุกเวตา	มาจากไคให้อาจรณ
๑ ออกเอยเคยตั้งวาด	กรรมบ้ำราคคตาคคตาดมร
นับเคอนเคอนปีจร	ห่อนเห็นแดงแกจตาเรียม
๑ พุ่มพองตองดอกฟ้า	ไนไคให้ดำหาไหนเทียม
โถมงามทรามตั้งยม	เรียมรักเจ้าเท่าดวงใจ ๑

เห่กรวญ

โกลง รอนรอนตู่รียกต้อย	ถ่ายชนห
๑ เรือยเรือยเรือแดงจันทร	ส่องฟ้า
รอนรอนจิตคกกระสัน	เดี่ยวตวาท แม่เอย
เรือยเรือยเรียมคอยถ่า	๑๒ ทพนห่อนเห็น ๑
กาพย์ เรือยเรือยมารอนรอน	จึรียาจรเข้าถ่ายชนห
๑ เรือทองตองตู่จันทร	ตั้งแดงกถ่าหน้าพิศอง

๑ ริวรวจมนทรแจ่มฟ้า

สูงต้ววยรววยรูปทรง

๑ เขวอชอนชอนของค

หาไหนไม้เทียมทัน

๑ ชาวตักพุดจบบิน

ทองวงเขาซงนก

๑ นอนนั่งตงชาตย

หวังชมสมกตมเกดียก

๑ ข้าลวะเท ชาวตักพุดชอนแซม

โถมอากว่าทงเมือง

๑ ไต๋นองทองนพมาศ

วังมเรือนเพื่อนพิงเขมย

๑ ฝนตกยกบักบ้อง

ซิดเชอเนอนวดชา

๑ รักนชตักงายใจ

ขอคองน้องอาชเห็นยม

๑ ฝนตกฝนหากตล

ตมพดริบชวญบบน

๑ ฝนตกไม้ทัวฟ้า

ไม่เย็นในอกเรา

เหมือนพกดวราหน้าองตมจง

๑ สิงตเจ้าเทาตสนทร

โถมยงกทรวงสาวสรวรค

๑ ขวญเนตรพพนารก

๑ เจามตมพมคักค

๑ แคพรกเจ้าคนเดยว

๑ สายตักใจไม้แตเหตุยง

๑ คดรฎาน้องชองใจเคอง

๑ เนื้อแอร่มอร่ามเหตุอง

๑ ทนแห่งใดไม่เหมือนเดย

๑ มาตังวาดตพาดชมเชย

๑ เคยจิงวอนชอนหจวนค้ำ

๑ พิวร้องคองเอาคองงัว

๑ ออนตมุนอุนอกเรียม

๑ คองหญทัยไม้เท่าเทียม

๑ เกวียมคคตเจ้าเฝ้าทกชทน

๑ แก้วกบอถอย่าโกวรณ

๑ แก้วโกมตมานอนเนา

๑ เข็นแหตงหล้าในกูเขา

๑ เพราะเพื่อนเคตต้าเจ้าอยู่ไกล

มุละห์ ^๑ เรียมว่าฟ้าตก
แต่คนึงถึงตายใจ

อกร้อนร้อนดังต้มไฟ
เจ้าไกลดวงจันทร์รำค้ำเรียม ๑

โกลง ^๑ เตียงต้วตวัน
เตียงนุชพญาใคร
เตียงต้วตวันเตียงทราวมวย
เตียงบงอรตมรด

เตียงโต
ใครรู้
นุชพ มาแม่
อนนพญามี่ ๑

มุละห์ ^๑ เตียงต้วตวัน
เตียงต้วตวันเตียงทราวมวย

เตียงแกวพญาเตียงใคร
ต้วตวันใจพิศตามมา

๑ ตมชวยรวยกตนน้อง
เกตือบเกิดนเห็นคดาวยมา

หอมเรอชคองกตองนาถา
เหตยจหาเจ้าเบตาวังเงง

๑ ยามดองชองขามยา
เตียงบมครวญเครง

ทุกคนคายาออกเอง
เหมอนเวียมครารำครอญนาน

๑ ถ่วงด้ามยามปตายแถ้ว
ม้อยहतบกดบม้นคต

จนไก่แกวแถ้วชนชาน
นเห็นนอชคองตคต

๑ เพรางายวายเสัพยรัต
ชมทุกชอมชตนา

แต่นก้าต้วตอต โฮชว
อิมไศกาหน้านองชต

๑ เวรามาทั้นแถ้ว
ให้แต่นแต่นตุคทน

จิงจำแถ้วแถ้วโกมต
ทุกชตงเจ้าศรัวเตียตย

๑ งามทรงวงคิงวาค
งามพรมยมแซมพราย

งามมารยาทนาคกรกราย
งามคำหวานถานใจถจิต

๑ แตะเข้าเท่าถึงเย็น
ชายโต โนเอนคืน

กตาทัดนเขญเป็นอาจัน
ไม่เหมือนพื้ที่ตรอมใจ

โคลง	เริ่มทนทุกขแต่เข้า	ถึงเย็น
๑	มาตั้งขคนเขญ	หม่นไหม้
ชายโตจากสมรเป็น	ทุกขเท่า	เริ่มเคย
จากคู่นเดียวได้	ทุกขบมปานบิ	ฯ

สวะเห่

๑ เห่แต่เรือ เหวระเห่เห่ เห่โหวเห่โหว เห่โหวเห่เห่ เห่เหเหเหเหเห
โหวระเห่

๑ ส้าดระเห่ โหวเห่เห่ เห่เห่ เห่เห่เห่ โหวระเห่

๑ ซ้าดระเห่ เห่เห่ เห่เห่เห่ โหวระเห่ เจ้าเอยกพาย พักพาย พายเอยตง
พายตงให้เต็มพาย โหวโหวเห่

๑ ซ้าดระเห่ โหวเห่เห่ เห่เห่ เห่เห่เห่ โหวระเห่ มุตรเห่เห่เห่ โหวเห่มารา
โหวเห่เจ้ารา โหวเห่เจ้าธา มารา ไชโย ล้อเอยไชโย ล้อไชโยแก้วเอย ไชโยเอย
แก้ว ไชโยแก้ว พ้อเอย โหวโหว ฯ

พระราชนิพนธ์

พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย

हेชมเครื่องกา

โกลง แกงไก่มีค้หม่นเนื้อ

นพคุณ พ็เฮย

หอมยหรวารตฉน

เฉียบร้อน

ชายโคบริ โภศกฤษ

พิศวาส หงังนา

แรงอยากยอหัตถ์ชอน

อกให้หวนแสง

กาพย์ มีค้หม่นแกงแกงตา

หอมยหรวารตร้อนแรง

ชายโตได้กตั้นแกง

แรงอยากให้ไผ่ยื่นทา

๐ ย้าใหญ่ใส่สารพัด

วางจามจค้หลายเห็ดอตรา

รดดีด้วยน้ำปลา

ยิปุ่นตายายจนใจ

๐ คับเห็ดกตอกหัดอ่อนค้ม

เจื่อน้ำค้ม โรยพริกไทย

โอชาจะหาไหน

ไม้มเทียบเปรียบมีขนาง

๐ หมูแหม่มเห็ดมเต็ครัด

พร้อมพริกสด ใบทองหงาง

พิศห่อเห็นรางซา

ต่างห่อหวนป้อนใจไทย

๐ ก้อยกึ่งปรุงปรุงประคั้น

วงตงตนตนแค โดย

รดทิพย์หอบมาไปรย

ฤจกเปรียบเทียบทพิชจัญ

๐ เทโพพพเนื้อห้อง

เป็นมันยอองตองตอข่มมัน

นำชตรดศรามาครัน

ของตจรรคได้วยรพย

- ๑ ความรักยกเปิดนทา
กตอ้อมกตอ้อมเกดยงกตพ
- ๑ เข้าหุงปรุงอย่างเทศ
ใครหุงปรุงไม่เป็น
- ๑ เหลดอรุหมุ่บาศม
รอยแจ้งแห่งความขำ
- ๑ ซาซาพลาเนอสด
คิตความยามดนม
- ๑ ถ้าเคียงคิดเคียงน้อง
ตคทดนชนชอบกต
- ๑ เห็นหุ่มรุมทรวงเศร้า
เจ็บโศกใจอาวรณ์
- ๑ รังนกพวงนำชด
นภพราวจากวงรวง
- ๑ ไตปลาเด่นแต่รังดำ
ไบได้กบออกโคกครวญ
- ๑ ผักโคมชื่อเพราะพร้อง
ผักหวานช้ำนทรวงใน
- ทำนายาอย่างแกงขม
ขมไม่วายคตบคตายเห็น
รดพิเศษ ได้ถูกเอ็น
เช่นเชิงมิตรประดิษฐ์ทา
แกงขจัดม ไล่ระกำ
ซาทรวงเศร้าเศร้าครากครอม
พุงปรากฐรสีซนหอม
ต้นทเนอเจอเต่างคนช
นอมนเคียงทองท่าเมืองบน
ยดอยากนทรี คคแนบนอน
รุ่มรุมเจ้าคือไฟฟอน
รือรุ่มรุ่มกดมกตางทรวง
โอซารสกว่าทงปลอง
เหมยอนเวียมร้างห่างห้องหวอน
คุดจวจากระบิตกระขม
ให้พี่เศร้าเจ้าดวงใจ
เป็นโคมชั่งฤาโคมไหน
ใคร่ครวญรักผักหวานนาง ๑

เห่ชมผลไม้

โกลง ๑ ผลซีกแฉล้มไอ	เอมใจ
หอมขมกลั่นหวานใน	อกสูง
รินรินรสรรมย์ใด	ฤาตุจ น้แม่
หวานเด็กเห็ดขจร	แต่เพอหงพาด ๑
ภาพ ๑ ผลซีกแฉล้มอบ	หอมตระหงาดตาเหลืองหวาน
รสไหนไม่เปรียบปาน	หวานเห็ดอแต้วแกวักกลอยใจ
๑ คาดเงาเหมาใจจริง	รสเย็นยงเย็นใจ
กิดความยามพิงมัย	หมายเหมือนจริงยิ่งอยากเห็น
๑ ผดจากเจ้าตอยแก้ว	บอกความแดงจากเจ้าเป็น
จากชานาตากระเด็น	เป็นทุกขาทาหน้าจวดแดง
๑ หมากรางนางปอกแก้ว	ได้โถแก้วแพรวพรายแดง
ยามขึ้นวันโรยแรง	ปรางอิมฮาบชาบนางา
๑ หอนห้วงม่วงหมขมทของ	อีกอกกรื่องรดโอชา
กิดความยามนิทรา	อุราแนบแอบขกขร
๑ ต้นจมครุ่นครุ่น	เรียกดัมฉุนใช้นามกร
หวดผลวอดนดมงอน	ชอสนลขยรชยกระบงน
๑ พดบังจกคดขมิด	ท่าประณตนาตาตถจน
คิดโอษฐ์อ่อนนยจน	ยตยงพดขยขยบพรณ
๑ น้อยหน้าหน้าเมตคอก	ปดอันเป็ดอกปอกเป็นอศักรรย
มีขใครไหนจักทพ	เทียบเทียบมตผมอนาง

๑ ผลเกิดพิเศษดัง

ค่านึงถึงเอวบาง

๑ ทบทมพรมตาครุ

ดักแดงแดงจกย้อย

๑ ที่เรียนเขียนตองปู

เหมือนศรีวิชัยกาย

๑ ดาวลวดแดงเนอหอม

กถนพตางทางเพงพิศ

๑ ผลเงาะไม่งามแฉะ

หวนเห็นเช่นรจนา

๑ ถัถล้าแดงผล

ท่าทมบมบ้นกาม

โอรารสดำเด็คปาง

ต่างเกศ์เดินชนเม่นตอย

ไต่จวนคุดจเม็คพดอย

อย่างแหวนก้อยแก้วตาธาย

๑ เนื้อคุดเหลืองเรื่องพราย

๑ ถายส่งวาทพทลุดคุด

๑ ผดงอมงอมรดหงานฉันท

๑ กิตขามสารทยาครามา

๑ มด่อนเม็คคแตระเหล็ชบญญา

๑ จ่าเจ้าเงาะเพราะเห็นงาม

๑ กิดตำคั้นแน่นหนาหนาม

๑ นามถัถมดชเมตคา ฯ

๑ เหม่มเครื่องหวาน

๑ ไกลง ตั้งชยาหน้าไซคั้น

๑ แกมกับเข้าเห็นขอดี

๑ เป็นนัยนำวาท

๑ แดงจ่า ไค้ถเล่มชพ้อม

๑ ภาพย์ ตั้งชยาหน้าคังไซ

๑ เป็นนัยไม่เค็ดชบแดง

๑ เคยมี

๑ ไค้ถย้อม

๑ ส้มจแม่ มาแม่

๑ เพียบเข้าชกอร ฯ

๑ เข้าเห็นขอดี ไค้ถแดง

๑ แดงจ่าเจ้าเศร่าไค้ถเหล็ช

- ๑) ซาหฺริมฺตมฺทอานตา
 วิตกอกแหงเทวอ
 ๑) ต้าเจียกชอชนม
 โกตกตนคินแคะโดย
 ๑) มีคฺกอกกอกคอกอย่างไร
 กอกคอกนจระเห็นความ
 ๑) ลูกคินนาชนม
 โอชาหน้าโกเกง
 ๑) ชนมจับเจ้าจับห่อ
 นกนอองนงจับตวาย
 ๑) ไรศรียกคานา
 คานังนอนางเจียม
 ๑) ทองหยิบทพยเทียมทัต
 หดงหยิบจ่าชาตม
 ๑) ชนมมึงมึงฆ่าจวออื่น
 ไรอนนักรักแรมโกด
 ๑) ริงไรโรยคัวยแบ้ง
 โอชกนทังปวง
 ๑) ทองหยิบคทอคคตนิท
 คองบี่คองบี่คบั้ง
- แทรกใต้น้ำกรทึเจือ
 ใต้ได้พยหริมพิมเด่นโรย
 นึกโฉมฉมหอมชวยโรย
 โหยให้ห้าบุหงางาม
 นำสงสัยใคร่ชอถาม
 ชนมนามนยงแคะง
 แฉ่แฉ่นกตมเพียงแฉ่นแฉง
 แคะงของแฉกแปดกกคินฮาย
 งามตมด้อประพิมประพาย
 ชายพกจับกตบแนบเนียน
 ประดิษฐานทำชนมเทียน
 เทียนห่อเหงาเกดากตึงกตม
 ต้ามหยิบชคินาเซยชม
 กัมหน้าเมินเซินชวยใจ
 เพียงไฟพอนพอกทรวงใน
 เมื่อไรเห็นจะเย็นทรวง
 เหมือนนกกแคะงทาวังรวง
 ยงยนคคัวยมีริง
 ทองม้วนมิตคคคความหัดง
 แคะงคัวคองคองคองคอง

- ๑ เดือนห้าหน้าร้อนจัด
 เรืองรองนอนเพทนา
 ๑ กานงดงเดือนหก
 งามดุดนุชพี่เอย
 ๑ เดือนแปดวันเพ็ญเจ้า
 รบคัดอย่างดีกา
 ๑ เห็นนวดครวญครุ่นคิด
 ไปได้ก็จะไป
 ๑ ยามฝนตกเดือนสิบ
 หาดของต้องการปรุง
 ๑ เดือนสิบเอ็ดเค็ดเค็ดเค็ด
 เห็นเรือได้ถ้อย
 ๑ กิดรูปน่ารักเหลือ
 คิดเนตรชากอนคม
 ๑ ฤดูเดือนสิบสอง
 ษณตของทองเทยวชด
 ๑ แขงแซ่เดี่ยวเกี
 พาทยฆ้องก้องกังวาล
 ๑ ทุกถาดอบเต็งถักษณ
 ทุไหนดไม่เทียบเทียม
- เจ้าให้พดตามจดมา
 เพื่อพินิตาไม่ละเลย
 ทอดทายทตาม ไทมเศย
 ไคเห็นกนนวนบุชา
 ย่อมไปเข้าพระพรษา
 ด้วยเจตนาจำนงใน
 กำริบจิตค้วาบหวนไหว
 โอบเอวอ้อมพุ่มพวงพุง
 เรมเขาทัพยเจ้าจะหุง
 มุงใจจิตค้วาประคยรู้ประคย
 ยามกรู้นทุกจันคย
 กตอยกตบเห็นเช่นแรกสม
 กิดนุมนเอนาเชยชม
 วมหอมสนรณรังคมช
 หึงชายช้องแซ่ชองอด
 ยตยาปาราคกรกาด
 ปานเวียมค้วทรวงประหาร
 ธารตุจनोंวของเดี่ยวเวียม
 ไม่พบพักตรเจ้างามเตงยม
 ร่วงรักเวียมรูปร่างรัต

- ๑ ^{๕ ๕๑๕} เคนยพชพญา
ต่างหนุมกำหนคณัต
 - ๑ ^{๕ ๕๕๕} เรียมเครวตรวจทุกชอง
จาทวนคณคณคณ
 - ๑ ^๕ เชียวชาญภรรยาตนคณ
ถอทายกายอออน โอน
 - ๑ ^๕ แรมค้ำรำให้หวน
เคยเห็นเป็นฮาจัน
 - ๑ ^๕ โอมอวดตจตตำเนียง
ดำเด็คเค็ค โอมงาม
 - ๑ ^{๕ ๕} อ่อนหวานงารเส่นา
แจวเจอยใจจาบตย
 - ๑ ^{๕ ๕} ให้อายายามปลาย
อยู่โกถจระ โกร่งร
 - ๑ ^{๕ ๕ ๕ ๕} เตือนแรมเหมือนเรียมค่าง
แรมรดแรมพจนา
- โยนชิงช้ำชนแฮคค
 - ทศนาแห่แจหากัน
 - ไม่เห็มน้องเนอมวตจันทร
 - หนเห็นท่าชิงช้ำ โยน
 - โยกเขกยตคณทค โน
 - โตนคิตได้ตั้งใจถวิต
 - เหือศวรย่ายามยีน
 - ช้ำหงัดเห่เดหอดมพราหมณ
 - ไม่เหมือนเดียงนางนงราม
 - ยามเขนเขาเจาชานคณค
 - เพราะอักษรกตอมพาคพัน
 - ทกวนทองพงเดียงคมร
 - เห่นารายณเรงอาจรณ์
 - ไปรับเจ้าเคดาคคตอมา
 - เรือกรักร้างแรมชมิษฐา
 - แรมเห็นหนานงนอนแรม ๗

เห็บทเจ้าเซน

- ๑ ^๕ โกลง คตเคือนมทรรำเจ้า ^{๕ ๕} เซนยี่ โทมแม่
- มะหงนประปรานทอ ^๕ เทอชให้
- ท่อนเห็นมิงมาร์คค ^๕ เซมอชพ มาณา
- เรียมตูปอกไตไต ^{๕ ๕} คุช่อนทรวงเซน ๗

ภาพที่	๑	๒
๑	๑	๑
๒	๑	๑
๓	๑	๑
๔	๑	๑
๕	๑	๑
๖	๑	๑
๗	๑	๑
๘	๑	๑
๙	๑	๑
๑๐	๑	๑
๑๑	๑	๑
๑๒	๑	๑
๑๓	๑	๑
๑๔	๑	๑
๑๕	๑	๑
๑๖	๑	๑
๑๗	๑	๑
๑๘	๑	๑
๑๙	๑	๑
๒๐	๑	๑
๒๑	๑	๑
๒๒	๑	๑
๒๓	๑	๑
๒๔	๑	๑

พระราชนิพนธ์

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

हेचमसवन

โกลง	ชดชาร
๐ นาเวศคตงาเกดอณกตอัย	กัณไม
ตวงกระแสด โนทยาน	ตวงคอก
เอมอเหตงาพฤษศรเวลาร	นักรนอังกนงหตง ๑
หอนรณชนจคคให	
ภาพย	ตองตอยมาตามชดชาร
๐ นาเวศคตงอณกตอัยคตง	บานเกดอณกตงนหตงนเรयरราย
ชมไม โนทยาน	คิตทรามวัยเคยตงรงตยาย
๐ ชองนางนางกตไฉ	ไมจายวางหังหอนเตย
กตงรานาอบชาย	เหมอนพชนชิตชมเชย
๐ เห็นปรางคิตคณตง	เตยชมปรางคาง โฉมฉาย
จากนางตางสชเตบย	พูกถนอองยมพราย
๐ นางแยมแชรมนนตวง	จายสจาทนถตวกรทกรมเกวียม
ชนชมตมสชสชบาย	เหตองคจทองหาไหนเตียม
๐ เตมนางออยางเตบออง	เห็นรอยคิตคิตไมหาย
บคบอองชองชวงนเรयर	เหมอนศรตมรแม่แตงกาย
๐ ตาเจยกกตบหวดอออน	หมายรทนอองปองจคคจง
มืองมอองตองคชชาย	

๑ รัดคู่คนธถึงกถนกลบ

เรือชายโกลดกาหลง

๑ กถวยไม้พันไม้คิต

ชಾಯอบดับนาตา

๑ กถนแกวแกวกถนชด

นามแกวดอกแกวคอก

๑ ดอกแกวศรีราชวงษ์

ราชเหตองเรือเรือใต้

๑ พุทธชาตคาษคินคก

มถดอกออกแกมกถ

๑ พุทธชาตแกมมถ

ร้อยกรองคองจิตคเตรียม

๑ ไม้ดอกออกค่างค่าง

คิตคความยามบังอร

๑ สาวหยุดชนพนรว

สาวหยุดสาวนางพวง

๑ ถ้าเหตงาเขาแกมควย

เมานุชสุดสวาทหมาย

๑ รักเวเวร้างรัก

จากน่องคองจำจน

เหมือนน้ำอบโรดมองค

คิตโถมยงเจ้าตามมา

เป็นพวงพิกเพริคพรายคา

พากถนน้องตองมาฏา

พระพายพัตราเพยกระพือ

แกวเนตรพันไซใคร

ไม่เหมือนน้องคองคิตใจ

โนแห่งหล้าหาไหนทัน

กอกานปรกประเกยงพัน

หวนหวนนุชสุดกรมเกวียม

น้องช่างริหาไหนเทียม

ฉางให้พิฆาทนอม

หลากหลายอย่างคอรชร

เจ้าผูกไม้ให้เลียบทรวง

คิตพันพวควยคอกคอง

สาวหยุดน้อยคอยพิชาย

เหตงาแกมควยหงเมามาย

ร้ายกว่าเหตงาเฝ้าทุกขทน

เดห้เรียมห้กรักเรียม

ผดกรรมพรากจากน่องนาง

๑ กระฐุนตั้งกตมเกตุยง

จำพรากจากจรทาง

๑ ชอนชู้ชอนชก

ชายโต โนแผ่นดิน

๑ ชมไม้มาตามทาง

พริ่นพริ่นหวอนจิตศครัน

๑ แม่นแม่มาทขพ

ขมเขอนไม่เขอนเฉย

คิดฟ้างเพียงจากจำจาง

ทงน้องใจไกลกระฐุน

ชอนชายรักเรียมจากถัด

คิดเขยนของคองเคองกัน

ไหคนงนางทุกจอน

ย่นพกศรไปไม่ถ่มเตย

จะชอนชกชมเซย

เตยชมเด่นเช่นเคยชม ฯ

เห่ชมนก

๑ โกลง เรียมร่าร่ากน้อง

เคยกระกองบงอร

ยดเหตาทชากว

๑ นกเมื่อยามกอดเกอ

๑ ลาพย์ เรียมร่าครวญคราง

บักษาน่าเซยชม

๑ ไนรดีปานชาติ

เหมือนนุชนฤมต

๑ สาดกาจบกึงแก้ว

เหมือนเลี้ยงเจ้าโฉมฉาย

นวดสมร แม่เซย

๑ อุนเนอ

กกคู เคียงแฮ

เกศแกงกษกร ฯ

โดยแหวทางทอ้งเถอนพนม

๑ แหวเลี้ยงชร์องร้องออด

๑ งามประหตาคหน้าพิงยด

๑ ห่มดีสวดบาดดาชาย

๑ ตั้งเลี้ยงแจ้วจับไต้คหมาย

๑ พริ่งไฟเราะเต้พาระกรรณ

- ๑ พิราบพิดาปรีา
จากพราวเหมือนพราวขวัญ
- ๑ นามนภชอรวงาน
นางนวดนิกนวดจอม
- ๑ เบนยววรรณวันจากเจ้า
เค้าโมงโมงไคนาง
- ๑ ดอกบัวดูจบัวเจ้า
นกแกวคังแกวตา
- ๑ สัตวาวานไต้เค้า
หอนเห็นนกพาที

- เหมือนน้องคร้าครวญจาบัดย์
เนตรพิไฉให้เกรียมกรอม
- เหมือนนภกราวานนถนอม
กรอมจิดคตริกนิกนวดนาง
- ถ้าครตเค้าแทบฉายฉาง
จกคนแอบแนบนิทรา
- เคตนคตงเคตาคำบุษบา
มาราร้างห่างต้มศรี
- ไปแจ่งเจ้าเรียมทุกขทัต
รอบอกคังพังดวงแต่ ๑

เห่ชมไม้

- โกลง แด่นถวิลหวนนหวนนด้วย
- ๑ พดางระเมียรพฤกษา
เรียงรูนรูกชฌกา
ไปบถ้างไศรกตร้อย
- กาพย์ เฌอปรางเปรียบปรางเจ้า
- ๑ สัตตโตโยยุพินทร
- ๑ สัทอนสัทอนทรวง
กระทุมคังทุมกร
- ๑ ศุภกรรมไม้กรรมสูง
คันโลกเหมือนเรียมคัตย์

- วนิตา
ช้อช้อย
คอกคก
สุดฉ้างฮาตุร ๑
- ๑ หอมรสเรารินรวจริน
สัตตโตให้อาจรณ
ทุกขระดองแทบม้วยมรณ
คอกกร้าครวญคัตย์
กรรมแต่ทุกขทุกฉวัน
ไศรกตอนกถนนาตา

๑ วิกขามาชอพิง

ตตาดึงเดหัดดา

๑ ไม้เกดเหมือมเกศเจ้า

ชานางอย่างน้องกราย

๑ ระวังนามระกะ

ไม้จากเหมือมจากจำ

๑ ชงโคกคุดคุดงมี

นางแย้มคุดเรียมยด

๑ ดำควนหวนหอมชน

นมต้วนเดหีบวคาม

๑ กระฐินกถนหอมกถบ

อินทนิพนกถนตรการ

๑ พิกุดคุดนกถนชน

หตนกตาดดาชฎาจวดด

กษกรณ้องนงคัพงา

น้องเจียนไว้ให้พชาย

กถนรูงเร้าชวนอบอาย

ย่างเของกรวิตจวิตทำ

เหมือมอรุเรียมระกำ

เพราะจากเจ้าเฝ้าทุกขัตน

โถมอนงคันกมด

น้องแย้มยมพรมพรายงาม

เหมือมรดร์นุชนงราม

บงกชเจ้าตาเกापาน

เช่นหน้าอบต้ามายดัย

เช่นเกศเจ้าเศถาล์จกนัช

รจยระรินชนกระมด

กถด้นไว้ให้เรียมชม ฯ

เห่ชมโฉม^(๑)

โคลง ยดพกศรวณ้องเพียง

๑ ดับเนตรขงกมศร

พั่งเดียงตุดอาวรณ์

งามทวนต้วนตักษณต

ศศิธร

บาดชา

หวังสวาท

ແທ່ງหัด้าหาไหนด ฯ

(๑) เดิมมีแต่เห่ชมโฉมนั้นบทเดียว และไม่มีโคลงมีตั้งแต่ภาพย์ไปเท่านั้น

พระนิพนธ์สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์^(๑)
 ทรงเมืองานพระบรมราชาภิเษกสมโภช พ.ศ. ๒๔๕๔

เห่ชมเรือ

โคลง	พระเสด็จยราทรอัน	พดด้พบตา
๐	พร้อมพรั่งพดนาอา	แวงด้อม
	ถวายนันทยหรรษา	ตั้งแต่ง
	เรือกระบวนคนช่อม	เห่ช่อมพายถวาย ๆ
กาพย์	พระเสด็จยราทรยงขบ	๕ ขนประทับบนพดด้พบตา
๐	พร้อมพรั่งพดนาอา	มาน้อมเกล้าเฝ้าบาทบงตั้ง
๐	โสมนัสจัดถวายดำ	เรือจำนำที่นั่งทรง
	แต่งไฟผ้ายสง	สั่งเลี้ยงถวายพายเพียงบิน
๐	สุพรรณหงส์ทรงพู่ห้อย	งอนชดช้อยดอยหัดงตั้งนริ
	เพียงหงส์ทรงพรหมินทร์	บินแต่ฟ้ามาดู่บุญ
๐	ผจงจัดประภัสร์ไชย	หดาววงระไมแต่อ่อนนระมุน
	ตายเด่นเห็นดังตน	ทองดำชดชบชบทองดาว
๐	เรือยหนักนาคราช	กตาดหัวเด็ดดวงเหยียดยาว
	ปากอาเขยงตาพราว	ราวนาคราชอาศน์นารายณ์
๐	บุษบกบังดั่งกุดอย	ตั้งปลั่งพดอยงามพราวพราว
	แต่งไฟส่องแสงฉาย	๕ พายขนดองร้องถวายพร

(๑) ขณะนั้น ดำรงพระยศเป็น สมเด็จเจ้าฟ้า กรมพระนริศรานุวัดติวงศ์

๑ พระยศให้ยิ่งยง

พระเดชกนดัดกร

๑ พระองค์ทรงเฉลิมยศ

ประชาชาติต่างปรีดา

๑ ดนตรีของขอต

ให้อีกก๊กกองโพยม

๑ กรีฑาพดนาเวศ

เหิมเหินชนกระมด

พระเกียรติจงเกริกดินดอน

พระคุณเด่นพนเกล้า

เป็นศรีสวัสดิ์ดีจอมขัตยา

ดมโภชเจ้าฉาวกรนิโครม

ก้องกาหตพลเห้โหม

โตมนัสชนรวิงพต

ผลของพระเดชคุณเจ้าคน

ยตมัจฉาจารย์พนมี่ ฯ

พระราชนิพนธ์

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

हेชมกระบวนเรอ

โคลง ปางเล็ดจประเวศห้วง	ชุดธ
๐ ทรงมหาจักร	เกยรคทอง
พรงพรอมยทชนาว	แหมแห
เลียงอชกทวทอง	ถนดางอ่าวสยาม ๑
กาพย์ พระเล็ดจโดยเตนชด	ทรงเรอค่นางมลัดศรี
๐ มหาจักรมี	เกยรคทองทองตำคร
๐ นางจรายุทธ	อุดดุดแตดอดอน
แห่ห้อมจอมนคร	ราวจะรอนริปูเป็ดอง
๐ ชงทิจปติจระยับ	ตั้งดับขาวแดงเหล็ดอง
อินชงพระทรงเมือง	เหล็ดองอร่ามคูงามคา
๐ ชงครามหาราช	ม่องมุดมาดโนเวหา
รูปครุฑะราชา	อาบักกจ่างท่าทางบิน
๐ ชงแดงคิงแดงชาติ	ตายชางกาจก่องกายิน
บอกตรงชงแผ่นดิน	ถนดางอนงามงอน
๐ จกรินาจราช	ทพอาสน้องคภุชร
ตั้งาราวอาภรณ์	เพอประดับทพเรือไทย

๑ กระทบดวงเด่นต้อง
อธิศคูกักใจ

ไปแทบต้องชลาตย์
จิตคักคูกักคูกัก ๑

เห็นชมพระนกร

โกลง ต้องดอยโนน่านน้ำ

เจ้าพญา

จากเทพนครกตา

คตาดเค้า

ชมวงษ์พรังปรา

สาทรคั่น

ชมนครเขตคเค้า

เมืองแมนเมืองราม ๑

ภาพธี่ ต้องดอยโนน่านน้ำ

วิเศษดำเจ้าพญา

จากกรุงเทพมหา

นครราชธานี

๑ คอยเดือนเคจอนนาวา

จากหน้าท้าวาสถกร

ไซจักรดองนที

นาวาเดอยเดอยตามถม

๑ เหลือบแดงระนังพิศ

คุดุดิตถวนารมย์

เคยเทียบจกตเดยวชม

คบบบมาสารพัน

๑ ชมวงตั้งวิมาน

กิ่นสถานมีมัจฉ

เพตนิพิศไพจิตรสร

พระงามเนตรวิเศษชม

๑ สตั้งปรางคมหันค

อนันตส์มาคม

อัมพรสถานตัม

เป็นสถานพิมานอินทร์

๑ สถานวิมานเมฆ

เอกอาสน์โอ้ท้าวโกสินทร์

อภิเชกคุดิตกัญ

โอบยศยงองค์ภูบาด

- ๑ คำหนักดำนักตา
ที่พระยอดดา
- ๑ สระพรังวังอนุช
ปารุต์กัตุ์เพ็ดนิศา
- ๑ คำหนักพระชนนี
อยู่ทางบ่ห่างไกล
- ๑ นาวาผ่านนิเวศน์
พินิจพิศเพ็ดนิศา
- ๑ ต่่างปรางค์ปราสาท
รยบัจบริพี
- ๑ ปราสาทราชฐาน
ยงยอดต่งต่งต่งอน
- ๑ จักรพระที่นั่ง
ตำราญต์ถานต่ม
- ๑ ตุงตึปราสาทต่ง
พิมานรธยา
- ๑ มณเฑียรเสถียรศักดิ์
เคียงไกลคือไพศาล
- ๑ ฝ่ายหน้าต่ง่าต่ง
พระโรงภูมัย
- จิตรตตารโหฐาน
ตำราญรมย์ภิรมยา
ผู้ทรงสุกเด่นหา
ต่งอนกุหลาบปดียบปัดมใจ
มีนามว่าพญาไท
ไกลตุงตุงตุงนาภา
พระทรงเคจรจอมประธา
ตระการตรูตุงตุงตุง
ประกอบมาศมณีนีศรี
ต่งต่งว่างกตางอัมพร
องตารต่มไมต่ง
ยอนยัจฟ้าหน้าพิม
ต่งมยออดต่งตุงตุงตุง
ต่งตุงตุงตุงตุง
พระมณงกะคีตา
ตุงตุงมอัสนัราชฐาน
จักรพรรดิพิมาร
ทักษณต่งตุงตุง
อมรินทรต่งตุงตุง
ชประค่างนัราชการ

๑ อารามวัดพระศรี

มณฑลมหาสถาน

๑ อ้นกรงรุ่งเรืองกิตติ

เติศตวันชวณจิตต์ชม

๑ ถพนธ์ถดมารศ

รุ่งเรืองตั้งเมืองราม

รัตนศาสตร์ดาการ

ปฐนียทนิยม

ทตติศพิโรคม

ตมเกียรติเตืองเมืองสยาม

อังกคตองหตาทตั้งนแดงาม

จักรพรรดิศร์ตักต ๖

เห่ชมทางไปปากน้ำ

โคลง แด่นเรือมาเข่มช้ำ

๑ แดเห็นอบเห็นยวหงัด

ใจโยนประหนึ่งแพ

ตมเลื่อยระเรือยสร้าน

กาพย์ เรือยเรือยเรือดอยดำ

๑ แดเห็นอบเห็นยวหงัด

๑ เรือนแพแด่ระพริง

แพโยนโยนเหมือนใจ

๑ ย่านหน้าจกอรุณ

ขอบุญการุญพา

๑ ขอย่าให้ชาศัก

ต้ามารถอาจภันพ้ง

ตามกระแด่

ไผ่บ้าน

โดนคตั้น

จิตต์เค้ร้าหาศรี ๖

๑ ตามด้ายนำตุกกระแด่

ไผ่ถึงบ้านสร้านโศกใจ

คตั้นโดนฝั่งกักจัดไกว

เรือมผู้ไผ่ถึงเคหา

เคขทำบุญญะบูชา

ให้ช่าสมอารมณ์หวัง

๑ ผู้พตภทาจก่าต้ง

พระปรารภศร์ชานี้ไทย

- ๑ ผ่านทางบางคอแหลม
แหลมทอดกจกหาใหม่
- ๑ ปากถศคตจวิถ
ฉานถศคตทางจร
- ๑ ยามมองช่องนทวีย
หลังคาเกหาโน
- ๑ เห็นเส้าวิทษุเด่น
ถนศยศจรรย
- ๑ ดูราวกับสองจิตต์
เหมือนคารกคาชาย
- ๑ ผ่านป้อมเสื้ออ่อนเตบ
โบราณท่านตั้งไว้
- ๑ ยิงเบ็งแสงกลางน้ำ
อนิจจามาบัดนี้
- ๑ ฝัดเสื้อสมุทป้อม
ยังมีนครนครนคัง
- ๑ สมุทเจดีย์
เขียนไอศโมสร
- ๑ นางามายังหยุค
คูเมืองรุ่งเรืองบ้าน
- ชื่อบางแนมเห็นบดวงใจ
เหมือนแหลมค้ำเจ้าราวอน
ทางนทศุศากร
ศตสุเจ้าศคเศรำใจ
เห็นชาน้อยู่ไกล ๆ
นครยวนชอนจคคณ
เป็นของเด็กประเสริฐครัน
พูดกันได้ไม่มีตาย
มิตรต่อมิตรคิดเหมือนหมาย
ศาเห็นรักประจักษ์ใจ
นกนำเจ็บดวงหทัย
ให้เต็งเหมาะจำเพาะดี
ไม่ผิดดำถูกหน้าดี
บ้อมปรกแด่หลักพิง
หนึ่งนนย้อมคูแข่งขลัง
คำนำของศพรทรงศร
บุษนียประณมกร
กลางนิมตชดชาร
ยังสมุทปรากฏ
ศดาศของทศองใจ

- ๑ ภูเขาเขี้ยวจวนจิตต์
เราอยู่คู่พุ่มมัย
- ๑ เนื้ออ่อนน้อนนแต่ซ้อ
หนองจันทร์ชอหนองจันทร์
- ๑ กระพวงเปรียบพวงขวัญ
ห่างเจ้าเฝ้าท้อแท้
- ๑ โดมามาว่ายต่อ
ฉาพมาหาหนงราม
- ๑ ศาเคียวจวดตเตยจวด
เรีกร้างห่างแก้งศา
- ๑ ฉดามตระกตตามเห็ดอ
คูศด้ายชายช่างเกยง
- ๑ ฉดามอ้นหยามหยาบ
น้องเราเจ้าคงเฉย
- ๑ นางนวดนกกทะเล
นางนวดเปรียบนวดน้อง
- ๑ คุณกแซ่न्छลาค
ร่อนเร่เหินไป
- ๑ เปรียบปตาเหมือนเรือดำ
แต่นตอดตอดมาตี
- คิดถึงมิตรชิดหทัย
เราทั้งสองครองคู่กัน
ถ้าเปรียบเนอนางจวงรัก
ไม่นวดเท่าเจ้านวดแฉ
อันแอ๊ดไมคองแค
เหมือนนบกพวงคงหน้ายหนาม
พอเห็นได้ไค่นางาม
ทรามตั้งวนชวนนางมา
ก็ยงคกควาพยา
ต้องตาแดงแพศาเตยง
ว่ายคามเรือรวดเรึงเจยง
เทยงคอยมองหาช่องเซย
เดี่ยวทวามตะเจ้าเอย
มิให้ชุงคู่ครอง
บีนร่อนเร่เหินมอง
นกกถาเท่าเจ้านวดโย
เหมือนนอากาศยานไคต
เทยงคตรวจคูหมู่อริ
เคิงไค่นาสำครศรี
เรือดำใหญ่ไค่นางครา

๑ นางพจนินทอชง

ใจเจียวเดี่ยวโอบปลา

๑ คุณกมลโอบปลา

สามารถอาจสังหาร

๑ ยานกิจหิคาหาญ

ช่วยถือหนังสือไป

๑ พิราบเขาเตยงใจ

นางพจนินทอชงมา

๑ กระไรช่างใจดำ

แตกจามจากเขย

๑ กานงดงเจ้าพิ

เรศร้างห่างเหินชม

มองถนัดมัตถยา

ไปกินเด่นเป็นอาหาร

ก็เหมือนอากาศยาน

ถือได้นำระยำไป

เราชอฉานข้างเป็นไร

ถึงเรือนเจ้าเขาดพา

เขากไสล่องการา

เป็นทุกข์ถึงนอชง

ไม่พังกาเราขังเตย

เหมือนเพลิงรุ่มตุ่มอกกรม

ราวไฟจ้องฮารมณ

จำแห่งจิตศกตถวิต ๗

เห่ชมชายทะเล

ไกล ^{๕ ๖ ๗ ๘ ๙}
๑ ตั้งชงชงชอแดด

อย่าโกรธพจจิง

คือไกลจิตตถิง

เด่นหลังพจนินท

อโยชัง

จิตตชง

เนาแนบ

นิจไฮฮายุ ๗

ภาพย์ ^{๕ ๖ ๖ ๕} ^๕
 ๑) ดั่งซงซงแคะชอ

ขอแต่แม่ดวงใจ

๑) คิวไกลใจพ่อยุ

ห่างเจ้าเฝ้าแต่หลัง

๑) บางพระนกกิ่งพระ

แตงตงยงต์ถาม

๑) ผ่านทางบางปดาสร้อย

นิกสร้อยสายเพชรทอง

๑) บางนบุรีงาม

แต่ห้องทะเลจน

๑) อย่างหินนิกอย่างหิน

ไยง่ายพาพาต

๑) เรือผ่านเกาะกระต่าย

จะเขียนนงาราคิน

๑) ถึงฮ่างพูดชาวัน

^{๕ ๕} ^๖
 สดถงพูดชานจก

๑) คดกพริกกัณฑ์เกิดอดี

เสร์งานกถับน้ากนมา

๑) ครวนถงท่งไกเตย

นิกยามเจ้าทรามดัย

๕
 เกาะนนทจากระชังไกร

^{๖ ๖ ๕ ๖ ๖}
 ขยวซงซงพจรงจง

^{๕ ๖} ^{๕ ๖}
 เป็นคูนของศรของย่นย้ง

^{๕ ๖ ๕ ๖}
 ตง ใจคตมิตร์ดมาน

^{๕ ๕ ๖}
 บุชนยท่งกการ

^๖
 แทบทวนอนขอพรครอง

^{๕ ๕ ๖} ^๕
 จิตศดระหอยดระเหยหมอง

^๖ ^{๖ ๖}
 กตอังก่อเจ้าเฮ่ากรมด

^๖ ^๕
 ฮันออกนามจ่าเมืองชต

^{๖ ๖}
 ชตนัยนโหดดงธาร

^{๕ ๕}
 ทัยพมเคยส่งน่าน

^{๖ ๖ ๕ ๖}
 จระฮ่างจางริมฮ่างหิน

^๖
 แม้ด้ามารกจระพ้งภิน

^{๕ ๕}
 ศนาส่งถงนงเข่าจ

^{๕ ๕ ๕ ๕}
 วิกวิกถ่มถ่มชอกเรา

^{๕ ๕ ๕ ๕}
 เคยเกบใจให้พยา

^{๕ ๕ ๕}
 ใจให้พจมพูดชา

^{๕ ๕}
 พอได้ถ่มช่มชอบใจ

^{๕ ๕}
 ชิงดระเหยดระหอยไป

^{๕ ๕ ๕ ๕}
 ปรงแตงไกให้พกน

๑ เติร์ผ่านร้านดอกไม้

เคยชวนโถมยุพิน

๑ เกาะยอเหิมอนยอเจ้า

แฉ่งขยับบมกจร

๑ เขาถงสี่ตะหีบ

นักษามเจ้าทราชมชม

๑ ขบวนเรือประพาส

ขงขงคองหนังกอย

๑ จอดห้อมมถอมเป็นวง

ดูเหมือมเดือนหง่า

๑ ดูพลงทางวิฬ่าพัง

นกกนกรูตกราด

๑ แม่มกักตงคราม

จำพรากจากทราชมชัย

๑ เกิดมาเป็นชาวไทย

รักเจ้าเขาวมาดย์

๑ จะยอมให้ไพร่

เช่นนั้นตั้งจัญไร

๑ เพราะรักประจักษ์จริง

จงรักภักดีมา

ถียงไม้ใจจืด

ชมดอกไม้ที่ไม่งอน

ยุพเยาอองกนวด

เพราะนมเนื้อเหลืองเลิศชม

ริบหัดปลัดหมักดนม

จตุมาจขบถงหีบพอย

ดูตาดาศกตาสเกลอนตอย

จะคองตักศรุตตา

วอบเรือองค์พระราชา

อยู่ท่ามกตางหว่างหมู่ดาว

นั่งคานงกิงเนื้อขาว

ไปงานก็กพิตใจ

ถึงสยามในวันใด

ไปคองตักศรุตตา

คองทัวใจเป็นทหาร

ก็เจ้าหักกริบไป

เหยียบย่ำแผ่นดินไทย

ไม่รักชาติศาสนา

จึงคองทงเจ้าแก้วตา

อาสาต้านราญริปู ฯ

เห่กรวญ

ไกลสง	รอนรอนช่อนอกไธ	ยัยอุ้งกต์
๑	รียพระมิตอง	หมตแดจ
	ขามมตชตเยนของก	ดาบพิค
	ยงศวิกนภถงแกจ	พเคว้าทรวงกัถย ๑

กาพย์	รอนรอนช่อนอกยัยอุ้งกต์	ตงนลงดบเหตยมยา
๑	มคมนต่นชยา	พามิตมวักจตวงใจ
๑	ชระเง้แดเทียกเขา	เป็นเงาเงาชยู่ไร
	ว้าพงกานงไป	ชอนให้หนักถึงคักราม
๑	คักแกดเป็นแนวข้าง	ถนนทางนศรงาม
	ช่อวงกระค่างจาม	คัวยไฟฟ้าอย่าเขียมแดง
๑	ชีกตามถนนหดจวง	ไฟฟ้าตวงรุ่งเรืองแรง
	ช่อวงกระค่างแก้ง	แดงช่อวงราวกตางจัน
๑	ยามเยนเคยเห็นคน	๕ ขนรลยนศรชบชองตถน
	นาวิกคมตั้น	ต่างข้มแข็งแต่่งยวงช่าย
๑	ผ้า่มองชี่ชองไฮคิ	๕ เหตของแดงโรจนลี้หลากหลาย
	๕ เดยแพรแดคตถาย	ผ้า่มพาทนด้นงมตถวย
๑	หน้างตมจตแต่่นอย	๕ แซ่มชชยสมกับพมมวย
	๕ อากัรณชชอนแวมท้อบ	๕ แวงจขบวบพชจับคา
๑	ภูไทรไม้ช้นคคค	๕ เท้ามิงมตร้อนนตาก
	๕ ภูพตางทางจับคา	๕ ภายตารักชกตาชม

๑ คาคาชาแกวพ

พินชาอตุราดหม

๑ หนังสือกาจารู

ประเสริฐเดิศจารี

๑ กิจการไพบ้านช่อง

ทุกตั้งยอดหญิงถวน

๑ ไม่เหมือนหญิงบางคน

มัวมั่งยุงแต่งสาร

๑ ถ้าแดงแต่จิศา

ยุงนักษักพเพน

๑ นองพิศนาค

ช่างชวนเตยวนยอ

พองมตยบสณ

แกวมุกคานายนตี

พอกวรออยู่แก่งตริ

เจ้าไมทงสังทคกร

เจ้าข้าของงั้นทั้งมอด

จะชยนหมันการงาน

ตำระวดไม่เข้ากร

จนตมงานการบ้านเรือน

หญิงต้อป่าจนแซเชื่อน

พุงต้วนไปจนไร่ฝัก

แต่่นตำมารตในการกร้อ

ให้พชมตมอาหาร ฯ

เห่ชมเครื่องว่าง

โกลง เขาคมอมรสเปรี้ยว

เค็มปน

เนียนกนุมนรคน

ฝักเคี้ยว

ร้อนร้อนตักทลายหม

หอนเปื้อ

รสหวานทตากรรสเจ้า

เร่งให้ไม่กิน ฯ

กาพย์ เขาคมอมรสเปรี้ยว

คจรงเคี้ยวเปรี้ยวเค็มปน

เนียนกนุมนรคน

ปนฝักเคี้ยวรสเจ้า

๑ เขาคมเนอโคกถั่ว

มันเทศวิเศษมี

๑ ตำกุ่มืดใหญ่กลม

รดยงนชวนให้กิน

๑ ขนมหีบเจ้าช่างทำ

มะเฟืองเป็นเครื่องแกดัม

๑ ขนมหีบของญวนใหม่

ทอดกรอบกรอบกินมัน

๑ หมูแหมแหมเครื่องเวียน

พริกแดงแซงตอตไว้

๑ เมี่ยงค้ำน้ำตายดอ

เขากดุกดุกดุกไก่หมู

๑ เขาคงกรขบถนัต

เขาคงบงใหม่มา

๑ อีกกตงขนมหีบเอง

ตะเตงแกงเหล็ยดรร

๑ แกงไก่โตเครีของถม

เขามันมันแกมรด

๑ ดูกไม้ไล่โถแก้ว

ตำพัสจตีให้กิน

ป่นถั่วเขยวถมเกดยงค

รดโอชาแต่น้ำกิน

แกมเขาคมส้มกลัด

ตั้งทงหมตรดเหล็ยแหม

ทงนำพริกมะตแถม

รดเห็นบแหมแหมชุกัน

ประกอบได้จเค็ยจรร

เค็ยกรอบกรอบชวนชอบใจ

หอมกระเทียมล็กชใหม่

ใบคชงหลายวางชันหมู

เมี่ยงส้มอเมี่ยงปลาทุ

นำพริกกลดจทอโอชา

นำพริกผัดตะเตงทา

จมหันตงทงแหมมัน

เครีของช่างเคดจาเขาแหมจะกิน

ชูโอชาไม้ลาดต

คดุกขนมหันแบ็งต

ต้มค้ำเป็ยจชวนเค็ยจกิน

ตั้งนเค็ยแฉ้วสมใจจันค

แหมอโตไม้ชคชวาง

๑ ทั้งหมดรสอาหาร
รสเหมาเพราะมือนาง

เปรียบเต็มหวานไม้จิตจาง
แกงพเคตดาเขายอนใจ ฯ

แก้ครวญถึงหนังสือ

โคลง	เขียนเหมาแปล่าออกไอ	อกครวญ
๑	หทัยสมศชตชจน	อ่านบ้าง
	นอนอ่านอ่านถึงหอม	ใจโศก
	น้องพเคยเคยงข้าง	ชวยชชจนหัก ฯ

กาพย์	เขียนเหมาแปล่าออกหมอง	คิดถึงน้องหมองวิญญา
๑	จึงหทัยหงดือมา	แก้ว่าคาญอ่านเรื่อยไป

๑	อ่านอ่านว่าคาญชื้อ	แบบหนังสือตั้มยใหม่
	อย่างเราไม่เข้าใจ	ภาษาไทยเขาไม่เขียน

๑	ภาษาตั้มยใหม่	ของดูกลใจพวกนักเรียน
	อ่านนักชกวงเวียน	เขาช่างเพียรเดี่ยวจริงจัง

๑	แบบเกเชรภาษา	สมมตจากแบบฝรั่ง
	อ่านเบือเหลอกาทง	ฟังไม่ได้คตนได้เหลือ

๑	ข้ามไปไม่ได้เรื่อง	ชกชจนเคอองเรอองโทเบือ
	คั่งกนคั่งนเย็นเยือ	อย่างภาษาย่าน่าตาย

๑	ไยว่าภาษาไทย	ช่างกระไรจวนฉิบหาย
	คนไทยไฟถกฉิบกลาย	เป็นใช้ตบ่านาบตดี

๑ หนังสือฎาหงอ่าน
ขงฮานคาตฤติ

๑ ดองหามาอ่านใหม่
สมมคบทกถอน

๑ พุทโธโองใจหาย
ลบหมคบทกถอนไทย

๑ ทงมจตถันเหตุคเหตุล
เวียงเบอยเตอยรงวัง

๑ กตบหันหาเวองค
อ่านให้ใจสบาย

๑ แก้วกาญไต่ลักท
เดยตองขงางกลางล้าคร

๑ พมอินโตเป็นบทกถอน
ขนขอเสียงเฉยขงใจ

๑ เราเศราหรือขงนอะไร
ไม่เป็นล้าระข้ามัง

๑ ทุกแผนกขมิจ้าง
ทงดอยคำชาหยาบกาย

๑ ทเอาไวไต่ ไต่ ไต่ กาย

๑ หายง่วงเหงาเศร้ากรรมต ๑

๑.๕ ๑.๖ ๑.๗ ๑.๘ ๑.๙ ๑.๑๐ ๑.๑๑ ๑.๑๒ ๑.๑๓ ๑.๑๔ ๑.๑๕ ๑.๑๖ ๑.๑๗ ๑.๑๘ ๑.๑๙ ๑.๒๐ ๑.๒๑ ๑.๒๒ ๑.๒๓ ๑.๒๔ ๑.๒๕ ๑.๒๖ ๑.๒๗ ๑.๒๘ ๑.๒๙ ๑.๓๐ ๑.๓๑ ๑.๓๒ ๑.๓๓ ๑.๓๔ ๑.๓๕ ๑.๓๖ ๑.๓๗ ๑.๓๘ ๑.๓๙ ๑.๔๐ ๑.๔๑ ๑.๔๒ ๑.๔๓ ๑.๔๔ ๑.๔๕ ๑.๔๖ ๑.๔๗ ๑.๔๘ ๑.๔๙ ๑.๕๐ ๑.๕๑ ๑.๕๒ ๑.๕๓ ๑.๕๔ ๑.๕๕ ๑.๕๖ ๑.๕๗ ๑.๕๘ ๑.๕๙ ๑.๖๐ ๑.๖๑ ๑.๖๒ ๑.๖๓ ๑.๖๔ ๑.๖๕ ๑.๖๖ ๑.๖๗ ๑.๖๘ ๑.๖๙ ๑.๗๐ ๑.๗๑ ๑.๗๒ ๑.๗๓ ๑.๗๔ ๑.๗๕ ๑.๗๖ ๑.๗๗ ๑.๗๘ ๑.๗๙ ๑.๘๐ ๑.๘๑ ๑.๘๒ ๑.๘๓ ๑.๘๔ ๑.๘๕ ๑.๘๖ ๑.๘๗ ๑.๘๘ ๑.๘๙ ๑.๙๐ ๑.๙๑ ๑.๙๒ ๑.๙๓ ๑.๙๔ ๑.๙๕ ๑.๙๖ ๑.๙๗ ๑.๙๘ ๑.๙๙ ๑.๑๐๐

๑ โกลง แดงปรางนางแม่งน้อย ๑ ดิตา

๑ ทุกยักษ์อประตักษณฟ้า ๑ ห้างห้อง

๑ พระรามพระโครธา ๑ ยักษ์โหด

๑ พระจึงยกพดก้อง ๑ กักเข้าไปรอน ๑

๑ กาทย์ กตางปรางนางดิตา
๑ ดักพาไปธานี

๑ เหตุสุรปนธา
๑ มิ่งพระอดดาว

๑ ถูกพญาทศคีรี
๑ จึงเกิดศึกพิตักหนวย

๑ บ้ากามาแล่นตามานย์
๑ ให้เป็นผัวเพื่อตัวครอง

๑ เสอแสงรังจําแดงกาย

ไปเกยวเดยวตตอง

๑ พระองค์ผู้ทรงศักดิ์

หญิงงามจไม่หัน

๑ นางยักษเจ้าหกหาญ

น้องรักพระจักรี

๑ พระคตจุมุกมัน

ทาด้านเด่นด้ามานัย

๑ ไปชวนทั้งทูลณัชร

ยักษาปราชัย

๑ - เคียดดาตนางมารบ้า

กลอกกลดบเด่นอปรีัย

๑ ท้าวยักษไตพองความ

ให้คิดพิศมัย

๑ ไช้มารีจจําแดง

พอพบประสงพตา

๑ ทูลอ้อนชอชน้อง

จนองคทงศ์นรินทร์

๑ จับศรีสรพด

ให้ตักษมณพักอยู่พตาง

ให้เกิดฉายนงตตอง

พรากพชฌเคยงกน

ไม่จงรักดวยกบมณ

มันจระพาเสยราศี

ราญสคายอดนารี

จึงบําราบปราบนางมาร

ยักทงพินทุแหดกลาญ

กรบริหตกหนไป

มาราญรอนภูวไนย

ไม่ทนพระบารมี

จึงไปหาทศศิรัษ

จาระแนยแหยไป

เหมือนไฟกามจ่อจใจ

ไผ่อนงคองคัสิตา

แปดงเป็นกอจางร้างโตภา

สิตาเจ้าเฝ้าลิจิต

คอสมเด็จพระจักริน

พระเกรงน้องจระหมองหมาง

เสด็จตันไปตามกอจาง

เป็นผูเฝ้าเจ้าสิตา

๑ มารัจกรนฤกัศร

เวียกตักษมณอนุชา

๑ ยุกินนินเตียงมณ

ไซตักษมณวิบสูตง

๑ ตรานนทศัศรัษ

เข้ามาหาหนงคราญ

๑ กล่าวกำร่าเกตยกล่อม

พูดไปไม่โยคี

๑ ยิงขตยงกตตกตุม

พาดองฟองเวหน

๑ พระรามกลบศำดา

องคัพระองคาร

๑ ขอนพระอนุชา

เคียรพตางแดศรจญพตาง

๑ ส่วยตูกพระธาทิตย

กำแหงพระแมตงศร

๑ สุกวิพจิงจตพล

เพือพระองคาร

๑ เกิดศักพิตักเตช

ชิงรักชักชวณพา

ทำเตียงอนคัด้วยมารยา

มาช่วยพิท ไนพง

๑ กัดำคญเคตอบแคงตงตง

ชวยองคัพระองคาร

๑ คงไตทเหมือนใจพาล

จำแดงร่างอย่างโยคี

นางไม่ยอมฟังจาท

พิชเพติงกามชิงตามตน

๑ เข้าโอบอุมนฤมต

สูตงกาขานีมาร

ไม่เห็นหน้าชอดตงศำ

๑ ก็แลนโสภวิโยคนาง

๑ วิบตีดาไมเถียนทาง

๑ จนประตัพพบพานร

๑ วนชิตชิงนกร

๑ คองพาดชวดตญ

๑ พริ้มพทตพตทวยหาญ

๑ ฤตญชุนราพณบรำบตงกา

๑ ก็เพราะเหตุด้วยตีดา

๑ ให้พระยู่ทศสูตเรจรงน

๑ ยุทธแย่งแย่งตีดา
แย่งคนถนถกต

ยังอู่ดำหัยอมแต่ยชนม์
ฤๅจะห้องห้องช้วน ๑

เห่เรื่องพระร่วง

โศลก ๑ นึกถึงพระร่วงเจ้า

จอมไทย

แค้นพวกชอมจับไร

โหดห้าว

ทนงคิดจงใจ

กษัตริ

กระเคืองเคจรท้าว

ร่วงมุดงเลี่ยม ๑

กาพย์ ๑ นึกถึงพระร่วงเจ้า

ผู้ผ่านเจ้าประชาไทย

ตำรงทรงราชย์

ในตะไควไธเอี่ยมงาม

๑ กิ่งแก่นชอมอปรวัย

มีนกดชชชาวดสยาม

จะคิดทำสงคราม

ฤๅก็อ่อนหย่อนแรงพด

๑ พระจงกตอุบาย

แตรยกย่ายดวยเตหัด

เอาเปรียบบุตรชน

ด้วยว่องไวไชปรีชา

๑ จักไม่ถนชดอม

รูปกตมกดอมเอาชันยา

จงศกเอานามา

ตำเร็จไคตั้งใจจิมนต์

๑ ความรู้ถึงกุศร

นศรชอมจอมนรินทร์

จึงไชให้โยชน

กวีชาทัพมาจับตัว

๑ พระร่วงแลรังหลบไป

เคไชไชยคิดง่ากถัว

ไมหันอันมีคมัก

ไม่เข้ใจในอุบาย

๑ เชื้อฤทธิชือทธิกาแหง

จ้านงจงใจหมาย

๑ ค่อนไปให้ลดับ

ถึงกรุงสุโขทัย

๑ พบพระรูปหนึ่งไซ้

จึงไหว้แต่ระไค่ถาม

๑ พระร่วงภิกษุ

จึงตอบประวิงไป

๑ แดงรับเขยกลโยมจัต

เดโชโง่หนักหนา

๑ ชาวเมืองก็เตืองภา

ไพร่ฟ้าประชาชี

๑ ชีบาเตนามาคัย

เชิญทรงตำรงฉันท

๑ พระร่วงรับคำเชิญ

จึงทำภิเศกการ

๑ ค่อมาราชาคิด

กู่แคว้นแดนกรุงไทย

๑ ทุกแคว้นแดนนิคม

ทงหมดตประณคน้อม

จึงปดอมแปดงจำแดงกาย

ไปตั้งหารมตาญเจ้าไทย

ดูราวกับคำคินไป

เข้าสถานถานอาราม

จอมจัญไรไม่รู้ความ

ถึงรวงเจ้าเขออยู่ไหน

ว่าศัตรูไม่รู้นัย

ว่าจงรอปขอเขามา

มากับมัตชอมพาด

ก็แพ้พระบารมี

เลี้ยงเหยื่อทั้งธานี

ไปเฝ้าองค์พระทรงธรรม

อภิวาทน์ยังคมกัถ

สุโขทัยอันไพศาล

ค้ำเนียรดูราชฐาน

ชนผ่านเฝ้าเป็นเจ้าไทย

รณชิตชอมจัญไร

ให้พนเอมเอมมมือชอม

กนิยมระยอบยอม

นอบพระร่วงปองฟ้าหนัก

๑ นกถึงพระร่วงฤท

นามเพราะดูเหมาะนัก

๑ พระร่วงเรือรบหมาย

ชอกช่อ ไชยศักดิ์

๑ ยามโตไช้แย่งยุทธ์

เหมือนนรวัจนุหนวดจวไทย

ชิมหิตชิวัด รุกศักดิ์

เป็นนามาแห่งนาถ

ไฉ่ถายพระกุม

จงประดังเรือรบไทย

ฤทธิ์รทจงเกรียงไกร

บ้ำราบคักพิศกหาญ ฯ

เห่เรื่องช่อมรบกระบวนเรือ

โกลง ไครม ไครมคะครักครัน

ปืนใหญ่ยิงประหาร

ช่อมรบเพื่อชำนานาญ

ยามอรินมาห้อม

๑ ภาพย์ ไครม ไครมเสียงครันครัก

ปืนคิงปิง โม่บั้ง

๑ เรือคอร์บีโดใจ

วจจร ไปรอน

๑ เรือปืนต่างจอตชุม

รอไว้พอได้การ

ครันคราน

คักช้อม

เชิงประชิด

จักตั้งเค็กชลง ฯ

เมื่อยามตักครันครานตั้ง

คิงตั้งนถนสาคร

เด็ดถอดไปไม่ดยอน

ราญเรือปืนเสียงครันคราน

เห็นตะคุ่มในท้องธาร

จึงตามตอยคอร์บีโด

๑ เว็๓ค๓อ๓ร๓บ๓ี๓ไ๓ค๓จ๓ง

เว็๓บ๓บ๓น๓ โ๓ โ๓

๑ อ๓ค๓ย๓ก๓ว๓า๓ม๓ค๓น๓น

ส๓ว๓าง๓ ใน๓ก๓ด๓าง๓จ๓น

๑ เว็๓เ๓็ก๓ห๓ม๓เ๓น๓เ๓็ก๓น๓เ๓ຍ

ค๓อง๓ร๓อ๓พ๓อ๓ห๓มา๓ะ๓ค๓

๑ จ๓ล๓ข๓า๓ไป๓ค๓ร๓ง๓ค๓ร๓ง

ไ๓ห๓ค๓ม๓ห๓ด๓าย๓ด๓ำ

๑ น๓า๓จ๓ม๓เ๓า๓ร๓ง๓ด

บ๓ค๓น๓น๓า๓ว๓ี๓ไ๓ท๓ย

๑ แ๓ค๓ค๓ู๓กา๓ร๓ว๓เ๓ม๓ค๓ก

ข๓า๓ว๓ไ๓ท๓ย๓ถ๓ง๓จ๓เ๓ห๓า๓ญ

๑ ค๓น๓ไ๓ท๓ย๓อ๓ย๓าง๓ร๓เ๓ไ๓ท๓า๓น

ไ๓ฉ๓น๓ท๓ำ๓จ๓เ๓า

ร๓ด๓เร็๓จ๓ง๓จ๓ง๓จ๓ง๓เ๓ โ๓

ย๓ง๓ย๓น๓ไ๓ห๓ญ๓ม๓ี๓ไ๓ค๓ว๓ก๓น

จ๓ง๓ป๓ระ๓จ๓ญ๓ไ๓ค๓แ๓ง๓จ๓น

ก๓ว๓า๓จะ๓ก๓ด๓ำ๓เ๓า๓ร๓า๓จ๓

ไ๓ค๓แ๓ค๓ค๓อ๓ย๓ค๓ู๓ท๓ว๓ง๓ท๓

ย๓ู๓ไ๓ห๓ญ๓เ๓ล๓อ๓ห๓ม๓อ๓จ๓ง๓ท๓า

ค๓ง๓ค๓อง๓บ๓น๓ค๓ร๓น๓ก๓ระ๓ห๓น๓ำ

จ๓ำ๓ค๓อง๓ม๓พ๓เ๓ย๓ง๓ไป

จ๓ง๓จะ๓ก๓อ๓ด๓ไป๓ท๓น๓ไ๓ค๓

ห๓า๓ด๓ำ๓ไ๓น๓ไ๓ม๓เ๓พ๓อ๓กา๓ร

ย๓ง๓ค๓อง๓น๓ก๓ร๓อ๓น๓ร๓ำ๓ค๓า๓ญ

ไ๓ม๓เ๓เว็๓เ๓เ๓ด๓อ๓จ๓ู๓เ๓า

ไ๓ม๓ร๓ำ๓ค๓า๓ญ๓ห๓ร๓ือ๓ไ๓ท๓ย๓เ๓า

จ๓ะ๓ไ๓ม๓ช๓่ว๓ย๓ก๓น๓ค๓่ว๓ย๓ก๓ว ๓

เ๓่๓ช๓ว๓น๓เ๓า๓ร๓า๓ชน๓า๓ว๓ี๓ส๓มา๓ค๓ม

ไ๓ก๓ด๓ง
๑ ข๓อ๓ข๓ว๓น๓ก๓น๓ช๓่ว๓ย๓เร๓ำ

ร๓ง๓ค๓ม

เร็๓ง๓เ๓พา๓ระ๓ค๓ว๓า๓น๓ิ๓ย๓ม

อ๓ย๓ำ๓ข๓ำ

น๓า๓จ๓ง๓ส๓มา๓ค๓ม

ข๓ว๓น๓จ๓ก

ข๓ว๓น๓พ๓ว๓ก๓ไ๓ท๓ย๓ท๓ำ๓จ๓ห๓น๓ำ

บ๓ค๓ร๓จ๓ก๓น๓ด๓ย๓า๓ม ๓

ภาพ

๑ ขอชวนกันช่วยเรา

เร่งเพราะความนิยม

๑ นักวิสัยมากม

ชวนกันปล้นพร้อมใจ

๑ ขนบกมัทหาร

เลื้อยป่าสง่างาม

๑ ยิงวางแค่ว่าเรือ

ทางทอถด

๑ จะทงนงเฉยอยู่

ศัตรูใจมมา

๑ อย่าเหม่อเมอเรือเพดิน

ทำเ็นเนิ่นนานไป

๑ ศัตรูเขาสู้ได้

เรือนฐานตาญเป็นถ้ำ

๑ ถูกเม็จะเดี่ยหมด

เราอยู่คหน้าอาย

๑ คินเกิดเราเกิดมา

ช่วยหานาความ

พวกไทยเราไว้บรม

อย่าชักช้าจะดำไป

แนะนำมแห่งชาวไทย

๒ ๒ ๒ ๒
ด้อมรดกกันกันดยาม

คอยเรียงราญรุกสงคราม

คอยช่วยรบบรรจบพด

๓ ๒ ๒ ๒
เพื่อป้องกันชนมจัญ๒ ๒ ๒ ๒
โรกาดงคงรักษา

เหมือนนประคองเปิดใจว่า

ถ้าจะสู้ศัตรูใจ

เราขอเชิญช่วยร้อใจ

จะดำบากยากใจเรา

จะเอาไฟเตี้ยจุดเผา

๒ ๒ ๒ ๒
ทรัพย์สินมบคพดตกระจ่าย๒ ๒ ๒ ๒
ทวยศเยนฉิบหาย๓ ๒ ๒ ๒
ตายคกจาอย่าเสียศวี๒ ๒ ๒ ๒
เป็นไทยอย่าให้เสียท๐ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒
กาตงชนใจกนเมอง ฯ

กาพย์เห่เรือ

ฉลอม ๒๕ พุทธศตวรรษ พระพิรุณพุทธประทับบูชา

และพุทธพยุหยาตราทางชลมารค

นายฉันท ขำวิไล ประพันธ์ เป็นพุทธบูชา

ประสูติ

โคลง	ปางมหาสัตว์สร้าง	สมภาร
๐		
	แต่ตั้งจากพิมาน	มาศแก้ว
	ปางประสูติสู่สถาน	ถิ่นใดก
	เป็นอันกรียิ่งแล้ว	แห่ตั้งเหล่ากาหลง ฯ
กาพย์	ปางเมื่อ มหาสัตว์	พระอุบัติ ในใดกา
๐		
จากครรภ์ พระมารดา	ณ ตอนนม พันธมัย	
คาบนั้น พระจันทร์เด่น	ในวันเพ็ญ สระพงชม	
วิสาขะ สุขารมณ	ระทกทอง ธรณี	
เคียงลำ ชูเขี้ยว	ก๊กก้อง ปฐพี	
แจ่มแจ้ง ด้วยแสงดี	ที่ศาลสงว ยู่พรายพราย	
คารา คารุทาย	ก็เกิดอนกตาด ชูกต่างหา	
แอมแอม จับบัว	แวบแวบแวบ จะจามใจ	
หมดเมฆ มีน้ำหอม	สูกแสงส่อง แดดโต	
ฟากฟ้า สุราดิ	ระเวงรัน กระทบเครง	

จับรำ ระบำจับ

แตรสังข์ ก็ฉิ่งเอง

สถานที่ พิษามมาศ

ตุเมรุ ก็เอนเอียง

การาม สันหนัด

แต่เถร จะเห็นดาว

แหล่งหล้า นภาลาศ

ภดาวหาญ ดวงดาวเดือน

พระพาย รำเพยแพย

ทอซาร ทเบองบน

ชะหยาด ชะหยดข้อย

โตมดูบ จรกาย

พลูชา ทหนาแน่น

ภเคพน ครินครินคริน

ก๊กก้อง ห้องจักรวาล

กระทพกระแทก จนกระทั่ง

คงคา งดอกกอดน

กระฉอก กระฉอนชด

อกทก ชุกก๊กก้อง

ทิวหสา แด่บาตาต

บ้างร้องรับ บรรเลงเพลง

วเวกแวง เขียวแจ้วแจ้ว

มีชาติศัพท์ ทด้าเนียง

อุทโฆษ กระจกรินกราง

ผะผาดผืน อยผางผาง

บุษรัตน อยเดือนเดือน

โลกชาตุ ก็กระเทือน

ก้อยกล้อยเกลื่อน เดือนดอยจน

พิรุณเชย ตะของชด

บมีชาติ คอยงาดสาย

พระพร่างพร้อย พระแพ้วพราย

บังเกิดเห็น มหัตจักรัย

เฉยแผ่น ผยของแผ่น

ต้นมเดี่ยว เพียงจระพง

สระเทือนสระทาม สระทอนดัง

กระเทือนดัง ปดาอาณ

กกริกกริน คณนการน

ฉะฉะฉา ฉะผาดฉาน

เสียงแซ่ซ้อง สำรุการ

ถึงจมาน เมืองพรหมินทร์

ฐิตา มหาบุรุษ
 ปรินชา หยงพาดิน
 ไคตคตมา มาสู่โลก
 ทวอน กัณโณเยน
 อัสจรรย ฌงปนตาด
 ฌนชม ฌมททย

บริตติ ทรงแต่งศิลป์
 ดวยตทธรรม พระบำเพ็ญ
 จระดับเศก โดกยุคเชญ
 ภาระเคื่องเค่น ทังเค่นไคร
 ฌะเทอนฌะทั้น อยู่ทวนโหว
 คางอวยชย ชุตกร

ศรีสุ

โกลง
๐

แสดงปางพระปลดเปลื้อง

ปราบมาร

เยี่ยมยอดโพธิญาณ

ยิ่งแก้ว

ยศจรรยภนินดาต

แดนโลก

แด่พระพุทธรูปองค์แม่

สว่างพ้นภพใคร ๆ

กาพย์
๐

เรื่องเรื่อง ประเทืองแสง

กระจางแจ่ม เพ็ญจันทร์จรัส

วิสา ขะบวร

บริจรรค อมเวียนมา

ปางเมื่อ มหาสัตว์

พระโคตมศรี สัมพุทธชา

ณ โพธิพฤกษา

เดชะดง เกษมศรี

ครันครัน กระครันครัน

สนั่นสนั่น พนาดี

แผ่พพร ปฐพี

นภาภาศ ก็หวาดไหว

คงคา มหาสมุทร

กระแค้นสุด กระสั่นหูใจ

ไหลหลั่ง กระถังไป

เป็นตระดอก กระดอกฉาน

ปวงสัตว์ โดมนัส

โพธิสัตว์ โพธิญาณ

สว่างเทศ ก็เล็ดมาร

มตายตื่น จากอินทรี

ดับทุกข์ เป็นสุขา

เพราะปัญญา บารมี

แจ่มแจ้ง สว่างแสงดี

อริยสัจ เป็นปัจจุ

พระองค์ ทรงเห็นทาง

ที่กระจาง สว่างใจ

แห่งธรรม อันอำไพ

ให้ชุ่มชื่น ทุกคณัน

เทวินทร์ ทวีเทวา
 แซ่มซน รินเริงกน
 ร้องเพลง บรรเลงรับ
 ขบวิา อำนวยพร
 ขูบเทียบ ปรอทปทอง
 แซ่เสียง ตำธการ
 นางฟ้า กวีาพื่อน
 เยองย้าย อยุ่ไปมา
 พนแผน ในแดนดิน
 พฤกษา พนาวัน
 พฤกษา ผกาแกม
 ชูชอ อรชร
 บุษบง กิเบ็กบาน
 นาคาง พรางพรางพราย
 ชุมชน ชนบุปผา
 เยนชรรม พระราเพย
 ปักษน กิษนร้อน
 ฉนเวียน เป็เทียนไปมา
 แจงแจง จกจก
 หริงหริง เสียงเรไร
 โคถัก มฤคา
 โตตเล่น เยนทะยาน

ทังพรหมา มหาสังวรค์
 ทกชอชน ชุติกร
 กิแซศพิท สโมตร
 พุทชองคิ ผู้ทรงญาณ
 สว่างห้อง ท้องวิมาน
 ยกทก ทงสุธา
 บ้างกรายกร อ่อนกาษา
 ไปรยบุปผา สาร์พัน
 สว่างสิ้น แสงเิดดิน
 ชนชุนัน เช่นชกร
 ขยายแย้ม กตมเกศ
 แดสดอน สัตบดา
 ชนชุกาน กตบชยาย
 ตมไชยชาย พิรุณเซย
 หอมผกา กตมระเหย
 ทพตพน พสุชา
 แดระจอน งามเดหา
 ระเริงรำ สำราญใจ
 เตนาระตั้น สันนไฟ
 ระเรือยร้อง ช้องประสาน
 ตกถตา ตะเ็งถาน
 คางชันบาน บารมี

นิพพาน

โกลง
๑

ปางพระพุทธผ่านเฝ้า

นิพพาน

ตามแห่ต่ง โลกกันดาร

เคียดสัน

กัณแต่่ง ไศกส่งสาร

ตั้งเวช

ดำต้วเหงาเจียบสัน

ชบเค็ร่ากำถรวถ ๑

กาพย์
๑

รอนรอน อ่อนต้งแต่่ง

ให้เหียงแห้ง เจหาหน

เมฆหมอก กัณฉมณ

จนมิตมิต ทุกทศ่า

เจียบสัน แม่นดินคอน

ถ่มุทร ท้องคองกา

ตุเมรุ เอนดงมา

เด็มือนว่า จะหมอบกราบ

เพ็ญจัน วิสาขะ

พระพุทธ ท่านนิพพาน

ฟ้าดิน กัณกันดาร

ตั้งท่านเท ด้วยเมฆา

ครึนครึน เตียงตรจญูคราง

ไม้ต้นสร้าง ที่ไศกหา

พนแผ่น พสุธา

ท่อมน้ำตา คดอดไป

พฤษา ตดาวัดย

ก็หอนหอน อยู่โหวโหว

ตัมเอน ระเนนไป

เหมื่อนมีใจ จะอาวรณ์

ตอกมต กัณต้งร้อง

ทุกหุบห้วง ให้ตั้งหรัณ

ตั้งไฟ ปรระดัยรอน

ให้โตกร้อน แหกกตะตาย

ดำต้วเหงา ตั้งเจียบ

เย็นยะเยียบ ระยอกาย

งองเหงา เค็ร่าเต็ยตาย

ทุนทุราย ระววยริน

ต้มตุ๋ก แดะรวงวัง
 ต้มคู้ ทเคยบูน
 เจ้าถ่า ตีกาแก้ว
 พิราบ ร้าอาวรณ์
 เสือตั้งห์ แดะตั้งค้าง
 ฐะพี นโหยหวน
 คองคา คาระดาษ
 โหยหน วนวายพตาง
 กระไห้ แดะโดมา
 ทเขน เป็นออคค
 พระพาย หยคว้าเพย
 คางเคื่อน มเคตอนคตาง
 ทรดโทรม โทมันต์
 พรหมินทร์ แดะอินทร้องค
 โอ้อ ร่มโพธิ์แก้ว
 ต้นชาติ ต้นชรา

ต้มกระทัง ทีไผเย็น
 ทงตมกน แดะตมนอน
 เคยแจ้วแจ้ว แดะจากจร
 ให้เร้าร้อน ระทมครวญ
 ทงแรตข้าง ค่างเซซอน
 ตะห้อยครวญ ครนังคราง
 มัจฉาชาติ ชนฟาดหาง
 ดินฆางฆาง กตางนัท
 โลมฉา แหวกวาร
 เพียงจ้อจ ช้อกฉาย
 พิรุณเดย ระเหยหาย
 ไม่แย้มย้าย จระย้อยตง
 ทังกษัตริย์ กิกษุตั้งษ์
 ฆตงตั้งเวช เวทนา
 พระดับแด้ จากโลกา
 มรณา ต้นพพาน ฯ

พระพุทธรูป

โถง
๐

นบของกพุทธขอเออ

คุณพระดีพัพัญญ
ปลดอบปลุกนิกฤษฎ
แต่คัจจ่อมฤคเข้า

เอิ้นดู

อยู่เกล้า

ไชเยศ

เขตขามส่งสาร ฯ

กาพย์
๐

นบบัญ คุณพระพุทธรูป

ตวงเหตุ ก็เตดมาร

ครตัญ อริยตัจ

บัญญัติ บารมี

เพียบเพ็ญ พิทยา

เพียบพร้อม โพธิญาณ

แต่ดีใจไป ให้เป็นหลัก

ลศศ ทศพด

รูแจ้ง แหนตงโตกสาม

แสงทอง ตองแสงดี

เป็นมนุษย์ บุรุษรัตน์

รูสุข และทุกขทน

เป็นครู ผู้สั่งสอน

มนุษย์ ผู้คพรหมา

บริตัญ เกษมคานต์

มตายตม จากอินทวิชัย

แจ่มจาร์ดี ตองโตกัย

พระทรงศรี ปรีชาชาญ

คือวิธชา มหาคานต์

เป็นขอดีง มิ่งมงคล

ได้ประจักษ์ โนมรรคผล

แต่ดีจตด หนทางดี

ไม่ครันคร้าม ขามไพร

หมดราคี ทมตมพ

ทรงเจนจัด หัดปวงชน

ได้ร้อยชน ข้ามคงคา

รู้เข็วร้อน ในโตกา

พระคาสตา ทรงปรานี

พระพุทธ สดประเสริฐ
 ด้องพน ปฐพี
 ทรงโชค ไม่ไศกเศร้า
 ครดิฐ ดูนพพาน
 คิคมุญ คุณพระแต่จ
 ไชยชอง ในดวงใจ
 น้อมเคียร เวียนวันทา
 พระคุณ พระยุดง
 เศษ พรหมเกล้า
 ชโทษ โปรดประทาน
 เมตตา บรรดาองค์
 กรณา ทิการุญ
 นำทาง สร้างมรรคผล
 เปิดทาง ช่างอธิบาย
 เปิดทาง ช่างสังวรศักดิ์
 ด้องทาง ทมคมน
 ดุ้ทมน ผลบุญมาร
 ดบต่าง เตี่ยห่างไกล

เป็นแก้วเกิด ในโตกัย
 ทุกอันที่ ทพิพมาน
 แต่พระเยาว์ จนทรงญาณ
 สัจดาราย บานพระทัย
 ผุดมองแก้ว แก้วสัตได้
 ดังว่าได้ โกลพระองค์
 ปราภพนา พุทธพงศ์
 ไหยงยง อยุ้นนาน
 ประชาเหล่า ลุงดาราย
 ให้เบิกบาน ด้วยโอบุญ
 ช่วยแจ้งจิต ช่วยคำจุม
 พระทรงคุณ ไม่เสื่อมคตาย
 ให้ป้องกัน เร่งจนชวาย
 ทงใจกาย หายร้อนรม
 มีเครื่องกัน ออกศต
 ทหม่นหมอง ให้ส่องใส
 ทเมฆตาญ เกิดทุกขภัย
 นำพระทัย ไม่รำคิ จ

พระธรรม

โคลง
๑

นบธรรมอมฤตธา

โรยริน

รินรดงหล่อฟ้าดิน

ดั่งแก้ว

เป็นรัตติกมวาริน

ดั่งโลก

ธรรมรัตน์เลิศแต่

รัตถ์โลกา ฯ

กาพย์
๑

นบธรรม คำพระแท้

ให้แจ้งแน่ แต่ทางดี

คำสอน ชินศรี

เป็นจารี เด็ดชารา

พระธรรม อันตารด

ที่ปรากฏ ในโลกา

เขมโอง อันโองชา

ก็ยกกว่า รัตใดใด

ไพเราะ แด่นเพราะพร้อม

เป็นทำนอง เสนาะใน

จับใจ ดั่งเทียนใจ

ให้เคตมไค้ด เมื่อใคร่กรวย

ผู้ฟัง ทรงผู้เห็น

ก็เยือกเย็น ใจยิวณ

วิคุณ ดังทศพร

ได้ถูกถนอม, ทุกประการ

พิชผล พระสัทธรรม

ทันอนันท์ โนต้นตาน

คือสุข ทุกวันวาร

ตลอดกาล ไม่กดับกตาย

เป็นสิ่ง อัจฉริยะ

จงชวนกัน รับประทาน

ได้เห็น เป็นประกาย

ถึงชนนชาย ภายพระธรรม

ดั่งใจ ไหม้นคง

จิตดำรง อย่าตมคำ

ปฏิบัติ หัดกระทำ

ได้นอนนำ จะตำราย

วิญญาณ ผู้แจ่ม
 พันโสม โดกกันดาร
 พระธรรม ดาบระที่ป
 แหกจ่าย สายสาคร
 มืดมน ผลกรรม
 สกตอง ห้อยหทัย
 เย็นธรรม ปราพรมจิต
 ชามชาบ ฮาบอินทรีย์
 ทุกข์โรค ทั้งไศกรวิก
 เกิดแก่ แดเจ็บตาย
 ธรรมดา ดำญุตต์
 แหกจ่าย ไนวงวน
 คคือ ถือเราเขา
 เป็นเหตุ ก็เตงมาร
 โลกหลง เป็นเจ้าเวียน
 กอกรรม จำทุกขทน
 ฉิบต กำจัดราก
 ทุกข์โทษ ทถกระทำ
 พระธรรม ศาจุนโลก
 ถึงยุค ที่ทุกขภัย

จึงเห็นแสง แหตงนิพพาน
 ชามสงสาร สมุทร
 ส่องทวีป ที่อาวรณ์
 ไต่โคจร กระจางใจ
 ได้แสงธรรม ที่สกลใจ
 สว่างใส สวรรค์
 อมฤต—จาวี
 ทวถาย เย็นดบาย
 ก็หาญหัก ให้ห่างหาย
 ของหญิงชาย ปุถุชน
 ยิงของขัด ปฏิสนธิ
 คของทุกขทน ทรมาน
 ไม่รู้เท่า เจ้าสังขาร
 มาเผาผลาญ คอยผจญ
 ไม่มีเพื่อน ศกเตอมตน
 อกุศล เข้าครอบงำ
 ต้องยุ่งยาก วิชากรรม
 ไม่เป็นตำ กระจุดใจ
 ด้จวทุกขไศก ไล้อาศัย
 ไลห่างไกล ก็เตงมาร ฯ

พระสังฆ?

โคลง
๑

นบสังฆพระดีบดรอย

คำสอน

ชินบุตรบวร

จากยี่ไฉน

ตั้งดวงพระทนิกร

กัณฑ์โลก

๕
เนอหน่อนาบุญให้

๕
ผู้ห้องเห็นธรรม ๑

กาพย์
๑

นบสังฆ ทรงศึกษา

๕
ดีบธรรมมา อยู่ช้านาน

เดินดวง ชวงชัชชาติ

๕
ก็เบิกบาน ด้วย โอบบุญ

ปฏิบัติ พระดีทธรรม

๕
ได้น้อมนำ ช่วยค้ำจุน

กรุณา ทการญ

๕
คอยเกอหนุน เป็นหน่อแฉด

๕
หน่อเนอ ชินวงศ์

๕
พุทธพงศ์ อันเพริศแพรด

แจ้งสีกาด จับจางแฉด

๕
สว่างแก้ว ตั้งสมกรรม

๕
บัญญัติ มากก่อเกิด

๕
ออยชูเชิต เกิดพระธรรม

เผยแผ่ แดชักนำ

๕
ให้เติศดำ ในโลกา

๕
หญิงชาย เกิดกายหลัง

๕
ได้ตั้งสร้าง คำดีนา

๕
ตั้งประธบ พระศาสดา

๕
ได้ฟังพา เป็นอาภรณ์

๕
เบิกบาน ตั้งคอกบัว

๕
บานอยู่ทั่ว ท้องสาคกร

๕
ชุกาน ถัดบงัดอน

๕
กดินเกษตร ขจรชญา

๕
บปฬา ผกาแกม

๕
งามแฉดมี แยมชญา

๕
ตั้งสังฆ ทรงบรยาย

๕
ได้คดคดกาย ที่เกิดอบคตม

เปิดต่าง ก็เตล็ดร้อน
 ดวงใจ ก็ไฟลุ่ม
 พระธรรม คือหน้าทพย
 ดับไฟ ประระตยกตป
 สติ เป็นเกราะตั้ง
 ตะโพน โดถโกจรหดง
 หมกเชอ ไม่เหตอรอย
 พระสงฆ์ ทรงแสงดง
 สิบสร้าง ในทางบุญ
 ขชอ ทักมข่า
 เกตอณคตอย ดอขรชธรรม
 พระสงฆ์ พระสมศอ
 หพอเนอ แดะนายน
 สิบสร้าง ทางนิพพาน

มาราญรอน ด้อยแรงรุม
 คอญคอบคุม คอยกักกัน
 จงยถหยับ มายันยัน
 ออย่าโหดหอน ให้มันตง
 เขากำบัง คังใจตรง
 จะคับดง สันรอนแรง
 หมคพวงฝอย สันผ้าแฝง
 ไคแจ่มแจ้ง แรงพระธรรม
 คอยเกอหนุณ ขอญแนะนำ
 เป็นถ้อยคำ นำโควกรวงญ
 ให้จิตจำ ในตำนจน
 ที่เคารพ รับสักการ
 ไคทรงคุณ อันไพศาต
 โกตหมุมาร มาราคี ฯ

พระไตรรัตน์

โกลง
๐

คังบัวบานเบิกสร้อย

เกสร

คังประทักษิณกร

ก่องหล้า

ไตรรัตน์บวร

สว่างโลก

สุดแผ่นดินถิ่นฟ้า

ผี ผุ
เพื่องพินพิุชรม ฯ

ภาพย์ ๐ เรื่องไร พระไตรรัตน์

แจ่มจรัส ประที

รมเย็น เป็นอนันต์

ตฤแสงดี ส่องโลกา

เบญจางศ คางชูปเทียม

ประทักษิณ น้อมวันทา

พองพุ่ม กดมผลา

เป็นมาตา มาดัยกรอง

ด้วยใจ ที่ใสสด

ให้ปรากฏ หมดมัวหมอง

เห็นทาง ด้วยแสงทอง

สว่างห้อง คือหทัย

ข้าเจ้า เอกำเนต

จะก่อเกิด ภพใดใด

พบพระ รัตนตรัย

สร้างนิตย์ เป็นสะพาน

ข้ามห้อง มหรรณพ

ข้ามพนภพ—สังสาร

ข้ามโสม โดกถันตาร

สู่นิพพาน พนทุกขภัย

เคชะ อธิษฐาน

ตดบันตาด ในดวงใจ

เวรทำ กรรมใดใด

ให้ห่างไกล ไม่พัวพัน

ต่ำศักดิ์ คงสิ้นทุกข์

ประสพสุข เกษมสันต์

ไม่เกตุยต เบียดเบียนกัน

ได้สร้างสรร สามีศักดิ์

ห่อโตก ด้วยกรรณา
 มุกได้ ด้วยไมตรี
 ทุกขสุข ทุกข์สัสตัง
 เกิดแก่ แด่เจ็บตาย

อย่าหลง ดงทางรัก
 ความชัง ความชัง
 ขอฟัง พระไตรรัตน์
 ฐาแจ้ง แหน่งทางไป
 สติ คอยคักเคื่อน
 พหุ พถนิกร
 ทานกัถ เป็นเสบียง
 ความเพียร ภาวนา
 แกล่จกถ่อง ถ่องตอยเลือน
 ฝาสติน ธิรนครินไป
 ฐู่เมือง คือไมกข์
 เป็นแดน โดกทร

แม่เมตตา ค่างวารี
 คังใจดี ไม่คุดาย
 โนแจ้งวิญ ไม่แจ้งวาย
 คองเวียนว้าย ไปตามกรรม
 ย่ามุ่นหมก โดกกรรม
 เขาครอบงำ ซึ่งจิตใจ
 จงบ้องปัด ขจัดภัย
 จะโกดโกด ไม่อากรรม
 เขาเป็นเพื่อน ที่พาจร
 มีศึตย์ศร ทรงปัญญา
 ได้ห่อเจียง เหล่าโยธา
 เป็นนาอา ที่คตาโคต
 ไม่ระเทอน ระท้านไหว
 ไม่เกรงภัย ไม่อากรรม
 ลุดสน โอม—ธาค
 อันบวร ถ้วดี ๆ

ฉลอม ๒๕ พุทธศักราช

โคลง
๐

ฉลอมพันห้าร้อยดวง

ตีปี

ต้นตุดพระชินศรี

ฉลอมแก้ว

พดกพุทธศาณัม

มาโนช

นบพระคุณเคอแกจ

กอเกอการฉลอม ฯ

ภาพ
๐

ฉลอมพันห้าร้อยดวง

ทเศลอนแกจ นบชวบปี

องค์พระชินศรี

เขาดูทพระนิพพาน

พดก พุทธศาณัม

กมุงมาก กมตมตย

เอิกเกริก ค่างเบิกบาน

ฉลอมกาด กัดวงโกด

นบบุญคุณผ่องแผ้ว

พระดัยแก้ว แก้วสัดใส

ข้อคำธรรมวินัย

ยังอยู่โกด ประชากร

แซ่ของสาธุการ

สมักรสมาน สโมสร

ไตรรงค์ ขงบวร

สระบัตร์อน ธารานตา

โคมไฟใสสว่าง

แดกรระจาง จับเวหา

ข้ออัน ขวาดา

ย้อยระย้า สะพียงยด

ประคิมชู ประดับดวง

เป็นพุ่มพวง สะพริบมต

จับไว คัดยไทด

แฉ็บแฉ็บวน คัดยกลไก

เขี้ยวเหตของ เรืองระยับ

แดงตลับ สับสัด

จะแข่ง แสงอุทัย

ตวันโคมไฟ ไม่ผ้าฟาง

รูปเขียน ประทับทอง
 ทุกที่ ทุกถนนทาง
 วิทยุวิณ กัดนผกา
 ราชเรียง แข่งเคียงกัน
 เป็นพุ่ม เป็นพวงห้อย
 แทนที่ ประเทืองทอง
 แคร่สังข์ กิ่งแวว
 ถือรูป เทียนมาตา
 ระฆัง คังหังางเห่ง
 ม้องกตอง ก้องกังวาน
 คนศรี ทงบพาทย์
 บีแฉ่ แฉ่อ้อย
 เลียงกรับ รับเลียงโทน
 ฉาบฉิ่ง มีชนเช็ง
 เซ็งแซ่ มหรสพ
 มากมาย ทงชายหญิง
 โรงโชน ฉากสังขร
 ไศกเศว้า เฝ้ารำพัน
 ดวงนาง ด้วยกวางทอง
 พระดกษมนัน พระรามา

ทุกหีบห่อง ล่องสว่าง
 แจ่มกระจ่าง เพียงกลางวัน
 หอมบุปผา ส่ารพัน
 ช่างเจตฉรร มาล่อตกรอง
 มาตย์ร้อย ตัดบรวง
 ครอบสังข์ของ เครื่องบูชา
 เพ็ญเคียงเพลง พรรณมา
 เวียนวันทา ส่าชุกการ
 กระจินเครง ประโคมขาน
 แซ่ประสาน เลียงทะยอย
 เลียงระนาด หนอดหนอดหนอย
 บรรเลงดอย ระรินเร็ง
 เลียงตะโพน ประเพ็งเพ็ง
 เลียงเถิดเทิง ตะทึงทึง
 เข่าฉ่มทบ ครอบทุกสัง
 ต่างช่วงชิง มาประชัน
 จับเมื่อคอง ทศกัณฐ์
 ถึงจอมขวัญ กัดยา
 ไปถักน่อง นางสัคา
 ยกโยธา พดากกร

หนังสือ ไร่ทหาร
 แอบเข้า เฝ้านคร
 หนังสือกึ่ง หนังสือคง
 พระราม คិតคามไป
 ละคร คอนอเหเนา
 พบบุช บุษบา
 โรงหุ่น ทรห้อยหวน
 พระอภัย ไจรอนรอน
 โนห้รา มารำพ้อน
 พระสุชน อดเวง
 ดิเก กัดลก
 รังมจิต อมิตตดา
 เต้ภา คอนขุนแผน
 ชนข้าง ช่างกระไร
 ดำคัต ประคิตค้อ
 เต้ยงฮา พากันง
 เพงฉอย กร้อยเรอง
 สร้อยฟ้า สุตาดวง
 ภาพยนตร์ คนเป็นหมู
 ต่างชาติ ต่างภาษา
 ึ่งงเตน เป็นเรองแรก
 พดไฟร ไม่หตอเหตือ

หุมา น ชาญสมร
 ดงการ้อน ดเหล็กเป็นไฟ
 รบกันยุง อยู่หวันไหว
 แผลดงค์รัชย์ ผดาญชิวา
 เมื่อจากเจ้า จินคระหรา
 เต้นหา เต้นอาจรณ์
 เต้ยงบีครวญ นวดสมร
 ให้เร้าร้อน นางละเวง
 ชาวนคร คระครันเครง
 ร้ายรำเพดง พรธนพา
 เต้นชูชก เต้มาชรา
 เต้นหา พากันไป
 เจ้าขุนแก่น เจ้าห้องโน
 พิมพ์ไม้ ใจชื้อตรง
 กตาวงแกชอ พอชนดง
 จนมุดมดง ต้มตมตอง
 ทงทรงเครื่อง เรองหงหวอง
 คารมดวง คีร์มาตา
 บ้างเคียงคู คตอกันมา
 กัศรัทธา มาจุนเจือ
 ใจโศแหก แดกทัพเรือ
 ต้นเตอดเนอ วรรณพนอน

อุกทก ครึกครื้นคราง
 ตะไถ ไถกร่อน
 ลูกหนู คุกรวด
 คุ่มคุ่ม เตี้ยคังคัง
 พุ่มเทียน ทร้อยรด
 กระจ่าง สว่างไสว
 พุ่มพระเนียง เตี้ยพุ่มพุ่ม
 ประดับ ประดิษฐ์มา
 ทำเป็น เช่นกงจักร
 วนวน ให้พ่นไฟ
 แสงดี มีต่างต่าง
 เข้ายวน ขวนอารมณ์
 เม็ดมอง ท้องสนาม
 เรือนหลอด โรงพิช
 หุบบ้อง กัญของมุด
 เต่งเต่ง ตะตงตาน
 แหนแห่ กนแซ่ซ้อง
 กต่างคำ พุทธคุณ

แสงสว่าง กต่างอัมพร
 นกบินจร มาจากรัง
 พดประกวด ก็โด่งคัง
 สนนพั้ง วจังเวงใจ
 เมื่อสระบัก เป็นฉัตรไฟ
 ดึงจะไฉ ไหว้บูชา
 เป็นหมอดมู มีนาทา
 แปกกแปดกกา นำสนใจ
 ตายตัก บักเทียนไชย
 ก็หมุนไป เป็นวงกลม
 ชำนาญช่าง ประดิษฐ์ชม
 ให้นิยม ด้วยยินดี
 แดอร่าม งามตตต
 คังเป็นท บ้าเพี้ยทาน
 บริสุทธิ์ พุทธสถาน
 ให้เบิกบาน ในการบุญ
 เฉลิมฉลอง พระการุญ
 ที่เกอหนุมน นิกฤษน ๑

ขบวนแห่ทางชลมารค

โคลง
๐

ทางสถานถิ่นท้อง
ศวันครันเคตอนนาวา
แห่นแห่พยุหมา
นนทบุเรศเดียนตา

คงคา
แหวกหน้า
เป็นหมู่
แรกตงคาชม ฯ

ภาพย์
๐ หุบห้อง ท้องคงคา
จากดาว ทแดนพนท

ขงทิว ปลิวสดอน
เคตอนคด้อย ดอยนาวา
พดพาย แคงกายงาม

เขี้ยวแดง คุดคไต้
ส่วมเสื่อ ทรงกระบอก

สมรด รัตกายา
ชวาเสื่อ ททยานชด

เรือตง กตงคาม
รายเรียง เคียงสืบคู่

กตองนอก เป็นนาวา
คามหลัง ดำรงจนอก

ซ้ายขวา ริมดำคร

เคตอนนาวา พาพดกพด
แห่พท พยุหมา
ดระบร้อน ว่อนเวหา
โหเห่มา นำปดมีใจ
แดอร่าม วับัววมไว
เหล็องวิไต้ ดระออกา
กางเกงนอก นนแนบชา
ส่วมมาตา ส่างาม
ซ้ายดำรน ดินชู่ดำราม
สองฟากข้าม คามกัณมา
เป็นหมวดหมู่ อยู่ซ้ายขวา
กตางคงคา นำหน้าจร
ฝาดระดอ กนอกกระฉอน
แดสดอน อร่ามเรือ

พาด ริงทวีย
 กตางนำ ตาประเทือง
 ผู้พรรณหงส์ ทรงพระพุทธร
 พุห้อย ร้อยมาตย์
 มุขบก บดตงกรคน
 บังสุรย์ สุรียฉาน
 ขดรอย ตอยดระดอง
 เล่ห์หงส์ ตอยเงหา
 กตองโน นาวาตาม
 พดพาย กรักกรายกร
 อสุ รกายภักษ
 ขวาซ้าย ไปคู่กัน
 เวือแขง แขงสามคู
 ตอยดอง ตองมั่งฝ่า
 อนัน คนาควา
 เด็ศแต้ว แตงใจโต
 มุขบก กระหนกรัตน์
 เพียงประทีป ทินกร
 แดเด็ศ งามเด็ศฉาย
 กอดเกยว ตอดเกยงกัน
 นากวาช เด็ศยาตมัน
 เด็ศยดง สู่คองคา

ซ้ายสักรัพ ษนกรองเมือง
 แดเวือเห็ดอง ค่างจจโน
 บรสุทช สดตูกโต
 ผ่องอำไพ พิศตาร
 ทงชนนคร ชชวาด
 แดดระดาน ตระการคา
 อยุกตางห้อง ท้องคองคา
 รอนดงมา สู่ตากร
 กิ่งตงาม เมื่อยามจร
 สดบสดอน อัยเวียงวัน
 อสุรบัก ษมกณ
 ไม่เหหัน พันคตินมา
 เวียงกนอยู่ ตุงามคา
 คอยเก็ดอนคตา พากันไป
 ธรรมชาดน์ อันอำไพ
 ช่างสดโต ในตากร
 เวือจาร์ต ประกัสดร
 แจงอัมพร พระพรายพวชน
 จำหตกถาย ตคางตย
 มัตตราชัน อันใส่ภา
 จระหกหัน คินเงหา
 ลองตอยมา ในตากร

อเนก ชาศิกุขังค
 นงนง คังตังจ
 นตรชน กชอยชค
 ชงท่าย งามประเทือง
 พ้องนำ ต้องดำดอย
 แหนแห่ ร้องเห่มา

เป็นเรือทรง พระตังจักร
 แด่ดลอน อรามเรือง
 เป็นหัตถค ตระตามตา
 ชายช่าเลื่อง ตระตามตา
 ดเวียบว้อย รูปกัญญา
 ก้องคองศา นาดาศร ฯ

ชมดอกไม้

โคลง
๐

แต่ฟากสองฝั่งน้ำ

เตี้ยรดาษต์จนค้ว

สุมาตย์สุมาตี

แต่เดเห็นช่อช่อน

นนทขร

เลี้ยคช่อน

รสริน

ชดช้อยบุธา ฯ

กาพย์
๐

ถอยเดือน เสดือนนาวา

ดอกช่อ อรชร

มณี เต้ห้พระพุทธร

นางแย้ม ทรงแย้มยด

ดำควน หวนกตนิหอม

ให้ชื่น รื่นรินใจ

ประยงค์ ทรงประโยชน์

รูหัก แลวชักน้ำ

บุญนาค เป็นนาคเหนือ

เป็นช่าง มุขานาญ

สายหยด หยดชะเง

ชวนกัน อัญชุต

พิภพ ชุนกตนิภพ

เมตตา แดงการุญ

ชมบุปผา รินดาศร

ส่งเกสร เสาจกนธ์

ชาวบริดท์ ทิวถักนธ์

ตัดจทุกชกน ให้พินภย

จะโน้มน้อม แนนำไป

น้ำพระทัย พระทรงธรรม

ที่พระโปรด ประทานคำ

ให้เห็นธรรม อยู่ด้าราญ

สูงวรรณเจือ แจกเจือจาน

ทรงประดำน ดำนัคคี

เหมือนเงงแด รังมยินดี

พระชินศรี ที่ทรงบุญ

หอมคตบ อบพระคุณ

ทรงเกอหมุน คำจุนใจ

ดำรงดี ตั้งเหตองศ์ค
 พุทของค์ ตั้งดีโถด
 ทานตระจน หันรับแสง
 ดำเลิศ เกิดปัญญา
 การเจด เหมือนเอกองค์
 เป็นเอก วิเวกหจาม
 กาทอง ตั้งดีหองโลก
 ทุกข์โทษ ที่ครอบงำ
 เกิดแก้ว อันแพรวเพชร
 ล่องแสง แจ่มอร่า
 อังกาบ กุหลาบแย้ม
 เหมือนนม ปรีชาชาย
 มณฑา ชบาพาน
 เหมือนธรรม ตาโตกย
 กระตังงา จำปาเทศ
 อินทรา แดงเทอญ
 ขจร กตนขจาย
 ปรีดา สุขารมณ
 อัญชัน อัญชุต
 พระวิ-คนตรัย

ก็ปรากฏ ตั้งดีได้
 ทรงแม่ไป ในโลกา
 พรชแดง แจ่มธรรมา
 ดวยศรัทธา ทเบกบาน
 พระผู้ทรง สุขดำราย
 ไปรดประทาน พระดีทธรรม
 ง่ายเวียนไศก สุดระกำ
 พระเอาธรรม นำโคดกตา
 ดั่งแก้วเกิด อยู่เกศา
 เพราะวิชา ปัญญาญาณ
 ลอดดีแซม เมื่อแย้มบาน
 ก็เบกบาน บารมี
 ชุกก้าน แดงกดินดี
 ตั้งกดินดี ทุกวัน
 เหมือนเสด็จ แดงสุวรรณ
 ทุกช่อน มาชื่นชม
 ธรรมบรรยาย ยิงนิยม
 คดาयरทม क्रमหทัย
 บารมี ที่ดีได้
 เค็ดอนคด้อยไป ในคงคา ฯ

ชมนก

โคลง
๑

วิหคเห็นผู้ห้อง

เงหา

บานเบิก โบกบินมา

แซ่ซ้อง

ชมเห็นเห่ครว

ศตอยเกิดอน

เสียงนกเสียงนกร้อง

รำตาบรรดง ๆ

กาพย์
๑

ครั้นครั้น คั่นตกใจ

เต็งแต่ไป ในเงหา

วิหค โบกบินมา

โกมลตา แดบตอย

นกเหยี่ยว ก็เฉียดโฉบ

เหมือนอ้อมโอบ เขื่อนจ้ำออย

ออกไอสรู ไปรดให้ตอย

เรือก้อยก้อย จะคอยชม

เจ้าดำ ดิกาแก้ว

ตั้งเสียงแจ้ว แดวเด่นดม

ราร้อง ขยุขรม

ชนอารมณ์ ระเริงใจ

คั้งโคตง เสียงคต้อแค้น

ฟังเสียงเห่ ที่ห่างไกล

บินมา แล่วบินไป

มาอยู่ไกล กับเรือทรง

แกก มาเป็นหมู่

บินเป็นคู่ เข้าแวดอง

จนเวียน เป็ตยหนักนตง

นบพระองค์ ด้วยอาวรณ์

คเหว่า วิเวกแวง

กักตาดแค้น ครรไกร

ตมกน แดงตมนอน

มาราร้อง จนตมวัง

นกเอียง เสียงซ้อแซ

อยู่แข่งแซ่ บินแซ่ซัง

ประดา มาประดัง

ด้วยความหวัง งามทนา

สกกกุ คุกคุ
 กุกกุ คุณนมา
 กางเซพ เต็นเร้าเร้า

ร้องเพลง บรรเลงรำ
 นางนวด ตัดนแต่นาง
 เกรทำ กรรมอันใด

นกยาง ย่างเหยียบบ่ของ
 บินร่อน ออกจากเดิม
 กระจับ จับโจนไซ่ว

ไผ่ผิน ปิ่นทะยอย
 แมตงกุ แมตงผง

รุจก ได้ชกชอน

มาชนคุ เป็นบุชา
 จระงทา พระทรงธรรม
 ฉั้นจะเข้า ถวายคำ

แต่จเร้งรำ ตำราญใจ
 คุเขาร้าง เห็นห่างไป
 ยกบึกไหว ให้ตื่นเวร

อยู่กตางหนอง ร้องเกมเกม
 จะไปเล่น เหน่เรือตอย
 โคดเกาะไม้ ไปหยอยหยอย

มารอคอย ชมขบจน
 บินทิงทิง ละห้อยทวน

มาหลากถ้วน เหล็ดธำพัน ฯ

ชมปลา

โถง
๐

ครี๑นครี๑นคด๑ระคด๑ดำคด๑ดำ

คงคา

มองหมู่มี๑จ๑ฉ๑มา

มาก๑ดำ

รายเรียงด๑องด๑อยป๑รา

กย๑เกิด๑อน

ชู่๑ซ่า๑เดี๑ยง๑ดำ๑ซ่า

แซ๑ซ๑อง๑สร๑ร๑เดี๑ริ๑ญ ๑

ภาพ๑
๐

ครี๑นครี๑น ใน๑คง๑คา

เพี๑งยี้๑งฝ๑า มา๑ผก๑ณ๑

ฝูง๑ปลา๑ ค้าง๑พาก๑ัน

จ๑าย๑หก๑หัน บั้น๑ป๑วง๑ไป

ชะ๑โค๑ โฉ๑ทะ๑ยาน

ช๑่าง๑ห้ำ๑ง๑หา๑ญ ช๑่าง๑ชา๑ญ๑ชัย

ก๑ิก๑คะ๑น๑อง ค๑ด๑อง๑กร๑ระ๑ไร

ค๑ู๑ง๑ใจ จ๑าย๑เวี๑น๑จน

ส๑ร๑ือ๑ย๑ซ่า ป๑ด๑า๑แซ๑ยง

ค๑ู๑เวี๑น๑แซ๑ง แซ๑ง๑เวี๑น๑ท๑รง

ด๑อ๑ค๑เต๑ย๑ว แด๑ง๑ด๑อย๑ดง

จ๑ระ๑ค๑ม๑ด๑ง เสด๑ด้๑จ๑จร

เท๑โพ๑ แด๑ะ๑เทพ๑า

ผ๑ด๑โผ๑ด๑หน้๑ก มา๑ด๑ล๑ย๑น

เนี๑อง๑แน่น ใน๑ด๑ำ๑ค๑ง

ก๑ิ๑กร๑ระ๑ฉ๑อน๑น กร๑ระ๑ผ๑อก๑ช๑ด

ค๑ะ๑เพี๑ยน เวี๑น๑น๑แห๑ง๑ก๑อ๑าย

ฝูง๑ปลา๑ต๑ราย มา๑จ๑าย๑จน

คง๑คา ก๑ิ๑กา๑หด

จ๑ระ๑ซ๑น๑ซ๑น ด๑ง๑เป็๑น๑ค๑ด๑อง

ป๑ด๑า๑ค๑าว เจ๑า๑ห๑ด๑ง๑ค๑ู

ไป๑เข้า๑หมู่ ป๑ด๑า๑ม๑ู๑ท๑อง

บั๑ก๑เบี๑้า เจ๑า๑ด๑ำ๑พ๑อง

เผ๑น๑ผ๑ย๑อง ไม๑ม๑อง๑ไ๑กร

กร๑ระ๑แห๑ แด๑ด๑ด๑้าง

จ๑าย๑มา๑ก๑ด๑าง ช๑ด๑า๑ด๑ัย

หน๑วง๑ค๑พร๑า๑หม๑ณ๑์ ก๑ิ๑ค๑า๑ม๑ไป

จ๑ะ๑เข้า๑ใน๑ ร๑อง๑พิ๑ธี

ป๑ด๑า๑หม๑อ ก๑ิ๑ม๑ยา

ค๑อย๑ร๑ัก๑ษา เพ๑ร๑า๑ะ๑ยา๑ดี

ป๑ด๑า๑ม๑้า ก๑ิ๑ฮ๑า๑วี

เจ๑า๑ป๑รา๑น๑์ ใน๑หมู่๑ปลา

ตะโกก ลืมโลกเศร้า
 เมื่อย่อน ย่อนระอา
 ปรตาคค ตกเดี่ยวดอง
 มุ่งตาม ตำเรือทรง
 ปรตาทเวีย ไม่เพี้ยจิต
 วับริอน จระจรไกล
 ปรตาคา ถึงหน้าค้ำ
 แฉนวน วนพ่นฟอง
 กระดัง แฉรฉวาย
 ถึงทาง หว่างนาวา
 อดาด อดาดจริง
 ขอทาง เข้าข้างโน
 ฆ่าเงิน มีเงินตรา
 ดันหัว จนคังอ
 ปรตาย่ำ คราคด้มคดัง
 ปรตาคไค หดบไม่ทัน
 แแปบซัง คูหิงจัต
 แต่ใจ ไม่กังจอต
 กริมกัก นึกแดงเก่า
 ดนदन ทกนกลาง
 ปรตาคหมู หมูปรตาคแซม
 ทศอ ศังศราม

ซอนกันเข้า เคียงนาวา
 เขาวจนว่า ไปร้าง
 ออกจากคดอง ดองเดี่ยวดอง
 พังเดี่ยวสัง ดนุกใจ
 ปรตาคดิด คิดตามไป
 เขาไกลไกล คบเวือกดอง
 ไม่ครวญครำ ใจกระนอง
 แฉ้วดอยฟอง ท้องคองคา
 กระฉับกระฉ่าย แทรกเข้ามา
 พังเขาย่ำ แท้แท้ไป
 แฉดงออยออง กระแอมไอ
 เจ้าจ้องใจ ไม่รังรอ
 ทำโอ้อ่า ไม่เออฮอ
 ถูกเขายอ หัวร้องน
 ้วยดตยั้ง ประดังกัน
 ด้ประชัน คังถูกชน
 เจ้าอศอศ ค่อนขัตตัน
 ล้อตทน มาตามทาง
 ใครไม่เข้า มาขัตขาง
 มาอยู่ข้าง เวือพาด
 กแฉเด่ม ดองนค
 ใครไม่ค กจเขา

ปลาแก้ว กบแก้ว
 ด้วงก็ไม่มีเขา

ปลาไหล และปลาหลด

พบใคร ได้ชักชวน

นวดสันทน์ พนจักตั้ง

ปลาอ้อ เข้าข้างใน

ช้อนตุก ก็ตุ้ตตุ้

ปรึกษา จระพากัน

กระต๊อบ กระต๊อบกระต๊อบ

ปลาโต ว่ายถ่อถอน

ปลาเล็ก เหลือกำลัง

ห้ามใคร ไม่ตะวาง

เรือเห่ กระบองเห่

เหมือนหมู หมูกินนร

สองฝั่ง คงกระตัง

ธรรมสังฆะ ชินศรี

ทอดประทับ เมื่อยบยง

เรียงเรียบ เทียบนาอา

ทำราช จริตติ

หนึ่ง คงอำไพ

ปราสาท ราชวัง

ยอดเยี่ยม เทียมวิมาน

ถึงระกำ จำหงอยเหงา

ไปช่วยเขา แห่งบง

ก็เฉยฉิบ ดอดแหวน

แต่ดระด้อม ตำรายใจ

ออกจากถิ่น เดินทางไป

ทุ่งเหวได้ ลงมาทัน

ถูกเขาเชือด ตูตเตียดต้น

แหวนตกกน เขากระบอง

เผ้ากิดคั่น คอยสืบส่ง

ผิดขบจน ออกก้นกาง

เขาแต่งตั้ง ระดังทาง

สุดขดขวาง ถิ่นทางจร

ต้องตอยแด อยู่ส่งอน

มารำร่อน ตอยนท

เสียงอ้ออิ่ง อัญชุต

ส่งดี ที่แท้มา

โถดตตง ริมฝั่งฝ้า

อยู่ที่หน้า พดบพลาชัย

ราชกิจ วจินจณัย

เลิศวิไล แดตตราน

พิศตะพรัง ม่องไฟสาด

ราชฐาน พระจอมไทย ฯ

เฉลิมพระเกียรติ

โคลง ๐	ศรีวิจิตรราชกิจของ เกียรติยศพิภพสุโขทัย วันวิมลโรยเรียง รุ่งเรืองเรืองรัฐสร้าง	ไกรเกรียง ออกอ้าง อกราษฎร์ สุขสันไทยเกษม ฯ
ภาพย์ ๐	ศรีวิจิตร เจริญประสงค์ ผ่านเกล้า ในทไท เถลิงรัฐ สวัสดิ์ พระทัย ตั้งห้องธาร รักษาราษฎร์ กัดแก้ทุกข์ เยี่ยมเกล้า ของชาวไทย สงฆ์ย เชิดชูชาติ อุ้มเกล้า ทุกเขาคา ทรงเฮอ อุปถัมภ์ พุทธศาสน์ ถิ่นไพศาล อาราม อารามเรือง สูงส่ง ของคเษัตย โบสถ์วิหาร ครอบการศก พุทธรูป แด่เจ็ดฉัน	แต่พระองค์ ทรงเกียรติไกร อชิราช ทรงตำราญ พระทรงศรี เกษมคานต์ ตั้งบัวบาน ไม่บังใบ ถนอมตุล ให้สดใจ ไต่ร่มไท้ ทศธรรม อันผูกผาด พระทรงนำ พระคุณเกล้า ราษฏร์ตำราญ ทรงพระธรรม ทังค้ำทาน ทรงเบิกบาน บารมี งานประเทือง ทังบุรี แด่ศคตี แดงสุวรรณ แท่นบูชา ตำราพัน ข้างสร้างสรร ควยศรัทธา

อินบุตร พุทวงศ์
 เรียบธรรม น้อมนำมา
 สืบสร้าง ทางกุศล
 ปฏิบัติ หัดกายใจ
 ถิ่นฐาน ในบ้านเมือง
 ซ่อมสร้าง เป็นอย่างดี
 ตักราม งามสง่า
 เจดนา ที่ปรารมภ์
 อาคาร สงเคราะห์ราษฎร
 อาศัย ได้โคตกลา
 แผ้วถาง ทางถนน
 จนกว่า ได้มาไป
 เพื่ออุดม สัมบูรณ์สุข
 เพื่อชาติ ศาสนา
 ส่งเสริม การศึกษา
 ได้แจ้ง แหน่งทางจร
 อนามัย ได้เข้มแข็ง
 สิ้นโศก เพราะโรคคตลาย
 ไมตรี มีในจิต
 กอเกอ ได้เจือจาม

คือพระสงฆ์ ทรงศึกษา
 เทศนา แก่เวไนย
 บำเพ็ญผล ให้่องใส
 ตั้งอยู่ใน ความปรานี
 ที่รุ่งเรือง จำเวญศรี
 ให้เป็นที่ ที่ชอนชม
 ก็โอฮา น่านิยม
 ได้เสด็จสม เสดมอมา
 สะพานพาด ข้ามคองคา
 ทุกเจดนา ดันอาดัย
 ค้องทุกขั่น ทังโกตโกต
 สะดวกใจ เมื่อโคตกลา
 ได้ปัดปลุก ทุกวันมา
 ได้แก้วนกล้า สถาพร
 ทุกท่อนหน้า ที่อาวรณ์
 ไม่เคือตร้อน ถ้าบากกาย
 ทุกหนแห่ง ให้โรคหาย
 สุขสบาย พยาบาท
 ทังทุกทิศ ถิ่นสถาน
 เพื่อประดำน สำนคคี

เศษ พระการุญ
 ราชวัตรผู้ ถนัดดี
 ผดมตา อานิสั่งสั่ง
 ด่วงดบ ติบนิพพาน
 ขอบชาติ จงเจริญ
 ๕ ๕ ๕
 ๕ ๕ ๕
 ๕ ๕ ๕

ขอพระคุณ อุนเกศ
 ชาวบุรี อยู่ตำราญ
 ผดององค์ พระทรงญาณ
 พุทชกาด กัดวงโกด
 ได้ก้าวเดิน เดินเดินไป
 ขอให้ไทย จงเจริญ ฯ

กาพย์เห่เรือ

ฉลอม ๒๕ พุทธศตวรรษ พุทธศักราช ๒๕๐๐

นายทริศ เรืองฤทธิ ประพันธ์

เริ่มศกวรรษ—แห่กระบวนเรือพุทธพยุหยาตรา

โคลง
๐

ศตวรรษยี่สิบห้า

พุทธกาล ถววงเขย

เรือแห่ไตรรัตนนิมมาน

แข่งหน้า

ดีพรรณหงส์เปรียบหงส์พิฆาน

พรหมระเห็จ

ฉลอมแถมชดาดำ

จอมจิ้งฉีพาย ฯ

กาพย์
๐

ศตวรรษยี่สิบห้า

ถววงเดยมหาถวายฉนำกาต

นับแต่พระนิพพาน

ไต่ตองพันห้าร้อยปี

ยังแต่พระศาสดนา

คู่สุริยาตองชาติรี

ฉลอมองศพระนม

พระภาค ไปรตประชากร

รัศมีตองตทวิป

ตั้งประทิปตองทางจร

แพร่ธรรมตวงคำสอน

ปลดอบใจตูปตูกใจบาน

คาบหม่มมาโนช

ไทยสมโภชรอบพุทธกาล

ตองพันห้าร้อยงาน

ทางบกหน้าฉาจารย์

ชดมารคงามหาดากเหต

ขบวนเรือราชพิช

เป็นพยุหนาด

แห่ไตรรัตนจรตฉาคร

ฤกษ์รุ่งรุ่งตากล

จากเมืองนนทแฉมตอยตฉอน

มุงตูประนคร

พดพายชันรินทร์ิงบุญ

สารเสริญคุณพระรัตนตรัย

โถง
๐

แสดงปางพระพุทธ^{๔๖}

ผจญมาร

ดำเร็จโพธิญาณ

ยอดรู้

ยังตั้งขลุ่ยทศกัณฐาร

ธรรมตรีศู—รู้เสีย

ประกาศศาสดนาถุ

โลกพันอบายเมียน ๑

ภาพ
๐

แสดงปางพระพุทธองค์

ทรงนั่งเหนือแท่นหญ้าคา

ใต้โพธิพฤกษา

ฉายาชิตตนิทบัง

ขุมมาร ขันมารรูด

มาย่อยคพุทธปัดตั้งก็

แต่รังดำดลวาวุดัง

จะเพิกพังแผ่นพนัสชา

พระทรงเสียดบารมี

เป็นโยชิตมารา

ธรรมนิพินตา

ผดขนมมาเป็นพยาน

บิดน้า ไนมวยเกศ

เป็นดำคเรศท่อมพองมาร

มาราธิราชหาญ

ก็หายหาญกระเหือดตน

พ่ายแพ้แก่พระองค์

พระก็ทรงเบิกบานกมด

เข้ามานหยิ่งญาณยอด

แจ้งเห็นดวงจขบจักรวาล

ครีดีเป็นดีพิพัญญู

ธำรพตริ มูขงญาณ

ปดตเปิดองเศรของมฤตมาร

พานพาตตั้งคกรตรึงใจ

ทรงนำนิกรชน

จรดตก็จาดย

เป็นทพำนักใน

เจในยชนคันทางจร

มีพระกรุณา
 โดกคือประชากร
 ๑ พระธรรมคือคำสอน
 แก่ผู้รู้ดำเนิน
 ตั้งประทีปขึ้นเรืองโรจน์
 ดั่งดวงสว่างทางครวได
 ธรรมคัมภีร์ของธรรม
 เสวยสุขทุกปางปี
 คบร้อนนอนสนิท
 คบเรื่องเคืองระคาย
 ทำตายความโง่งน
 คับโศกโกรซหลงถาน
 นาดัดดวงนิพพาน
 โดยอรรถทำนจิตใน
 ปรียัตถปฏิบัติ
 ปฏิเวชต์วงเขตมาร
 ๑ พระสงฆ์ทรงศีลคุณ
 ดำเนินโดยธรรมเที่ยง
 ประกาศคำสอนเพียร
 จูงชนคดแดนเกษม
 ค้างเห็นเป็นบ่อบุญ

วางคำสอนไว้เพื่อสอน
 ได้ประทีปทองส่องทางเดิน ฯ
 พระชินวรช้องเจริญ
 สู้วิฤทศวรไป
 อยู่บนโศคชุนไศด
 คุ่มเดินไประดวกดี
 ไม่คกคำซ้ำสูงทิว
 มีศรั้งคังฉนวนาย
 ต่างบาปจิตชุนคิดหาย
 คับเหศร้ายกอกภัยพาด
 อันเป็นมุดกิดเดสมาร
 คับทะยานร่ามรนใจ
 พันส่งสารผ่านทุกข์ไป
 ไตรปิฎกยกด้ามประการ
 ฐทำดัดแห่งกัณดาร
 คือนิทานส่งนโลกุตร ฯ
 เป็นนาบุญของประชากร
 ช้อนฝูงชนพ้นอบายเขียน
 ไม่เอนเอียงข้างพาเหียร
 เป็ดยนใจบาปกดับใจบุญ
 โดกบรัมเปรมปัดมพระคุณ
 บูชาชื่นรื่นเริงใจ

พระพุทธพระบรมดั่งมี
ตามดวงช่วง ไชติโน
จอมใจกำตนา

๓๒ ๓๒
อภิวทนต์นทร

๑ นาวาแดนเฉื่อยฉ้า

ตอยตองทองคงคา

ทูนทอตจอตตอยต้า

หนุ่มสาวคราวงานแยบ

คองานการณตอง

ดิมเรือนดิมเพื่อนปลง

บนฝั่งท่งดลิต

อาดน้อยกัญญนัย

ดิมชตักต้วง

ช้อฟ้าหน้าางอน

ฝั่งชนลกตงตูป

เตือนใจให้หญิงชาย

ตองพันหารอยแสง

ควรเราเขาเป็นภาร

๑ แตนเชิญพหนอง

บ้านเมืองเรืองถาวร

๓ ๓ ๓ ๓ ๓ ๓ ๓
ตองช้อตอเกยรคกตอง

จึงหวังจรงมนอกโน

ครบไตรรงค์คอรรัตนครัย

กัณมนุชยสุดเมืองอมร

โตกบุชาเป็นอนุสรณ์

ด้วยดวงใจได้ศรัทธา ฯ

ต้วงดำน้ำเจ้าพระยา

มาถึงท่าค้ำหนักแพ

ริมฝั่งน้ำคนหาดามแด

ปรุงแต่งหน้าอำวอดทรง

ฟังเห็ร้องคองใจจง

ปดิดทุกชวอนหอมทวงโย

ราชกิจจินิจฉัย

ประทับนั่งฝั่งดำคร

กระหนกพร้างพรายอัมพร

หางหงส์ร่อนพ้อนหางกรวย

พระปรางศรีปรางชางฉาย

รุ่งรุบุญพูนศัตถทาน

ตามดวงแกวียงชชจาด

ชวระเอือเพื่อสถาพร ฯ

เผ่าไทยผองดองอนุสร

มีพระนครแดนศิวิไลซ์

ว่าเมืองทองของชาวไทย

ติดคอได้ตั้งดวงกาย

คึกกรามอร่ามโรจน์
 ถนบยดยิตถาย
 กระจ่างทวองกรม
 อากาศระหงานแด
 ๕๕
 อำนวยผลงาน
 บำรุงรุ่งเรืองกต
 ทอราชอาณาจักร
 ยานยนต์ยันทางเปิดอง
 ๕๖
 พันฉนวนธรรมพ้อง
 เทียบหน้าอารยัน
 บำรุงประเทศชาติ
 รมรัฐคือฉัตรทรง
 ๕๗
 คงพุทธมณฑล
 นามบุญพูนตอสุดเป็น
 เป็นปฐมนิยฐาน
 แห่ถ่วงมรตนครัย
 สูงสุดฝ่ายพุทธจักร
 กต้อมใจให้หายเพดัย
 ๕๘
 ทงนรฐบาล
 ๕๙
 หนึ่งนันทานการุญ
 ๖๐
 อันผู้อยู่ในโทษ
 กรณีย์ซึ่งมีใน

โคมไฟโรติเป็นช่อฉาย
 ยานยนต์มายด้นนแคระ
 ระดมจัดคัดแปดงแปร
 เป็นระเบียบเรียบร้อย
 รัฐบาลแห่งปองชน
 วิศวะแกดงมาแปดงเมือง
 บำรุงรักษฟกรุงเรือง
 เคยไปเดือนเดือนมาวัน
 ๖๑
 ทุกถิ่นทอถองถึงถิ่น
 ๖๒
 ทัพพวกเขาชาวอัสติงค์
 พุทธคำด้นเพื่อยนง
 ๖๓
 แผ่นดินไทยได้อยู่เย็น
 ๖๔
 ถิ่นกศตทุกคนเห็น
 ๖๕
 ทพานกค้อหงกใจ
 ๖๖
 มเหพาพายอดโตกัย
 ๖๗
 ไนบูรพาทิศอาเซีย
 ๖๘
 เพิ่มบุญหนักมตักบาปเสีย
 ๖๙
 เมื่อไคผ่านตถานบุญ
 ๗๐
 กชปรการเห็นเป็นพระคุณ
 ๗๑
 ๗๒
 ๗๓
 ๗๔
 ๗๕
 ๗๖
 ๗๗
 ๗๘
 ๗๙
 ๘๐
 ๘๑
 ๘๒
 ๘๓
 ๘๔
 ๘๕
 ๘๖
 ๘๗
 ๘๘
 ๘๙
 ๙๐
 ๙๑
 ๙๒
 ๙๓
 ๙๔
 ๙๕
 ๙๖
 ๙๗
 ๙๘
 ๙๙
 ๑๐๐

๑ ขอคุณรัตนศรี
 รงับดับร้อน
 ครอบงำโลกบูชา
 ปกฟ้าห้าแห่งไทย
 พระอรุณเทวราช
 ขับเมฆครึ้นคะนอง
 ชุ่มเมฆนี้รด
 อาศัยได้ดำรงาญ

๕ เกอภูตในสัจฉากร
 โสภกแสงดงเลียคแทงใจ
 ด้วยสักการะเรื่องไร
 บำราศทุกขลุขลุขลุขลุ
 สติศาตน์ภุขงค้ลของ
 หดงฝนค้องฤตุกาต
 อทุกขดเพิ่มขดธาร
 ทุกจ้งหวัดสับสัดดี ๆ

ยอพระเกียรติ ร. ๙

เห่กลางคืน

เวลาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวประทับทอดพระเนตร

การเห่เรือททาราชาวงศ์

โคลง
๐

ศรีสังหิราชเรือง

ทศกรรม

องค์เอกอุปลัมภ

คำสนเอยง

เจดยทธระดกนมา

บุญเป็รียบ ท่านมา

จอมทพดบยุคเพยง

พระเจ้าด่างมาร ๗

กาพย์
๐

ศรีสังหิราชเรือง

พระทรงเมืองเรืองทศกรรม

องค์เอกอุปลัมภ

พระคำสนเอยงถาวร

เมศตาพระเยือกเย็น

กรุณเช่นสายสาคร

มุทิตาประชากร

ตั้งบัวแบ่งรับแสงเดือน

ปรีชาพระหยิ่งรู้

เหตุผลสู่อุดง่าหิเยอน

ราชภูริรัฐ โอจากเดือน

เพื่อนร่วมชาติเพื่อสัจสัต

ทจราชอาณาจักร

จอตใจรักพระภูมิ

ถือเป็นปฐนัย

คือเจดยหดกจิตใจ

พระองค์ทรงเป็นจอมทัพ

แสงนยาสรพทุกทัพไทย

เพื่อชาติชาติพาดภัย

เพื่อไทยอยู่คู่ฟ้าสราญ

คาบหมื่นศุภฤกษ์
 พุทธศาสน์ดาดแดงฉาน
 ผดพระคุณพระอุปถัมภ์
 ข้าฯ ๑ ราชนาถอิน
 ขอเชิญพระไตรรัตน์
 อารักษทุกมณฑล
 พระสยามเทวา—
 โปรดช่วยอำนาจพร
 เสวยสิริสวัสดิ์
 สรรพโรคสรรพภัย
 ทรงจุพิชพร
 เบริบุญพระบารมี
 ตั้งไต่พระทรงหวัง
 เสวยราชย์สถาวร

ฝั่งฟ้าเบิกฤกษ์พุทธกาล
 คึงสิริยศเสด็จเที่ยงวัน
 ศาสตร์นาคาชนดองสวรรค์
 เป็นเอกฉันทกับประชาชน
 สว่างใจสัจฉลยส่างด
 เทพทุกสถานพิมานอมร
 อธิราชวามรงค์กรอน
 พระองค์ผู้ประมุขไทย
 เสวยครุณิศรชนิศรชัย
 ออย่าเกิดอกโหดพระอินทร์ชัย
 พระเกียรติชจรทอชาติ
 เจริญรมย์ร่วมประชากร
 ตั้งเร็จตั้งพระอนุสร
 ส้มตั้งพระพรตถวายชัย—ชโย ฯ

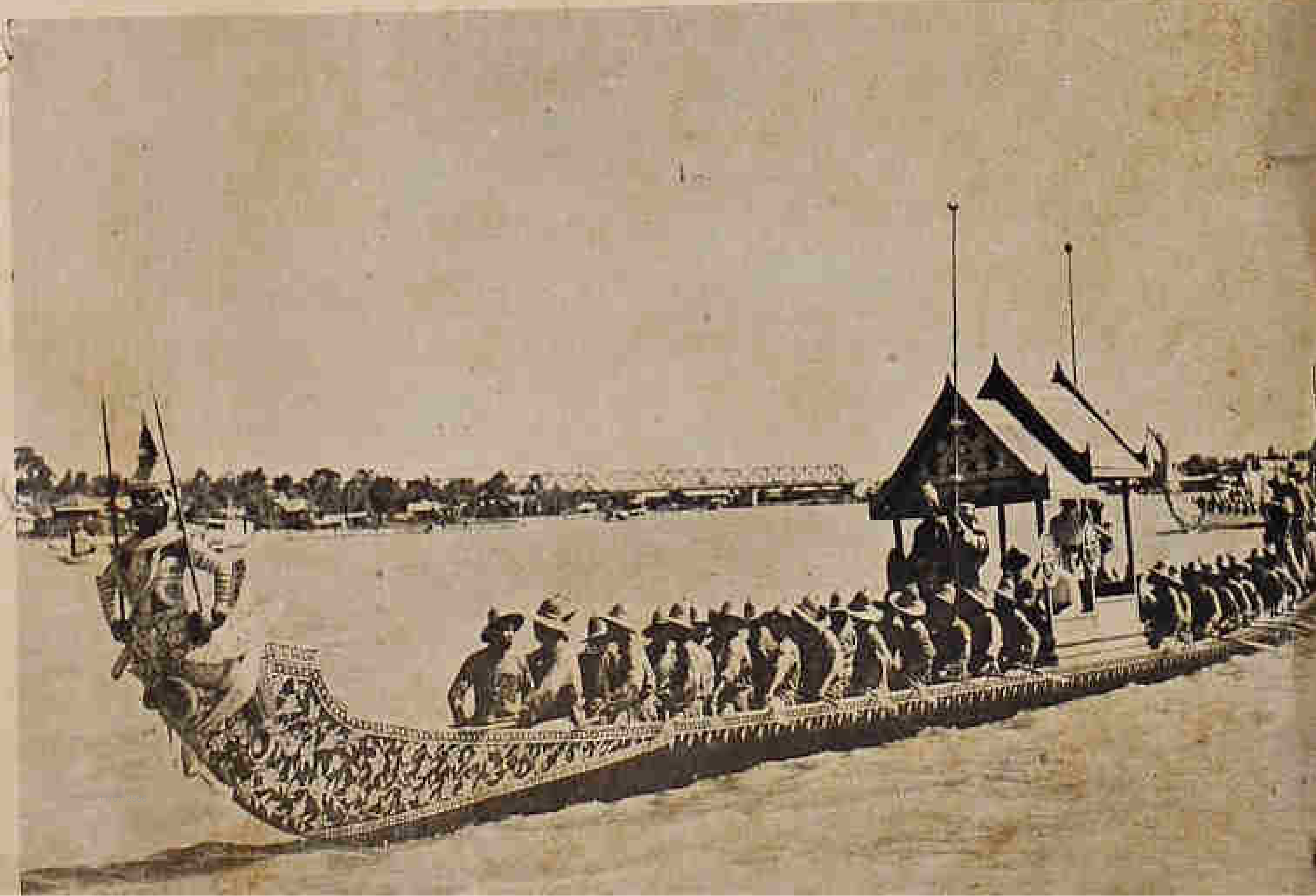

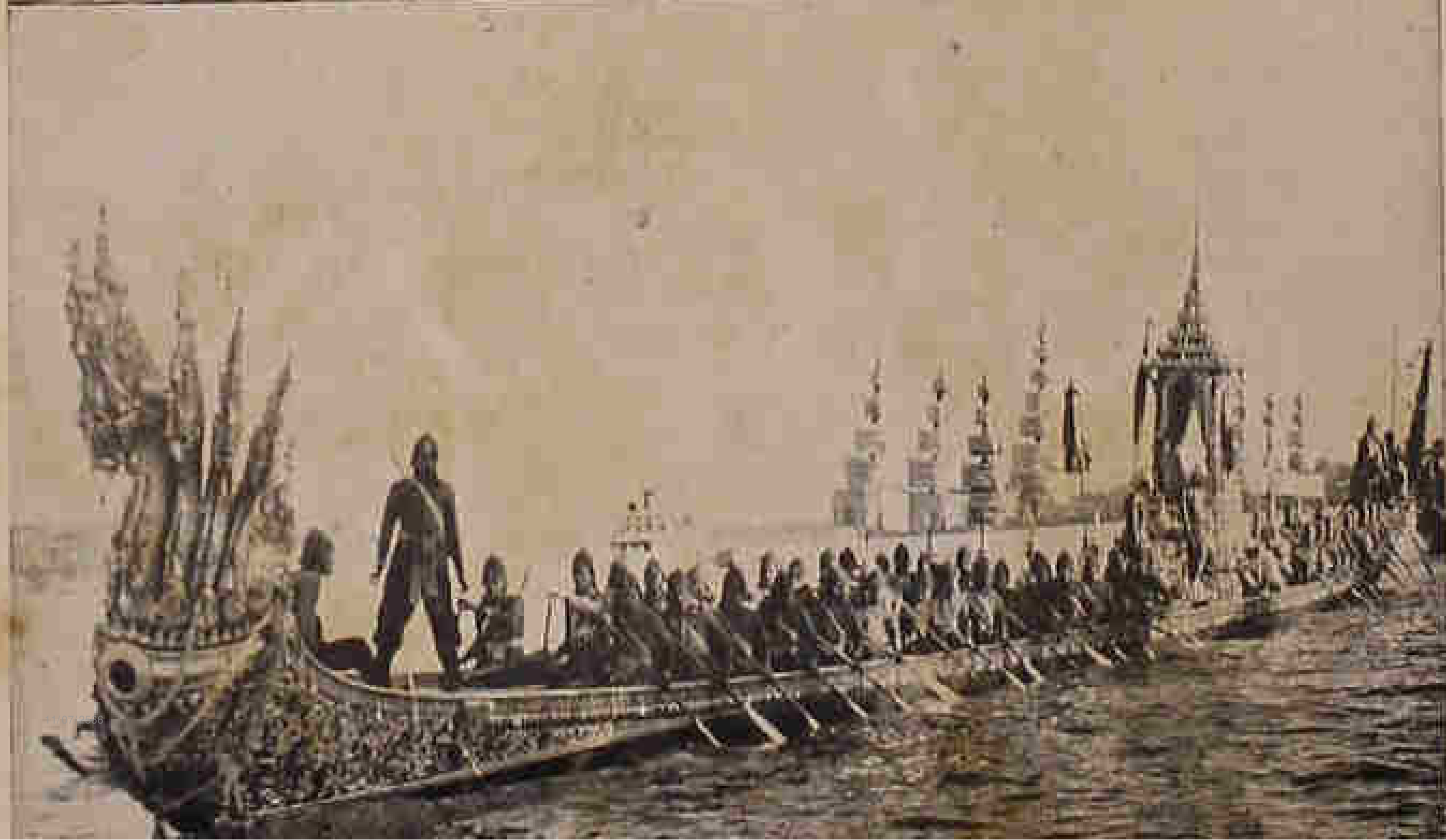
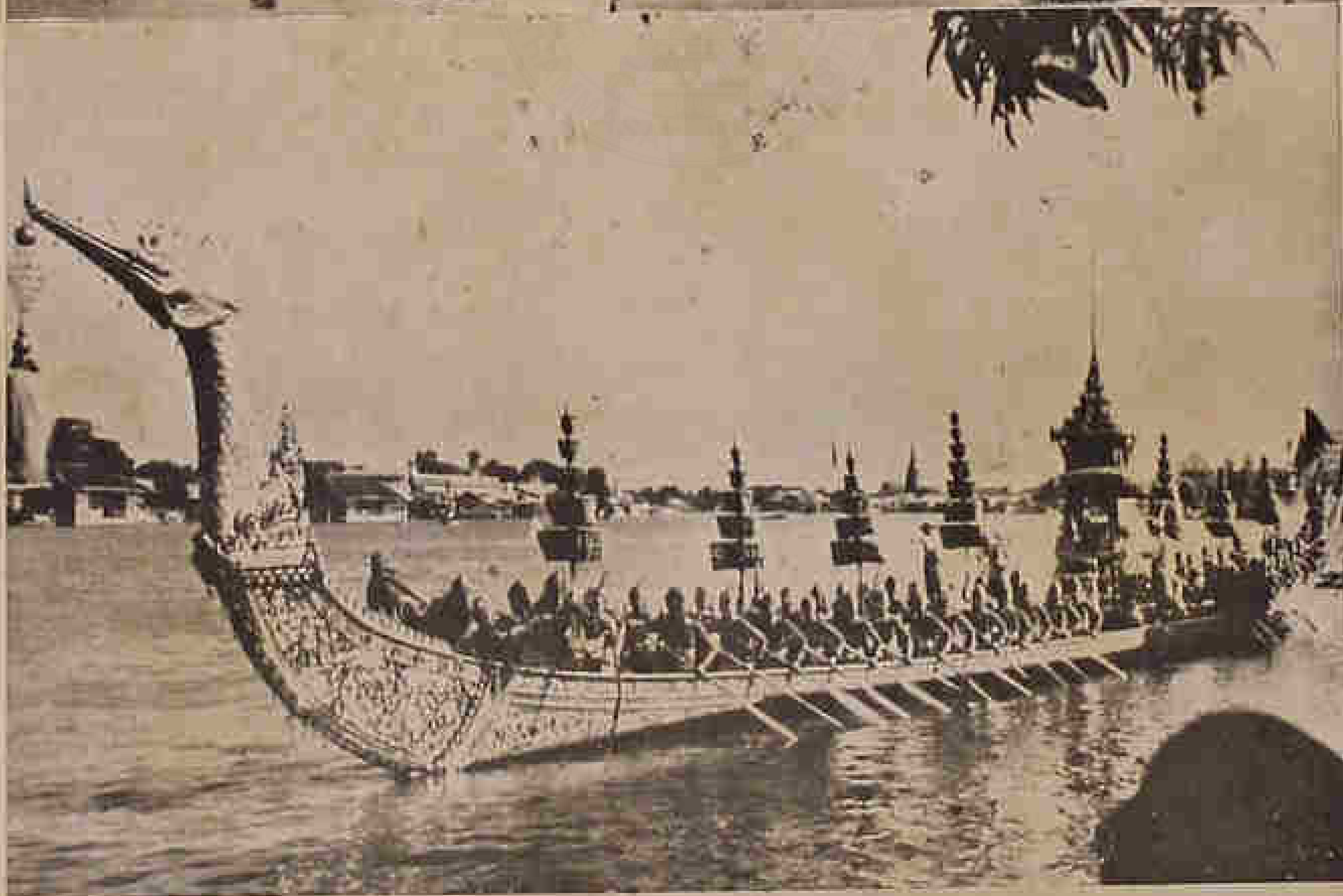
พิมพ์ที่ โรงพิมพ์ รุ่งเรืองธรรม
ขายรวม รุ่งเรืองธรรม คู่มือพิมพ์ สุโขทัย
พ.ศ. ๒๕๐๓

เรือเสือทะเลยานชล

เรืออสรวยกักข

เรือหนักนาคราช ผ่านหน้าวัดอรุณ ฯ

เรือแข่ง ผ่านหน้าวัดอรุณ ฯ

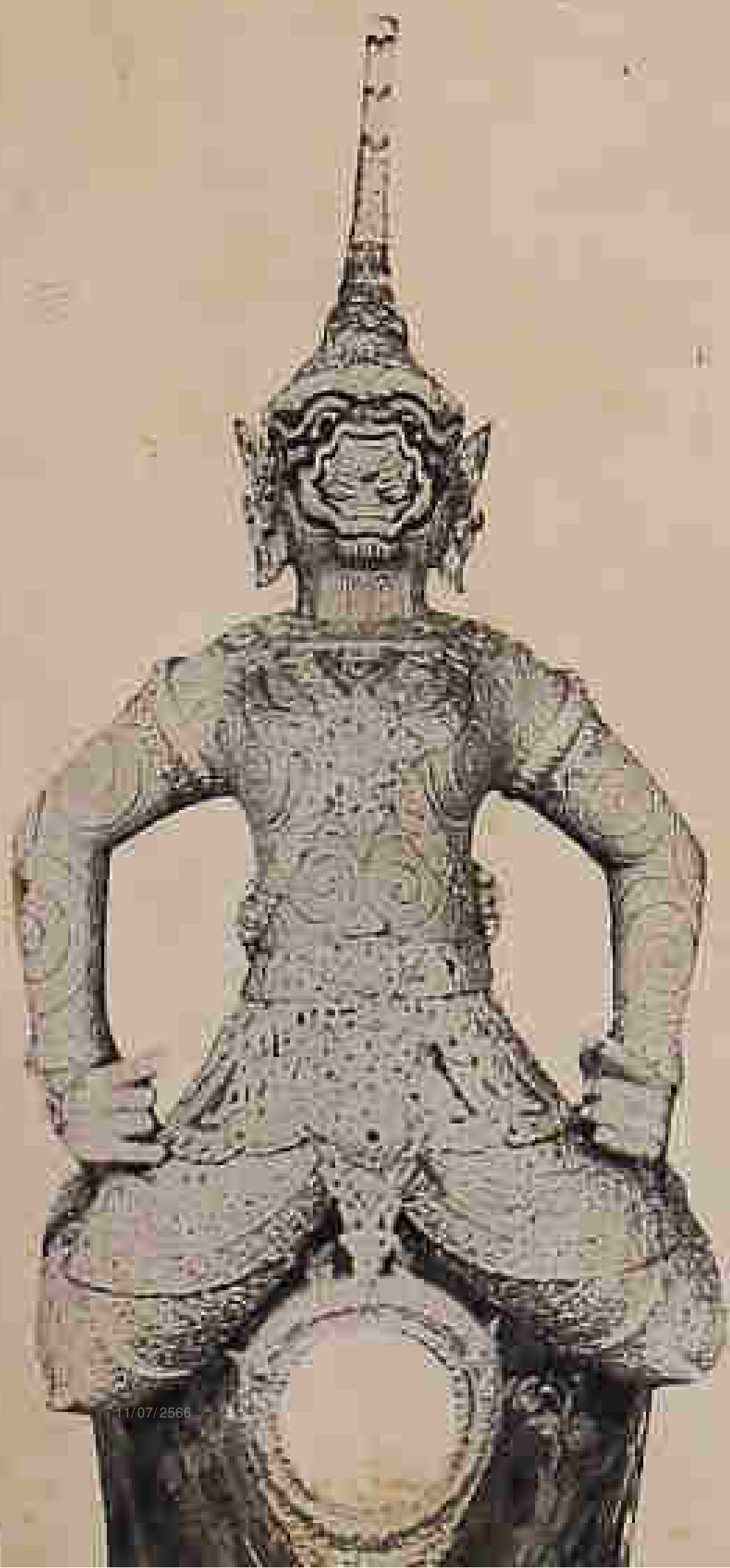
เรือสุรพักษิ

เรือเนกชาติภูขงค

เรือสุพรรณหงส์

เรือตำรวจนอก

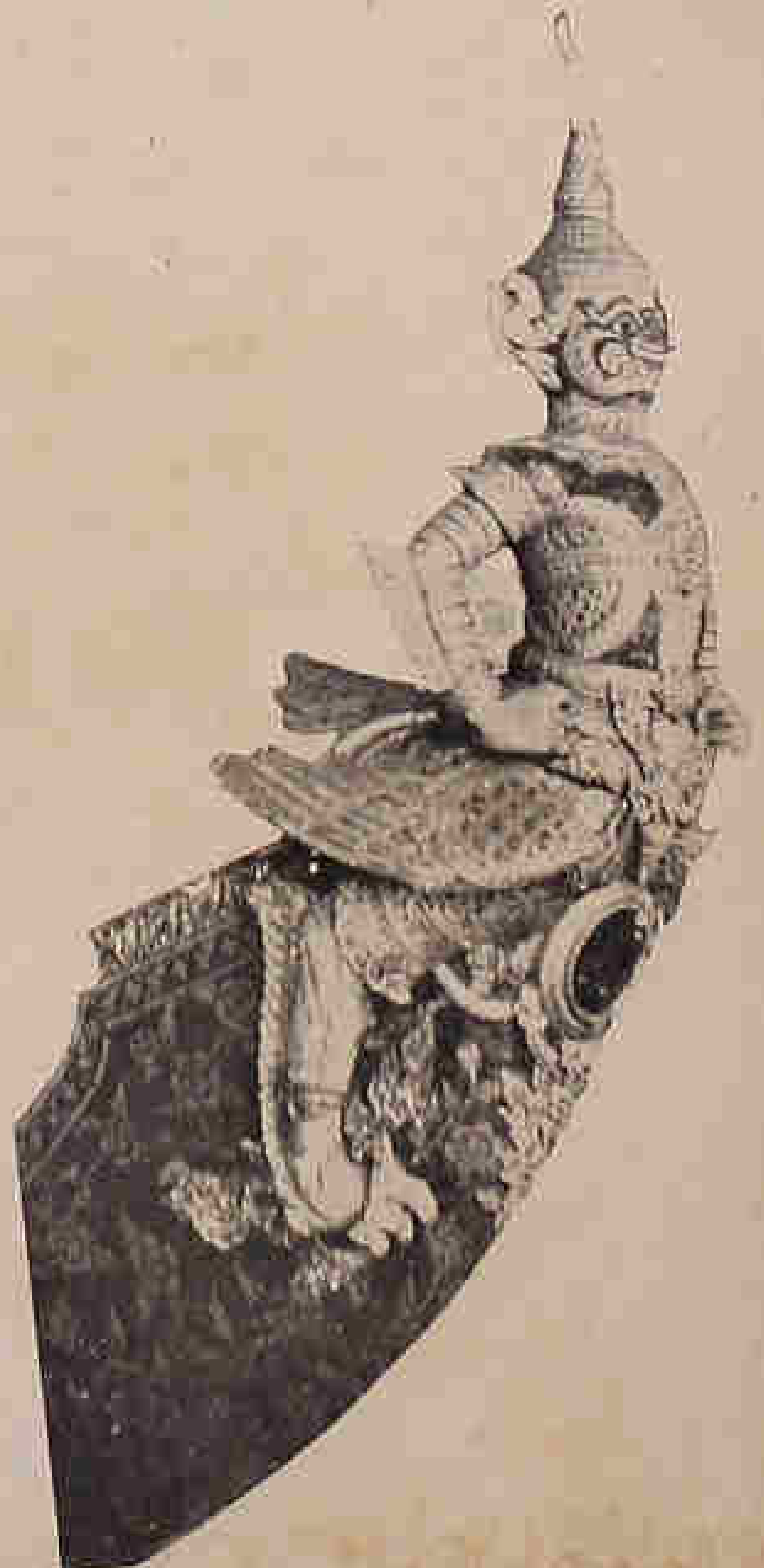
หัวเรือพาลีรังทวป

หัวเรืออสรบัณษ

หัวเรือสุครีพครองเมือง

หัวเรือสุรวายุกฤษ